

AALBORG
UNIVERSITET

Grønlandske stemmer fra gaden og fængslet

En kvalitativ undersøgelse af, hvordan udsatte grønlænderes oplevelser af marginalisering i det danske samfund former deres livssituation, og hvordan dette kan føre til normafvigelse

Anna Katrine Bommer Christensen

Camilla Johanne Clemmensen

Emma Eg Grønkjær Pedersen

Vejleder: Sune Qvotrup Jensen

Speciale i Kriminologi og Sociologi
10. Semester – Forår 2025 – Gruppe 03

Antal anslag: 213.633

Forord

Indledningsvist vil vi rette en stor tak til alle informanter, som har medvirket i dette speciale. Specialet udspringer af en længerevarende interesse for den grønlandske befolkningsgruppe i Danmark og det komplekse forhold mellem Grønland og Danmark. Emma Eg Grønkjær Pedersen og Anna Katrine Bommer Christensen har tidligere beskæftiget sig med emnet, gennem projekter i 2021 og 2023, mens det for Camilla Johanne Clemmensen er første gang, hun berører dette emne. Specialet tager afsæt i et samarbejde med centrale aktører for grønlændere i Aalborg. Afslutningsvis ønsker vi at takke ledelsen og personalet ved Kirkens Korshær Varmestue, Café Parasollen og Arctic Street Lab i Aalborg samt ansatte i fængslet og Den Sociale Retshjælp for deres værdifulde samarbejde og bidrag til specialet.

Summary

The purpose of this thesis is to obtain knowledge about how vulnerable Greenlanders' experience of marginalization shape their life situations within Danish society, and how these conditions may contribute to deviant behaviour. Our interest in this field of research have emerged from previous projects, where we identified central themes related to the postcolonial relationship between Greenland and Denmark highlighting how experiences of marginalization and discrimination influence life situations. Furthermore, we have observed a notable lack of research regarding Indigenous Peoples in Denmark, which underlines the relevance of this thesis.

This thesis is based on multi-sited ethnography with the empirical foundation consisting of 100 hours of fieldwork at three community shelters in Aalborg, along with two semi-structured interviews conducted in a prison in Denmark. All informants are over the age of 18 and of Greenlandic origin. The thesis' scientific theory is grounded in a hermeneutic perspective, applying an adaptive methodological approach to analyse and contextualize our empirical material in relation to existing research and relevant orienting concepts. The thesis is designed as a single case study, with vulnerable Greenlanders' experience of marginalization in Danish society seen as a case within the social phenomenon connected to Indigenous Peoples experiences of marginalization, particularly in relation to their encounters with the majority society.

By employing orienting concepts, we seek to provide a nuanced and comprehensive understanding of vulnerable Greenlanders' life situations. Homi K. Bhabha's conceptualization is applied to illuminate how postcolonial relations between Greenland and Denmark continue to shape life situations. Additionally, two understandings of othering are applied to explain the creation of 'the other', both within the postcolonial relationship and internally within the vulnerable Greenlandic community. To further the understanding of othering Hakan Kalkan's concepts of etnoracial- and territorial stigma contribute to understanding how social hierarchies are reproduced and maintained through visible and place-bound classifications. Furthermore, Johan Galtung's understanding of violence is used to capture experiences of structural- and personal violence, illuminating encounters with public institutions and internal conflicts. Travis Hirschi's theory of social bonds is applied to explain the significance of connections to conventional society in understanding deviant behaviour and criminality. Complementing this, John Irwin's notion of the rabble class highlights experiences of criminalization and sanctioning by public authorities. Finally, different conceptualizations of subcultural theory are incorporated to explore how various forms of community and belonging manifest among vulnerable Greenlanders.

Our findings are based on a comprehensive analysis of three overarching themes: Encounters with Danish society, Fellowship, and Deviant behaviour and crime. Based on this analysis, we found that postcolonial power dynamics between Greenlandic and Danish culture contributes to a process of othering, which manifests as etnoracial- and territorial stigma. This positions vulnerable Greenlanders as ‘the other’ and limits their access to resources, social relations, and participation in the majority society. This leads to life situations marked by marginalization, alcohol and substance abuse, and loneliness, where subcultural communities offer a sense of belonging but can also reinforce social vulnerability. Experiences of structural inequality, criminalization, and weakened social bonds reduce attachment to societal norms and institutions, thereby increasing the risk of deviant behaviour. Consequently, deviance among vulnerable Greenlanders must be understood considering deeper social and structural conditions. However, this study also shows that trust-based relationships with professionals can enhance the experience of inclusion and counteract marginalization.

GAI-erklæring

Anvendelsen af GAI er sket i overensstemmelse med Studienævnet og Aalborg Universitets retningslinjer (studerende.aau.dk). GAI har fungeret som et redskab til idegenerering og som en kritisk sparringspartner med ønske om at styrke specialets konsistens. Det har hjulpet os med at forholde os kritiske til egne forforståelser, eftersom vi tidligere har beskæftiget os med forskningsfeltet. Desuden er GAI blevet brugt som en kompleks ordbog, der har hjulpet med sproglig præcision og konsistens.

Indholdsfortegnelse

1	PROBLEMFELT	1
1.1	I SKYGGEN AF KOLONITIDEN	1
1.1.1	Når rettigheder bliver barrierer	2
1.1.2	Udsathed blandt grønlændere i Danmark	2
1.1.3	Indsatser for grønlændere	3
1.2	ET FORSKNINGSBLIK PÅ OPRINDELIGE FOLK	4
1.2.1	Kriminalitetsforskning om oprindelige folk	5
1.2.2	Det aktuelle billede af kriminalitet blandt grønlændere i Danmark	6
1.3	AFGRÆNSNING	7
1.4	PROBLEMFORMULERING	8
2	BESKRIVELSE AF VÆRESTEDER	8
3	LITTERATURSØGNING	9
4	CENTRALE PERSPEKTIVER	9
4.1	NORMAFVIGELSE OG KRIMINALITET SOM FORSTÅELESRAMME	10
4.2	UDSATHED SOM ET KONTINUUM	10
4.3	DET DANSKE SAMFUND	11
5	HERMENEUTISK BLIK PÅ GRØNLÆNDERES OPLEVELSER	11
6	SINGLE-CASESTUDIE	13
7	ADAPTIV FORSKNINGSSTRATEGI	14
8	ORIENTERENDE BEGREBER	15
8.1	HYBRIDITET	15
8.2	OTHERING	16
8.3	STIGMA	17
8.4	‘REBELKLASSEN’	17
8.5	VOLD	18
8.6	SOCIALE BÅND	19
8.7	SUBKULTUR	19
8.8	DISKUSSION AF ORIENTERENDE BEGREBER	20
9	METODE	23
9.1	METODISK TILGANG	23
9.2	ADGANG TIL FORSKNINGSFELTET	24
9.3	UDARBEJDELSE AF GUIDES	26
9.4	ETNOGRAFISK FELTARBEJDE	26
9.4.1	Deltagerobservation og feltroller	27
9.4.2	Feltnoter	29
9.5	SEMISTRUKTURERET INTERVIEW	30
9.5.1	Gennemførelse af interview	31
9.6	ETISKE OVERVEJELSER	32

9.7	ANALYSESTRATEGI OG KODNING	34
10	ANALYSE.....	36
10.1	MØDET MED DET DANSKE SAMFUND	37
10.1.1	<i>“Det er på grund af ham den hvide mand, som overtog vores land”</i>	37
10.1.2	<i>“Du er altid underlegen i forhold til de der fucking nogen på kommunen”</i>	41
10.1.3	<i>“Jeg elsker Danmark”</i>	45
10.1.4	Delkonklusion.....	49
10.2	FÆLLESSKABER.....	49
10.2.1	<i>“Man kan altid finde en undskyldning for at drikke”</i>	49
10.2.2	<i>“De skal komme hos Parasollen og få et socialt netværk”</i>	53
10.2.3	Delkonklusion.....	57
10.3	NORMAFVIGENDE ADFÆRD OG KRIMINALITET	57
10.3.1	<i>“Nogle gange tænker jeg også fuck dem”</i>	57
10.3.2	<i>“I må ikke være her, I er en skamplet”</i>	61
10.3.3	Delkonklusion.....	64
11	DISKUSSION.....	64
11.1	POSITIONERING I ET KONFLIKTPRÆGET FELT	64
11.2	BIDRAG TIL FORSKNINGSFELTET	66
12	KONKLUSION.....	67
13	PERSPEKTIVERING	69
14	LITTERATURLISTE	72

1 Problemfelt

1.1 I skyggen af kolonitiden

Den koloniale relation mellem Grønland og Danmark har eksisteret i mange år og skaber fortsat mange debatter, særligt med fokus på undertrykkelse, kolonisering og løsrivelse. Relationen opstod i kølvandet på Hans Egedes bestræbelse på at kristeliggøre grønlandske inuitter i 1721 (Lidsmoes 2021), hvilket medførte en større modernisering, hvor finansiering af boligblokke, skoler og havne var stigende. Mange ledige stillinger blev besat af danskere, hvilket førte til fremvæksten af en dansk elite samt en stigende forskelsbehandling mellem lokale grønlændere og danske tilflyttere (dr.dk 2021). I den efterfølgende periode blev Grønland betragtet som en dansk koloni (Danmarkshistorien.dk), hvortil Grønland siden 2009 har været medlem af det danske rigsfællesskab med selvstyre og dansk statsborgerskab. Dette giver dem juridisk set samme rettigheder som andre danskere (Justnussen 2019:447,458).

I 2024 blev der registreret 17.287 bosiddende grønlændere i Danmark (Danmarks Statistik 2025), men det er udfordrende at få et præcist overblik over antallet af grønlændere, som er bosat i Danmark. Dette skyldes, at der ikke findes en universel forståelse af begrebet 'grønlænder', samt at borgere i Danmark registreres på baggrund af statsborgerskab, hvorfor personer med grønlandsk oprindelse ikke fremgår som en separat gruppe. Som belyst i vores tidligere bachelorprojekt, betragtes grønlændere, grundet deres danske statsborgerskab, ikke som en etnisk minoritet, hvorfor dette forhold kan medføre udfordringer for grønlandske tilflyttere sammenlignet med andre minoritetsgrupper (Christensen et al. 2023). Problematikken opstår i måden, hvorpå grønlændere omtales af etniske danskere, hvor de på den ene side betragtes som en del af den danske befolkning, samtidig med at kulturelle forskelle skaber et billede af grønlændere som noget *andet* og *fremmed*. Lotte Holck og Sara Muhr påpeger, at relationen mellem Grønland og Danmark præges af et spændingsfelt, hvor historiske koloniale strukturer fortsat gør sig gældende, og der opstår en skævvridning i magtforholdet (Holck&Muhr 2022:2-3). Denne ulighed reducerer deres indflydelse på den offentlige diskurs og medvirker til at fastholde eksisterende strukturelle forskelle (Holck&Muhr 2022:2-5). I en sociologisk kontekst kan der således argumenteres for, at grønlændere udgør en etnisk minoritet i Danmark. Denne forståelse indebærer en anerkendelse af den kompleksitet, der opstår som følge af spændingsfeltet mellem deres juridiske status som danske statsborgere og de herskende samfundsdiskurser. Dermed skelnes der, i specialet, ikke mellem grønlændere, som er født i Danmark eller Grønland. Fokusset er på individer med grønlandsk ophav, og som selv identificerer sig som grønlænder.

1.1.1 Når rettigheder bliver barrierer

I 2023 identificerede FN's rapportør, Francisco Cali-Tzay, en række kritiske udfordringer vedrørende racisme og diskrimination mod inuit-befolkningen i både Grønland og Danmark. I rapporten fremhæves systematiske barrierer og uligheder, hvilket forhindrer grønlændere i at opnå lige rettigheder. Ifølge Cali-Tzay påvirker psykologiske og sociale eftervirkninger af dansk overgreb stadig grønlænders liv, hvilket medfører en følelse af marginalisering og ekskludering (Cali-Tzay 2023:3-10). Yderligere tydeliggør Mille Schiermacher i sin artikel *Fra Grønland til gaden*, at 58% havde fast arbejde i Grønland, hvoraf 64% endte på kontanthjælp i Danmark, og kun 12% fandt arbejde (Schiermacher 2020:35). Rettigheder, der burde sikre ligestilling, skaber i stedet hindringer, eftersom lov-mæssige forhold i Grønland og Danmark modarbejder hinanden. I praksis møder grønlændere systemiske barrierer, der kræver betydelige ressourcer fra både dem selv og socialarbejdere (Schiermacher&Arnfjord 2021:6). I undersøgelsen, *Ligebehandling af grønlændere i Danmark*, rapporterer flere medvirkende at have mødt fordomsfuld og diskriminerende adfærd samt nedværdigende kommentarer fra offentlige institutioner, grundet deres grønlandske ophav (Laage-Petersen 2015:6-7,84-84; Eiriksson&Kristensen 2023:11). Ydermere eksisterer der en udbredt forestilling om, at grønlændere, grundet kolonihistorien og kulturelle forskelle, uundgåeligt vil ende som socialt udsatte i Danmark. I den forbindelse fremhæves det, at denne opfattelse fastholder fokuset på at hjælpe dem, der allerede er udsatte frem for at forebygge social udsathed. Indsatserne har siden 1970'erne primært været rettet mod misbrugs- og traumebehandling i stedet for at adressere de strukturelle barrierer, der forhindrer grønlænders integration i det danske samfund. Typisk iværksættes politiske indsatser således først, når grønlændere allerede er i en udsat position, hvilket er en udfordring (Abrahamsen 2024).

1.1.2 Udsathed blandt grønlændere i Danmark

På trods af deres danske statsborgerskab er grønlændere, bosat i Danmark, statistisk set mere udsatte end andre minoriteter og danskere. Mange oplever at blive negligeret på forskellige områder, særligt i relation til problemstillinger omhandlende hjemløshed, beskæftigelse eller misbrugsproblemer (Baviskar 2015; Poppel 2024; Nygaard-Christensen&Bjerger 2021). Grønlændere, som kommer til Danmark, kan have svært ved at finde en bolig, eftersom de ikke opfylder tilknytningskravet, og kommunen dermed ikke er forpligtet til at anvise dem en bolig (Schiermacher 2020:33). Schiermacher og Steven Arnfjord peger på, at grønlændere i stedet søger støtte i herbergsmiljøer blandt andre udsatte, hvilket kan virke forstærkende på sociale problemer (Schiermacher&Arnfjord 2021:61; Abrahamsen 2024). Disse ophold kan således skabe en selvopfyldende profeti, hvor de kan ende med

gradvist at blive en del af gruppen. Opholdet på herberg bliver dermed ikke blot en midlertidig løsning, men en vedvarende proces (Schiermacher&Arnfjord 2021:61). Forstanderen fra Kofoeds Skole fortæller, at udsatte grønlændere går under radaren og udgår offentlige myndigheder. De *“lever så at sige fra hånden til munden og er i stor risiko for at blive involveret i bl.a. kriminalitet”* (Eirikson&Kristensen 2023:20). Manglende samspil mellem blandt andet servicetilbud og lovgivning skaber strukturelle barrierer, der efterlader i forvejen sårbare individer i et ingenmandsland (Schiermacher&Arnfjord 2021:62). Hertil påviste en opgørelse fra 2015, at andelen af hjemløse grønlændere i Danmark var 50 gange højere end andelen af etniske danskere (Nygaard-Christensen&Bjerger 2021:134).

Omvendt kan kun et mindretal af den grønlandske befolkning, som er bosiddende i Danmark, kategoriseres som udsatte, eftersom majoriteten af grønlændere i Danmark ikke er socialt udsatte, og dermed ikke passer ind i kategoriseringen (Abrahamsen et al. 2016). Det findes dermed nødvendigt at definere begrebet ‘udsatte grønlændere’, da manglende afgrænsning kan medføre ubevidst stigmatisering (Togeby 2004:28). I eksisterende forskning om udsatte grønlændere, sættes der fokus på tematikker vedrørende vold, sociale relationer samt mødet med velfærdssystemer og politiet (Bjerger et al. 2021:13), hvorfor vi i specialet ønsker at fokusere på grønlændere med svag tilknytning til det konventionelle samfund. Socialt udsatte grønlændere anskues oftest som en særskilt gruppe (Benjaminsen et al. 2006:53), der, ifølge Socialt Udviklingscenter, kan karakteriseres ved, *“at have problemer med misbrug, hjemløshed, arbejdsløshed og fysisk og psykisk sygdom. Ofte mangler de sproglige, uddannelsesmæssige og sociale forudsætninger, som er nødvendige for at klare sig”* (Udsattegrønlændere.dk). I specialet vil anvendelsen af begrebet ‘udsatte grønlændere’ referere til grønlændere bosat i Danmark. Ydermere vil begrebsliggørelsen indbefatte Socialt Udviklingscenters definition af social udsathed samt de dertilhørende kendetegn. Dette skal dermed afspejle de problematikker, vores informanter lever med.

1.1.3 Indsatser for grønlændere

Danmark har gennem en årrække iværksat forskellige målrettede initiativer (Socialstyrelsen 2022), som særligt har haft til formål at støtte den mest udsatte del af den grønlandske befolkning (Benjaminsen et al. 2006:53-54), hvorfor denne målgruppe findes interessant at belyse i specialet. Særligt har Aalborg Kommune indført en række initiativer på både det kommunale og frivillige niveau, som kan opdeles i to overordnede kategorier (Hansen 2006:16). Den ene kategori omfatter specifikt målrettede tiltag for udsatte grønlændere (Hansen 2006:17), hvori initiativer som blandt andet Det Grønlandske Hus, herunder inklusionstilbuddet Arctic Street Lab, indgår. Den anden kategori omfatter

initiativer med et bredere fokus på samfundets marginaliserede grupper (Hansen 2006:17). En rapport fra Aalborg Kommune fremhæver, at byens væresteder udgør nogle af de mest centrale aktører, i forhold til at nå gruppen af socialt udsatte grønlændere (Hansen 2006:17). Blandt de væsentligste aktører identificeres Kirkens Korshær Varmestue, Frelsens Hær samt Café Parasollen, hvis formål er at støtte og skabe fysiske rammer for social inklusion (Aalborg.dk). Som det fremgår af ovenstående afsnit, findes en række komplekse samfundsproblematikker, som påvirker grønlænderes livssituation i Danmark. Flere rapporter påpeger, at eftervirkninger fra kolonitiden forsat former denne befolkningsgruppes position i samfundet, hvilket kan medvirke til marginalisering og udsathed. Dette tydeliggøres i en oplevelse af sociale og strukturelle barrierer, der begrænser adgangen til ressourcer og fællesskaber. Tros forskellige offentlige og civile initiativer, forbliver problemstillingerne vedvarende. På baggrund heraf, ønsker vi gennem specialet at belyse, hvordan udsatte grønlænderes oplevelser af marginalisering former deres livssituation i Danmark. Yderligere tages der afsæt i en antagelse om, at denne udsathed for mange indebærer langvarige sociale og personlige udfordringer. I forlængelse heraf, vil der i nedstående del af problemfeltet inddrages relevant forskning med særligt fokus på studier af oprindelige folk for at nuancere forståelsen af disse sociale problematikker.

1.2 Et forskningsblik på oprindelige folk

Der findes oprindelige folk (*eng. Indigenous peoples*) på alle kontinenter, det være sig tilmed i Arktis, Asien, Afrika, Australien og Amerika (Bartlett et al. 2007; O'brien et al. 2023:173-174; OHCHR 2020). Definitionen af oprindelige folk er kompleks, og på trods af at der anvendes forskellige terminologier og identifikationsmetoder, deler oprindelige folk erfaring med kolonisering og er blandt de mest udsatte og sårbare befolkningsgrupper i verden (Bartlett et al. 2007:188; Cunneen&Tauri 2019:360; O'brien et al. 2023). Forskning peger på, at oprindelige folk historisk set har stået på mål for undertrykkelse og diskrimination (Bartlett et al. 2007:287-88; Cunneen&Tauri 2019:359-62; O'brien et al. 2023:173-74; OHCHR 2020:84). I rapporten *Human Rights* fra FN (2020) fremhæves det, at oprindelige folk og minoriteter i højere grad udsættes for marginalisering og strukturelle krænkelse af deres menneskerettigheder. De har dermed en mere begrænset adgang til nationale og internationale beslutningsprocesser (OHCHR 2020:84). I en artikel fra *Annual Review of Criminology* ses en tendens til socioøkonomisk marginalisering blandt oprindelige folk, hvilket er demonstreret ved højere grad af fattigdom, lavere niveau af uddannelse, kortere levetid og højere kriminalitetsrate, sammenlignet med den øvrige befolkning (Cunneen&Tauri 2019:361-62). Flere undersøgelser sætter tilmed fokus på koloniseringens negative indvirken på det oprindelige folks mentale og fysiske sundhed (Bartlett et al. 2007; Mitchell et al. 2019).

Et voksende forskningsfelt indenfor Arktis bidrager til en mere nuanceret forståelse af det oprindelige folk, inuitter. Forskning omhandlende inuitter i Canada kan forekomme anvendelig i forståelsen af grønlandske inuitter, idet landene er velfærdsstater, der deler en vigtig fællesnævner, inuitbefolkningen. Ydermere er Canada længere fremme, når det kommer til forskning af inuitbefolkning og oprindelige folk sammenlignet med Danmark, hvor der ikke findes meget forskning på området, hvorfor der i specialet suppleres med forskning fra udlandet. Ud over inuitter i Canada (Inuit Nunangat), findes der inuitsamfund i Grønland (Kalaallit Nunaat), som følge af koloniseringsprocesser kæmper med et kulturelt identitetstraume samt økonomiske og sociale udfordringer (Ren et al. 2023:1–2). Der er dog forskelle og ligheder landene imellem, hvor den grønlandske inuitbefolknings levemåde og identitet i næsten et århundrede har været formet indenfor en nordisk enhedsstat og velfærdssystem. Omvendt lever canadiske inuitter inden for et føderalt system, hvor multikulturalisme og tosprogethed er forfatningsmæssigt forankret (Ren et al. 2023:2). Koloniseringen har skabt en kultur, der fortsat dominerer det canadiske samfund i dag og er indlejret i Canadas nationale identitet, hvormed nogle individer i samfundet er dårligere stillet end andre. Det betyder, at oprindelige folk fortsat oplever diskrimination, marginalisering og undertrykkelse (Tait et al. 2019:32–33). Dette gør sig eksempelvis gældende indenfor sundhedsvæsenet, uddannelsessystemet, retssystemet og andre velfærdsområder, hvilket kommer til udtryk i måden, hvorpå der refereres til oprindelige folk med ord som fejlslagen, umyndige, kriminelle og svage (Tait et al. 2019:29–33; Tasker 2019). Willie Ermine påpeger, at forholdet mellem det oprindelige folk i Canada og Canadas kolonistbefolkning forbliver som det hidtil har været, til trods for stræben efter sameksistens (Ermine 2007:197). Den situation, det oprindelige folk befinder sig i, kan betragtes som et resultat af det dominerende samfunds styring og retslige strukturer (Ermine 2007:200). I en artikel af Lilly Tait et al., sættes der fokus på vigtigheden af forsoning på mikroniveau, i forøget på at mindske ulighed, udsathed og racisme blandt oprindelige folk. Forudsætningen for ‘mikro-forsoning’ vil være en gennemgribende ændring og nytænkning af daglige interpersonelle interaktioner mellem Canadas kolonistbefolkning, inuit og Métis. Der er således et ønske om at reducere samfundsmæssige uligheder og gøre op med måden, hvorpå det oprindelige folk anskues og behandles (Tait et al. 2019:20–21,27,33).

1.2.1 Kriminalitetsforskning om oprindelige folk

I rapporten *Truth and Reconciliation Commission* (2015) fremgår det, at oprindelige folk i Canada har et markant lavere indkomst- og uddannelsesniveau, sammenlignet med den øvrige canadiske befolkning. Dette har medvirket til lav beskæftigelse, fattigdom, misbrug, dårlige boligforhold, familievold samt dårligere fysisk og mental sundhed (Truth and Reconciliation Commission of Canada 2015:145). De sociale strukturer og personlige faktorer kan således udgøre en risiko for kriminalitet

og hyppigere indgreb fra politiet, som øger risikoen for anholdelse, sigtelse og dom, hvilket kan være af betydning for, at der forekommer en overrepræsentation af oprindelige folk indenfor straffesystemet (Cunneen&Tauri 2019; David&Mitchell 2021:39; Prairie 2002:185-186; Hsieh&Pugh 1993; Monchalin 2010). I undersøgelser af American Indian/Alaska Native samt sorte og oprindelige canadiske unge, fremgår det, at der forekommer en skævvridning i arrestationer og manglende beskyttelse af dem som ofre, sammenlignet med den øvrige befolkning. De bliver således ikke behandlet ligeværdigt og er i større risiko for at blive arresteret ved mistanke om kriminalitet (overpolicering), og blive overset når de er ofre (underpolicering) (Lantz&Ward 2023; Samuels-Wortley 2021). Dette bidrager ligeledes til en manglende tillid til politiet (David 2019; Samuels-Wortley 2021), og oplevelsen af viktimisering og kriminalisering er generelt udbredt blandt oprindelige folk (Cunneen&Tauri 2019; David&Mitchell 2021:39; Lantz&Ward 2023; Samuels-Wortley 2021; Monchalin 2010). I en undersøgelse af Cunneen og Tauri (2019) belyses kriminogene effekter af koloniseringen, herunder hvordan denne har medvirket til kriminalitet og viktimisering blandt oprindelige folk. Regulering gennem tvangsfjernelse og anbringelse af oprindelige folks børn har haft store psykiske og sociale konsekvenser, som er blevet videreført gennem generationer. Dette i form af begrænsede job- og uddannelsesmuligheder, psykiske lidelser, misbrug og andre adfærdsproblemer (Cunneen&Tauri 2019:371-372). Kriminaliteten og viktimiseringen kan således skyldes flere risikofaktorer, der er opstået som et resultat af kolonisering, marginalisering af oprindelige kulturelle værdier samt institutionel racisme (Monchalin 2010; Cunneen&Tauri 2019:371-372).

1.2.2 Det aktuelle billede af kriminalitet blandt grønlændere i Danmark

Med afsæt i ovenstående præsentation af kriminalitetsforskning af oprindelige folk, opstår et spørgsmål om, hvorvidt disse fund gør sig gældende for den grønlandske befolkning i Danmark. Eksisterende forskning på området er dog begrænset, hvilket gør det vanskeligt at tegne et fuldstændigt billede af den aktuelle situation.

Grønlændere, der flytter til Danmark, risikerer at havne i udsatte miljøer, hvilket ofte fører til konsekvenser som eskalering af kriminalitet, misbrug, vold og re-traumatisering (Schiermacher 2020:31-32). VIVE har udformet en registerbaseret kortlægning, hvoraf det fremgår, at andelen af grønlændere, der dømmes for en lovovertrædelse, er over 50 procent højere end andelen blandt danskere. Næsten hver femte grønlænder blev dømt for en lovovertrædelse i perioden 2007-2011, hvoraf 45 procent modtog dom i mere end én sag. De mest repræsenterede lovovertrædelser blandt grønlændere omfatter ejendomsforbrydelser, voldsforbrydelser og overtrædelser af loven om euforiserende stoffer (Baviskar 2015:59-60,78). Forholdet til politiet, blandt udsatte grønlændere i Danmark, er ifølge

Bagga Bjerger et al. præget af en udtalt ambivalens. Nogle tager stor afstand til ordensmagten, mens andre indtager en mere pragmatisk holdning og vurderer samarbejdet ud fra, om det i en given situation kan være til egen fordel. Denne tilgang kan identificeres som retskynisme, der beskriver en generel mistillid til retssystemet og politiet samt lave forventninger til, at myndighederne vil tilbyde reel hjælp i mødet med sociale og juridiske problematikker (Bjerger et al. 2021:44). I perioden 2007-2011 var mere end hver tiende grønlander offer for en straffelovsovertrædelse, og cirka 30 procent af ofrene oplevede gentagne overtrædelser (Baviskar 2015:60,78). En rapport viser tilmed, at grønlandere i Aalborg er overrepræsenterede blandt volds ofre, hvilket muligvis kan forklares med byens relativt store andel af grønlandere. Yderligere påpeger rapporten, at udsatte grønlandere sjældent anmelder hændelser til politiet, hvortil et mørketal i data må forventes. En del af den vold, udsatte grønlandere udsættes for eller selv er involveret i, afspejles således ikke i politiets registre (Bjerger et al. 2021:41-42). Flere udsatte grønlandere beretter om negative erfaringer med politiet, herunder oplevelser af hårdhændet behandling og brug af diskriminerende eller racistisk sprog, hvilket medvirker til at skabe mistillid og modstand (Bjerger et al. 2021:45). Disse erfaringer relaterer sig ofte til grønlanderes tilstedeværelse i det offentlige rum, der for nogle opfattes som uønsket i samfundet. Dermed opleves politiets reaktion i flere tilfælde som værende knyttet til fremtoning og tilstedeværelse, snarere end til den egentlige lovovertrædelse. Dette baner vejen for en afstandtagen til myndigheder og mindsker tilbøjeligheden til at anmelde kriminalitet eller søge hjælp (Bjerger et al. 2021:45). Trods en udpræget skepsis overfor retssystemet blandt udsatte grønlandere, opstår der i visse situationer en imødekommenhed og et samarbejde med politiet. Dette knytter sig til hændelser, hvor politiet konkret tilbyder hjælp, for eksempel ved at yde beskyttelse under konflikter eller i mødet med lokalbetjente. Her viser udsatte grønlandere større samarbejdsvillighed og benytter sig af muligheden for uformelle anmeldelser. I disse tilfælde knytter tilliden sig mere til de respektive lokalbetjente end det overordnede retssystem, hvilket skaber en mere pragmatisk relation samt en oplevelse af kontakt til politiet (Bjerger et al. 2021:47).

1.3 Afgrænsning

På baggrund af litteratur om relationen mellem Grønland og Danmark, eksisterende indsatser for udsatte grønlandere samt forskning af oprindelige folk i Canada og kriminalitet blandt grønlandere i Danmark, vurderes det, at området forsat er underbelyst i samfundsforskningen. Det fremgår, at postkoloniale forhold, marginalisering og diskrimination har betydelig indflydelse på grønlanderes livssituation i Danmark, særligt for den gruppe, der befinder sig i udsathed. Med afsæt i eksisterende forskning argumenterer vi for, at forståelsen af udsatte grønlanderes livssituation kan anskues på et

kontinuum, hvor mange befinder sig i et limbo mellem ophold i åbne fængsler og som gæst på værestederne (jf. 4.2). Specialet afgrænses til at undersøge udsatte grønlændere over 18 år, som er bosat i Danmark, uagtet fødested, med fokus på deres oplevelser af marginalisering i det danske samfund. I forlængelse heraf forekommer en interesse for at undersøge, hvordan disse oplevelser kan være med til at forme deres livssituation og potentielt medføre afvigelse. Afvigelse forstås i denne sammenhæng ikke udelukkende som kriminalitet, men relaterer sig til alle måder, hvorpå personer færdes uden for majoritetssamfundets normative rammer. Vi anlægger således et perspektiv, hvor samfundsmæssige diskurser betragtes som rammesættende for udsatte grønlænderes muligheder og livssituation. Endvidere ønsker vi at fremhæve subjektive erfaringer, hvorfor udsatte grønlænderes oplevelser udgør grundlaget for analysen af deres sociale virkelighed.

1.4 Problemformulering

Med udgangspunkt i ovenstående problemfelt og dertilhørende fokusområder, er følgende problemformulering udformet:

Hvordan former udsatte grønlænderes oplevelser af marginalisering i det danske samfund deres livssituation, og hvordan kan denne livssituation føre til normafvigelse?

2 Beskrivelse af væresteder

I forbindelse med specialets fokus på gruppen af udsatte grønlændere, vil konteksten for empiriindsamlingen være Arctic Street Lab (Arctic), Kirkens Korshær Varmestue (Kirkens) samt Café Parasollen (Parasollen). Beskrivelsen af væresteder inkluderes med ønsket om at styrke læserens forståelse og bidrage til specialets transparens. Kirkens har til formål at skabe trygge rammer, fællesskab og være et fristed for byens udsatte borgere. Varmestuen inddeles i en dag- og natvarmestue, hvor det er muligt at sove, få et bad samt købe mad og drikke (Kirkenskorshaer.dk). Ligeledes tilbyder Parasollen omsorg, mad og hjælp til udsatte borgere, særligt med fokus på at skabe værdi for den enkelte (Cafeparasollen.dk). For begge væresteder gør det sig gældende, at ansat fagprofessionelt personale samt frivillige står for det daglige arbejde. På besøgene ved de to væresteder har vi erfaret og oplevet en atmosfære, hvor der er plads til mangfoldighed og stor rummelighed for menneskers forskellighed og komplekse livssituationer. Denne rummelighed har ligeledes gjort sig gældende for vores tilstedeværelse under feltarbejdet, hvor personalet har medvirket til at skabe et trygt rum for os. Begge steder har en atmosfære, der afspejler de mange mennesker, som har været forbi i løbet af dagen, hvormed

luften i rummene ændrer sig markant fra morgen til eftermiddag (Parasollen:10). Modsat de ovenstående initiativer er Arctic et inklusionstilbud, konkret rettet mod unge grønlandere i alderen 18 til 30 år. Formålet er at forbedre og hjælpe med påbegyndelse af uddannelse og arbejde samt sociale problematikker. Ydermere ønsker Arctic at være centrale aktører i nedbrydelsen af fordomme samt at fokusere på kulturforståelse og inklusion af dansk og grønlandsk kultur, hvormed unges selvrealisering centraliseres (dgh-aalborg.dk). Det fysiske miljø ved Arctic adskiller sig markant fra de øvrige væresteder og bærer præg af en afslappet og ungdomsvenlig atmosfære. Nogle af de unge, som har passeret de 30 år eller ikke er aktivt indskrevet, kommer forsat i huset, hvilket vidner om Arctics betydning i deres daglige liv. Afsluttende har vi en oplevelse af, at gæsterne på alle væresteder generelt befinder sig i en mere udsat position, hvilket har krævet en øgte opmærksomhed og forsigtighed i vores tilgang under feltarbejdet. På trods af den store diversitet blandt gruppen på de respektive steder, er det tydeligt, at der forekommer et stærkt fællesskab kendetegnet ved gensidig omsorg, hjælpsomhed og respekt, hvor ingen skal føle sig alene.

3 Litteratursøgning

Vi har foretaget en grundig litteraturgennemgang, hvor vi har benyttet databaserne Scopus, SAGE Research Methods, ProQuest, JSTOR og Aalborg Universitetsbiblioteks søgemaskine. Yderligere har vi anvendt en todelt litteratursøgningsstrategi, hvor vi i den indledende fase har inddraget relevante tematikker, nøgleord samt trunkeringstegn i ønsket om en udvidet og målrettet litteratursøgning. Her benyttede vi søgeord som; grøn*, greenland*, udsat*, danish prison*, discrimi*, diskrimi*, indigenous peop*, crim*, prison, kriminal*, retssystem, indefinite punishment, stigma* og inuit*. Ved brug af booleske operatorer såsom AND og OR kombinerede vi nøgleordene i forskellige sammensætninger for at udvide eller begrænse vores søgeresultater (Andersen et al. 2019:72-73). I anden del af søgestrategien foretog vi, med udgangspunkt i litteraturlister, citationer og referencer fra relevante studier, en kædesøgning (Andersen et al. 2019:70-71), hvormed centrale nøgleord blev kombineret med reference- og citationssøgning. Desuden har vi fået hjælp af en bibliotekar fra Aalborg Universitet, som ikke kunne finde yderligere relevant forskning på området. Dette for at skabe et helhedsorienteret indblik i den eksisterende litteratur, som danner grundlaget for specialet.

4 Centrale perspektiver

For at øge transparensen vurderer vi, at det er essentielt at klarlægge centrale perspektiver. Grundet det tværfaglige udgangspunkt, beskrives samspillet mellem sociologi og kriminologi, hvortil vores placering inden for det kriminologiske forskningsfelt tydeliggøres. Forståelsen af udsathed og det danske samfund fremhæves, idet vi ikke ønsker at fremstå kompleksitetsreducerende overfor gruppen

af udsatte grønlændere og dermed forenkle deres livssituationer. Hermed er det nødvendigt, at vi forholder os refleksive og kritiske overfor de eksisterende perspektiver, der præsenteres nedenfor, såvel som egne forforståelser. Dette skal bidrage til en øget bevidsthed om, hvordan vi møder informanterne på en hensigtsmæssig og respektfuld måde, der tager højde for deres individuelle oplevelser.

4.1 Normafvigelse og kriminalitet som forståelsesramme

Kriminologi er et omfattende forskningsfelt og rummer en mangfoldighed af perspektiver og tilgange (Cullen et al. 2022:1). I specialet anlægges et kriminologisk og sociologisk perspektiv, med særligt henblik på normer og afvigelse. Dette med en antagelse om, at informanterne ikke nødvendigvis er kriminelle eller involveret i alvorlige lovovertrædelser. Inden for kriminologisk forskning findes der argumenter, som påpeger en stærk korrelation mellem kriminalitet og afvigelse i relation til individers tilhørsforhold, fællesskaber og gruppedynamikker. I denne sammenhæng defineres kriminalitet som lovovertrædelse af juridiske love, mens afvigelse forstås som brud på sociale normer (Cullen et al. 2022:1-2; Hirschi 1969:192-193), hvor informanternes livssituation kan anskues ud fra begge perspektiver. Personalerepræsentant Hanne fra Parasollen har fremhævet, at flere af værestedets gæster gentagende gange ryger ind og ud af fængsler for mindre lovovertrædelser¹. Netop dette bidrager til en bredere forståelse af normafvigelse som en kompleks størrelse, der spænder mellem en forståelse af normafvigende adfærd til mere alvorlige lovovertrædelser. Hertil er det essentielt at understrege, at normafvigelse ikke er ensbetydende med kriminalitet, men snarere skal anskues som en afvigelse fra de gældende normer og forventninger i samfundet. Dette bidrager til en dybere forståelse af, hvordan udsatte grønlændere navigerer i en social kontekst, der ofte præges af stereotype forestillinger og marginalisering.

4.2 Udsathed som et kontinuum

Med afsæt i ovenstående anskuer vi udsatte grønlænderes livssituation som et kontinuum, i henhold til deres udsathed, hvor alle informanter i mere eller mindre grad afviger fra normerne. Vi vurderer dermed, at kontinuummet spænder fra mindre afvigelser til alvorligere lovovertrædelser. De empiriske fund har nuanceret vores forståelse, hvor flere informanter påpeger tematikker som ensomhed, stofmisbrug, hjemløshed, udstødelse og marginalisering, som har afgørende betydning for deres livssituation. Ovenstående tematikker går på tværs af de respektive væresteder, men graden af udsathed varierer. Variationen har konkret vist sig ved, at flere af gæsterne ved Kirkens har været beruset og højtråbende, hvor de ofte ved Parasollen kommer for at socialisere sig og få hjælp til praktiske ting.

¹ Indledende samtale med personaleansvarlig, Hanne, fra Café Parasollen

Udsathedens ved Arctic har vist sig i form af en social udsathed, hvor flere informanter fremhæver ensomhed og manglede strukturer i hverdagen. Informanterne fra fængslet illustrerer et konkret eksempel på udsathedens kontinuum, hvor Jaaku oplever en marginaliseret tilværelse præget af voldsepisoder og stofmisbrug. Modsat afspejler Leos livssituation ikke den gængse forståelse af udsathed, da hans kriminelle handling og oplevelse af at være anderledes i forhold til familien er de centrale elementer i hans udsathed (Interview). Vores empiriske fund bliver således afgørende, da vi, med afsæt i vores hermeneutiske position, tager udgangspunkt i informanternes egne oplevelser af udsathed. I forlængelse heraf er det centralt at overveje, hvorvidt det er informanterne selv, der betragter sig som udsat, eller om det er gennem vores analytiske perspektiv, de anskues som udsatte.

4.3 Det danske samfund

Specialets fokus på det danske samfund omfatter både offentlige institutioner og de bredere sociale rammer, vi er en del af, hvorfor vi finder det nødvendigt at præcisere vores forståelse af dette. Offentlige institutioner omfatter de systemer og strukturer, der har en central rolle i reguleringen af informanternes liv og handlemuligheder i samfundet. Dette kommer eksempelvis til udtryk i informanternes møde med kommune og politi, hvor de må navigere i og tilpasse sig systemets forventninger for at fungere i samfundet. I modsætning hertil, relaterer de bredere sociale rammer sig til de samfundsmæssige normer, fordomme, fællesskaber og gruppedynamikker, som bidrager til en fastholdelse af grønlændere i en bestemt position i samfundet.

5 Hermeneutisk blik på grønlænderes oplevelser

I specialet er den hermeneutiske videnskabsteoretiske position fundet relevant, eftersom vi ønsker at fortolke, hvordan udsatte grønlænderes oplevelser af marginalisering samt møde med det danske samfund former deres livssituation. Hertil tilskriver vi os elementer fra den hermeneutiske fortolkningsvidenskab. Genstanden for den videnskabelige praksis findes i aktørernes og de sociale fænomeners betydnings- og meningssammenhænge, hvilket gør dem centrale i fortolkningsprocessen (Højberg 2014:290-291). Den indsamlede viden anskues som kontekstafhængig, hvormed de respektive væresteder og interviewsituationerne i fængslet har indflydelse på specialets resultater. I specialet inddrager vi relevante elementer fra den traditionelle- og filosofiske hermeneutik (Juul 2012:110), som skal supplere hinanden til fortolkning af informanternes oplevelser og sociale verden. Den traditionelle hermeneutik er fremtrædende i vores litteratursøgning samt egne forforståelser fra tidligere projekter, hvilket har haft betydning for udarbejdelsen af observations- (Bilag 1) og interviewguiden (Bilag 2). Ydermere fremstår konceptualiseringen af den hermeneutiske cirkel som central, hvor genstandsfeltet

for vekselvirkningen forekommer forskelligt, hvorfor vi i specialet overvejende placerer os i et filosofisk perspektiv, hvor mennesket forstås som et fortolkende væsen (Juul 2012:145; Højberg 2014:292). Hertil indtager forskeren en central position i forskningsprocessen og er integreret i del- og helhedssamspillet (Juul 2012:128-132; Højberg 2014:299-301). Under feltarbejdet deltager vi mere aktivt i informanternes sociale verden, og vores tilstedeværelse under fængselsinterviewene bryder med de indsattes daglige liv, hvilket har indflydelse på den viden, der skabes.

Fortolkningsopgaven udfoldes således inden for en bestemt kontekst (Juul 2012:110-118), hvorfor vi argumenterer for, at forståelsen af kontekster forekommer på flere niveauer. På baggrund af eksisterende forskning om inuitter i Canada og tidligere projekter, opererer vi med en antagelse om, at samfundsmæssige diskurser kan have indvirkning på udsatte grønlanderes oplevelser af marginalisering, hvormed specialets informanter repræsenterer et udsnit af den pågældende samfundsmæssige kontekst. I den filosofiske hermeneutik hviler det epistemologiske grundlag på en opfattelse af den hermeneutiske cirkel, som en dynamisk cirkulær proces (Juul 2012:115), hvor både informanternes samt egne erfaringer og fortolkninger løbende kan revideres og udfordres. Endvidere træder forskeren ind i felten med egne forudindtagede opfattelser og fordomme (Højberg 2014:299-301; Gilje&Grimen 2002:127&134). Med viden fra tidligere projekter, har vi et indgående kendskab til både unge grønlanderes identitetsproces og tilhørsfølelse samt indsigt i de strukturer og interne skillelinjer, der findes blandt grønlandere i Aalborg (Christensen et al. 2021; Christensen et al. 2023). Derfor er det essentielt, at vi i løbet af forskningsprocessen er bevidste om egne forståelser. I specialets indledende fase læste vi eksisterende litteratur om udsatte borgere, hvor der opstod en systemkritisk tilgang. Dette resulterede i en ukritisk tilgang under den tidlige empiriindsamling, hvor vi ubevidst projicerede vores egne forståelser af grønlanderes livssituationer. Disse forståelser blev nuanceret i mødet med feltet, idet flere informanter fremhævede meningsfulde erfaringer såsom adgang til uddannelse, bolig og støtte til familien. I vekselvirkningen mellem vores forfortællelser og udsatte grønlanderes fortællinger, opstår således en erkendelsesproces, som integreres i en kontinuerlig dannelse af ny viden om det undersøgte fænomen. Det er imidlertid essentielt at anerkende grønlanderes autonomi og undgå at reducere dem til passive aktører uden handlekraft. Deres livssituation bør i stedet anskues som et komplekst samspil mellem samfundsmæssige diskurser og individuelle handlemuligheder. Informanternes egne udsagn om centrale dele af deres livssituation bliver således udgangspunktet for at udvikle en retmæssig forståelse, af det vi undersøger. Dermed anerkender vi, at en fuldstændig forudsætningsløs tilgang til feltet ikke er muligt, da erfaring og viden, ifølge den hermeneutiske tradition, skabes gennem sociale interaktioner i forskellige fællesskaber (Juul 2012:127-128). Dobbelt hermeneutik får ligeledes betydning, eftersom den sociale virkelig, vi ønsker at analysere, på forhånd er fortolket af

informanterne selv (Gilje&Grimen 2002:169). Grundlaget for vores fortolkningsmuligheder udspringer af udsatte grønlænderes subjektive erindringer og forståelser. Indenfor den filosofiske hermeneutik fremstår horisontsammensmeltning som et ideal, hvilket indebærer, at erkendelsesprocessen betragtes som uendelig, hvor en fuldstændig erkendelse af rene fænomener aldrig kan opnås (Juul 2012:121). Hertil opstår nye forståelser af det sociale fænomen, i vekselvirkningen mellem informantgruppen og os som fortolkende.

6 Single-casestudie

Specialets forskningsdesign tager udgangspunkt i single-casestudie, da det er velegnet til en detaljeret undersøgelse af komplekse sociale fænomener i deres konkrete kontekster (De Vaus 2001:220&226-227; Antoft&Salomonsen 2007:29), hvormed en nuanceret forståelse af udsatte grønlænderes subjektive erfaringer og oplevelser muliggøres. Med afsæt i den hermeneutiske epistemologi tilstræbes en forståelse af sociale fænomener gennem en fortolkningsbaseret tilgang, hvor viden opnås via analytisk refleksion over individers oplevelser i specifikke kontekster (Højberg 2018:289). Vi opfatter specialets undersøgelse som en case på udsatte grønlænderes oplevelser af marginalisering i det danske samfund. Det sociale fænomen relaterer sig dermed til marginaliseringen af oprindelige folk, med fokus på deres møde med majoritetssamfundet. Forståelsen af forholdet mellem del og helhed er afgørende i casestudiet, eftersom casen bliver undersøgelsens genstand og indgår i den hermeneutiske cirkels bevægelse. Vi vurderer således, at grundige overvejelser om specialets case design kan danne grundlag for sammenligninger med beslægtede kontekster og dermed bidrage til at øge den analytiske generaliserbarhed (De Vaus 2001:237).

For at forstå casens analytiske relevans, er det afgørende at klargøre, hvad den repræsenterer, hvorfor det bliver nødvendigt at forholde sig til de mange faktorer, som har betydning for casen. Dette gør sig eksempelvis gældende i henhold til diskussionen af etniske minoriteter, og hvorvidt grønlændere kan anskues inden for denne kategorisering (jf. 1.1). Casen om udsatte grønlændere i Danmark synes velvalgt i relation til det overordnede sociale fænomen, eftersom den bygger på eksisterende forskning om oprindelige folk. Samtidig repræsenterer udsatte grønlændere en befolkningsgruppe, som befinder sig 'på kanten af samfundet', hvorfor vores case skal forstås inden for et kriminologisk forskningsperspektiv, som centraliserer sig til et mere normafvigende perspektiv. Omvendt adskiller grønlændere sig fra andre minoritetsgrupper i Danmark, hvilket kan medvirke til en svækkelse af generalisering til andre etniske minoritetsgrupper i en dansk kontekst. Casens kontekst er afgørende for den forståelse, der kan indfanges af det sociale fænomen (Antoft&Salomonsen 2007:29), eftersom

den er medbestemmende i fortolkningen af empirien. I specialet betragtes konteksten på flere niveauer, herunder den historiske og samfundsmæssige ramme og de individuelle omstændigheder, som præger udsatte grønlanderes kontekst. Den bredere samfundsmæssige kontekst omfatter langvarige kolonirelaterede forhold samt danske normer og diskurser, der præger konteksten og vores forforståelser af casen. Samtidig formes konteksten af informanternes hverdagsliv og sociale interaktioner på væresteder og i fængslet, hvilket har betydning for deres oplevelser og erfaringer. Her foretages undersøgelsen med ønske om viden i realtid, hvor retrospektive elementer forekommer centrale i at klargøre informanternes fortid, der har betydning for deres nuværende livssituation og erfaringer. I specialet inddrager vi elementer fra det beskrivende- og deskriptive casestudie (De Vaus 2001:224-225). Gennem etnografisk feltarbejde og interviews kommer beskrivende aspekter til udtryk, hvor en analytisk distance opretholdes i empiriindsamlingen. Ydermere placerer de deskriptive elementer sig på et kontinuum mellem det teorifortolkende og det teorigenererende casestudie, hvilket afspejles i en adaptiv tilgang. I førstnævnte er den videnskabelige tolkning forankret i teoretisk viden, mens det teorigenererende perspektiv indebærer en fortolkning, som udspringer af empirien. Dette muliggør en dynamisk proces, hvor teoretiske perspektiver modificeres, i takt med tolkningen af den indsamlede empiri (Antoft&Salomonsen 2007:34).

7 Adaptiv forskningsstrategi

Vi har ladet os inspirere af sociologen Derek Layders (1998) adaptive tilgang. Begrebet 'adaptiv' henviser til, at teorien både formes af eller tilpasses empirien, mens empirien samtidig selv filtreres og fortolkes gennem allerede eksisterende teoretiske begreber og ideer, der er relevante i undersøgelsen (Layder 1998:1,38). Teoretiseringen er dermed en kontinuerlig proces mellem teori og empiri (Layder 1998:41), hvor elementer i undersøgelsen er formet af teoretisk viden, men tilmed justeres løbende ud fra de fund, vi gør os. Med tilgangen placerer vi os således imellem den induktive og deduktive tilgang (Layder 1998:5), hvormed undersøgelsen baserer sig på en vekselvirkning mellem disse. Layder argumenterer for, at det ikke er muligt at tilgå forskning på en teorineutral måde, hvorfor orienterende begreber kan bidrage med en løbende forståelse af forskningsfeltet samt bidrage til en forklaring og analyse af empirien (Layder 1998:5). Vi tilgår derfor feltet med en forforståelse, som udspringer af undersøgelsen eksisterende forskning, tidligere projekter samt teori, der kommer til udtryk gennem vores orienterende begreber (jf. 8). Med åbenheden overfor det vi møder i felten samt den kontinuerlige proces mellem teori og empiri, taler dette ind i den hermeneutiske cirkel, hvor vi med en vekselvirkning mellem teori, empiri og eksisterende forskning løbende justerer vores forforståelser. Anvendelsen af orienterende begreber kan bidrage til at skabe midlertidig struktur i større

empirimængder. I vores forskningsfelt kan det dog forekomme svært at identificere relevante begreber, eftersom der, i en dansk kontekst, er begrænset forskning på området. Hermed er den adaptive metode anvendelig, da orienterende begreber løbende kan modificeres eller erstattes under forskningsprocessen (Layder 1998:108-110). Den adaptive tilgang tager afstand til positivisme, idet subjektive handlinger og strukturer er uforudsigelige, og dermed ikke defineret af universelle principper. Hertil findes der ligheder mellem den hermeneutiske position og den adaptive tilgangs erkendelsesteoretiske grundtanke, hvor der ikke eksisterer objektive erkendelser. Empiri fremstår aldrig neutral, men fortolkes uundgåeligt gennem forskerens perspektiv, begreber og erfaringer. Med den adaptive tilgang er der således fokus på, at subjektive perspektiver forekommer centrale i forståelsen af det sociale liv. Disse kan imidlertid ikke stå alene, idet objektive aspekter, som sociale strukturer og systemer, er vigtige i forståelsen og fortolkningen heraf (Layder 1998:139). Kombinationen af etnografisk feltarbejde (jf. 9.4) og en adaptiv tilgang muliggør en dybere indsigt i udsatte grønlanderes subjektive perspektiver, gennem en bredere strukturel forståelsesramme.

8 Orienterende begreber

Orienterende begreber anvendes som fortolkningsramme, der tilbyder forskellige perspektiver til analysen af udsatte grønlanderes oplevelser af marginalisering i det danske samfund, samt hvordan dette former deres livssituation. Valgte begreber skal anses som begrebsrammer (Layder 1998:101), hvor der udelukkende inddrages teoretiske elementer, som vurderes at have relevans. Hertil har vi valgt at inddrage postkoloniale perspektiver, som bliver rammesættende for forståelsen af, hvordan koloniale strukturer og magtrelationer kan være af betydning for udsatte grønlanderes livssituation, som knytter sig til de empiriske tematikker; mødet med systemet, stigma, vold, ensomhed og fællesskab. Yderligere inddrages orienterende begreber, der har til formål at synliggøre strukturelle rammebetingelser og magtfulde perspektiver, hvilket kan virke modstridende med vores hermeneutiske fokus på subjektivitet. Et vigtigt element ved orienterende begreber er dog, ifølge Layder, deres tvefoldige karakter og refererer til deres henvisning til både objektive og subjektive aspekter af det sociale liv (Layder 1998:101). På den måde bliver valgte orienterende begreber objektive og rammesættende, indenfor hvilke disse subjektive erfaringer udfolder sig.

8.1 Hybriditet

Homi K. Bhabhas begrebsliggørelse af 'hybriditet' anvendes med udgangspunkt i værket *The Location of Culture*. I Bhabhas postkoloniale teori betegner hybriditet en kulturel tilstand, hvor traditioner, identiteter og magtforhold mødes, blandes og forandres i en gensidig kulturel sammensmeltning mel-

lem kolonisatorerne og de koloniserede. Det er dermed en form for kulturel forhandling, hvor undertrykte grupper kan omdanne og blande elementer fra kolonimagtens kultur med deres egen (Bhabha 1994). Hybriditet handler således om, hvordan undertrykte perspektiver og viden, som kolonimagten har forsøgt at udelukke, begynder at indgå i den dominerende koloniale diskurs. Ifølge Bhabha udfordrer hybriditet den koloniale magts fortællinger og de dominerende kulturers selvforståelse, idet den udfordrer grundlaget for kolonial autoritet samt de normer og regler, der definerer, hvad der anerkendes som gyldig viden. Hybriditet forandrer samtidig vores forståelse af kulturelle forskelle, da disse ikke længere kan vurderes ud fra én fast og objektiv måde at forstå verden på (Bhabha 1994:162-163). Når tidligere undertrykte grupper indtræder i den officielle diskurs, kan mekanismerne af inklusion og eksklusion, som den dominerende kultur bygger på, blive nedbrudt. Hybriditet kan dermed forstås som en modfortælling, der udfordrer den dominerende kulturforståelse og dens eksklusion af andre perspektiver (Bhabha 1994). Bhabha argumenterer for, at alle kulturelle udsagn og systemer konstrueres i det, han betegner som det tredje rum. Det er i dette rum, at kulturel identitet opstår og formes, hvorfor han afviser enhver forestilling om entydige eller rene kulturer. Hybriditet kan betragtes som en drivkraft for styrke og forandring, hvor kulturelle forskelle kan få virkning (Bhabha 1994; Mambrol 2016). Bhabhas begreb om hybriditet findes særligt relevant som forståelsesramme for forholdet mellem Grønland og Danmark. Begrebet synliggør, hvordan kultur, magt og tilhørsforhold ikke er faste eller entydige størrelser, men forhandles i et mellemliggende rum præget af ulige magtforhold og gensidig påvirkning, der konstant er i forandring. Dette åbner op for en mere nuanceret forståelse af det postkoloniale forhold mellem Grønland og Danmark.

8.2 Othering

Begrebet 'othering' har rødder i en postkolonial teoritradition (Jensen 2011:63), hvor Gayatri C. Spivak argumenterer for, at begrebet skal anskues som en multidimensionel proces, der former og reproducerer sociale differentieringer og kategoriseringer (Jensen 2011:65). Othering kan beskrives som en andetgørelse, hvor nogle sociale grupper gøres til 'de andre' gennem en ofte negativ og marginaliserende repræsentation. Hertil fremhæver Spivak, at aktører med diskursiv magt subjektiverer bestemte grupper som 'de andre', hvilket kan føre til en konstruktion og reduktion af dem som afvigende individer, i forhold til den dominerende gruppes forestillinger (Spivak 1985:254-255). Begrebet kan dermed anskues som både processuelt, strukturelt og kontekstafhængig (Spivak 1985:254-255; Hall 1997:257-258). Det vurderes at kunne bidrage til en nuanceret forståelse af, hvordan othering som proces manifesterer sig i konkrete sociale sammenhænge i relation til, hvordan udsatte grønlændere oplever marginalisering i mødet med det danske samfund. Med udgangspunkt i vores blik på normafvigelse, kan begrebet othering anvendes til at analysere, hvordan udsatte grønlændere oplever

afstand til det danske samfund og en følelse af at blive betragtet som afvigende fra normative forestillinger.

8.3 Stigma

‘Etnoracial stigma’ betegner de diskursive og sociale hierarkier, som opstår gennem klassifikationer. Hakan Kalkan argumenterer for, at den traditionelle skelnen mellem etnicitet og race er analytisk utilstrækkelig, hvorfor etnorace er en sammenvævning mellem etnicitet og race (Kalkan 2021:28). Biologiske karakteristika, såsom hudfarve eller ansigtstræk, bærer ikke i sig selv en kulturel betydning, men anvendes ofte som visuelle indikatorer for en persons formodede kulturelle baggrund. Etnoracial stigma kan skabe en form for kulturel og social devaluering, hvor minoritetsgrupper positioneres som underordnede og placeres dermed uden for samfundets værdifællesskab. Stigmaet bliver således ikke blot en markering af forskel, men et grundlag for potentiel social eksklusion (Kalkan 2021:28-29). I forlængelse af ovenstående anvendes begrebet ‘territoriant stigma’, som ifølge Kalkan og Loïc Wacquant henviser til de forestillinger og negative associationer, der knyttes til bestemte lokaliteter, boligområder og geografiske områder. Territoriant stigma kan forstås som en kollektiv form for stigmatisering, hvor både steder og deres beboere tillægges bestemte sociale og kulturelle karaktertræk, udelukkende på baggrund af deres tilknytning til det pågældende område (Kalkan 2021:29; Wacquant 2007:69). Med afsæt i vores adaptive tilgang, anvender vi imidlertid begrebet mere kreativt og tvister det en smule, i en mere mikroorienteret forstand. Hvor Kalkan og Wacquant anvender begrebet om geografiske områder, anvender vi begrebet mere flydende til at beskrive mindre sociale rum og mikrozoner, hvor fysiske lokaliteter, som borde, væresteder eller opgangsfællesskaber, tillægges bestemte sociale og kulturelle betydninger. Sammenkoblingen af etnoracial- og territoriant stigma muliggør således en dybere forståelse af, hvordan sociale hierarkier reproduceres og opretholdes gennem synlige og stedbundne klassifikationer.

8.4 ‘Rebelklassen’

Til forståelse af grønlænderes oplevelser med offentlige institutioner og oplevelsen af at blive kriminaliseret og sanktioneret, findes det orienterende begreb ‘rebelklassen’ centralt og henviser til en specifik social klasse. Vores forståelse af begrebet udspringer fra John Irwins beskrivelse af rebelklassen (*eng. rabble class*), som er kendetegnet ved personer, der kan være forstyrrende og dårligt integreret i samfundet (Irwin 1985:39-40). Herunder findes karakteristika som småkriminelle, stofmisbrugere og hjemløse, hvis kriminalisering ofte handler mere om deres fremtoning og stødende adfærd, snarere end om de reelt har begået alvorlige lovovertrædelser (Irwin 1985:39-40, 111-112). Individuer i rebelklassen starter ofte livet på kanten af samfundet udenfor sociale institutioner og kulturer, hvor de, på

trods af deres forsøg på at indgå i samfundet, mislykkes og kan ende som permanent marginaliserede (Irwin 1985:39-40). Hertil opstår et paradoks, hvor individer oplever at blive sanktioneret grundet deres udsathed, samtidig med at denne udstødelse kan tvinge dem ud i reel kriminalitet (Irwin 1985:118). Vi vurderer, at dette paradoks afspejles i vores case, hvor empirien peger på, at udsatte grønlandere oplever en grad af kriminalisering og sanktionering, grundet deres udsathed og fremtoning. Inddragelse af begrebsliggørelsen af rebelklassen har til formål at bidrage til en forståelse af, hvorfor udsatte grønlandere kriminaliseres i det danske samfund, samt hvordan uberettiget kriminalisering kan føre til en selvopfyldende profeti.

8.5 Vold

Johan Galtung lancerede begreberne 'strukturel vold' og 'personlig vold' i artiklen *Violence, Peace, and Peace Research* (1969). Galtung skelner mellem to typer af vold; personlig (direkte) vold, hvor en konkret aktør handler og strukturel (indirekte) vold, hvor en sådan aktør ikke findes. Strukturel vold er indlejret i samfundsstrukturen og viser sig gennem en ulige adgang til magt, muligheder og ressourcer, hvilket indirekte skaber og fastholder uligheder, eksempelvis i adgangen til uddannelse, indkomst og sundhed (Galtung 1969:170-171,173). Galtung betegner strukturel vold som tavs, usynlig og en stabil del af samfundets opbygning. Når eksempelvis politiet udøver vold, regnes det som personlig vold, men handlingerne udspringer af forventninger, der er dybt indlejret i samfundets struktur. Ifølge Galtung er det derfor mindre relevant at lede efter individuelle intentioner bag, da politiet handler i overensstemmelse med det system, de er en del af (Galtung 1969:173,179-180). Strukturel vold kan tilmed have lige så alvorlige konsekvenser som personlig vold, idet nogle individer marginaliseres og fratages deres fundamentale rettigheder (Galtung 1969:170-171). Personlig vold er synlig, og offeret er som regel bevidst om volden og kan ofte protestere. Personlig vold styres i højere grad af enkeltpersoners vilje og impulser og er derfor mindre stabil, hvorved den lettere kan bemærkes og straffes (Galtung 1969:173-174). De kortsigtede omkostninger ved personlig vold kan synes beskedne sammenlignet med konsekvenserne af strukturel vold, men personlig vold har dog en tendens til at eskalere og udløse fysisk vold, ikke kun fra modstanderen, men også internt i ens egen gruppe (Galtung 1969:184). Galtungs forståelse af strukturel og personlig vold findes velegnet til at analysere de mekanismer, der former og fastholder marginalisering blandt udsatte grønlandere. Begreberne anvendes til at undersøge, hvordan grønlandere oplever eksklusion som følge af samfundsstrukturer, der skaber, opretholder og forstærker marginalisering og diskrimination i det danske samfund. Strukturel vold viser sig gennem erfaringer med marginalisering, som udspringer af uligheder indlejret i institutionelle normer, sprog og praksisser. Personlig vold gør det muligt at indfange de

konkrete handlinger, grønlandere udsættes for og til tider udsætter hinanden for såsom krænkende behandling, verbale overgreb eller forskelsbehandling.

8.6 Sociale bånd

I *Causes of Delinquency* (2017) introducerer Travis Hirschi begrebet 'sociale bånd', som han anser for afgørende i forståelsen af afvigende adfærd, særligt med fokus på menneskers tilknytning til det konventionelle samfund. Afvigende adfærd kan opstå, når individets sociale bånd til samfundet brydes eller er svage (Hirschi 2017:16). Hirschi beskriver fire elementer af sociale bånd; 'tilknytning', 'forpligtelse', 'involvering' og 'tro'. Disse bånd er hver især, og i forbindelse med hinanden, med til at begrænse afvigende adfærd (Hirschi 2017:16). Tilknytning refererer til et følelsesmæssigt bånd til andre personer, som kan have en afskrækkende virkning på kriminalitet. Dette kan være forældre, venner eller andre sociale fællesskaber, der tages hensyn til i overvejelserne af en kriminel handling. Et stærkt bånd til andre kan således mindske afvigelse og kriminalitet (Hirschi 2017:83). Tilknytning kan betragtes som et udtryk for en persons samvittighed, mens fraværet heraf kan øge risikoen for normbrud (Hirschi 2017:18). Forpligtelse refererer til en persons involvering i aktiviteter som uddannelse og arbejde, hvor frygten for at miste disse fungerer som en hæmsko for afvigende adfærd (Hirschi 2017:20). Forpligtelse forudsætter et samfund, hvor lovbrud kan medføre eksempelvis tab af omdømme, fremtidsudsigter og materielle goder, hvilket motiverer individet til at overholde samfundets regler (Hirschi 2017:21). Forpligtelse kan således betragtes som en persons sunde fornuft (Hirschi 2017:20), som, i henhold til specialets udsatte målgruppe, kan være præget af deres misbrug. Involvering henviser til, at en person er i beskæftigelse eller optaget af tidskrævende aktiviteter, hvilket reducerer muligheden for at engagere sig i afvigende adfærd (Hirschi 2017:22). Tro refererer til individets tilslutning til og tro på samfundets regler og normer, hvilket er afgørende for at undgå afvigende adfærd (Hirschi 2017:23). Begreberne om sociale bånd kan medvirke til at belyse specialets fokus, da mange grønlandere i udsatte positioner er løst forbundet til det konventionelle samfund og har derfor mindre at miste. Dette indebærer færre sociale relationer at skuffe, færre forpligtelser at miste, mindre involvering i aktiviteter og mindre tillid til samfundets normer, hvilket kan øge risikoen for afvigende adfærd og kriminalitet.

8.7 Subkultur

Vores forståelse af begrebet 'subkultur' tager udgangspunkt i centrale elementer fra Albert K. Cohen, Richard Cloward og Lloyd Ohlin, som anlægger et perspektiv, hvor subkulturer opstår som kollektive strategier og reaktioner på nogle delte sociale problemer blandt marginaliserede grupper (Cohen

1955:150-151). Cohen argumenterer for, at subkulturer opstår, når individet ikke besidder de nødvendige ressourcer til at opnå anerkendelse gennem majoritetssamfundets normative kriterier, hvorfor fællesskaber opstår som alternative arenaer, hvori status kan opnås ud fra andre mere opnåelige kriterier (Cohen 1955:149). Subkulturer skal derfor forstås som kollektive løsninger på menneskelige tilpasningsproblemer, der må analyseres i lyset af aktørernes egne referencerammer og de konkrete sociale kontekster, de befinder sig i (Cohen 1955:150-151). Perspektivet vurderes som værende centralt for vores analyse, idet udsatte grønlændere ofte kan mangle ressourcer til at opnå anerkendelse i det danske samfund, hvortil deres fællesskaber kan forstås i dette lys. For yderligere at nuancere forståelsen inddrages elementer fra Cloward og Ohlin, hvori subkulturelle normer afviser samfundets kriterier for succes, uden nødvendigvis at stå i opposition til konventionelle værdier. Nye sociale fællesskaber opstår således med egne normer, mål og værdier (Cohen 1955:147). I samspil med Cohen bidrager disse elementer til en forståelse af subkulturer, idet udsatte grønlænderes fællesskaber ikke nødvendigvis skal ses som en direkte modreaktion, men som alternative rum for anerkendelse og mening. Afsluttende inddrages elementer fra Sune Q. Jensens rekonceptualisering af subkulturteori, der betoner subkulturer som underordnede, men samtidig meningsfulde som fællesskaber i et hierarkisk organiseret samfund (Jensen 2010:10-11). Hertil vurderer vi, at forståelsen af subkulturer ligeledes rummer en forståelse af et meningsfuldt fællesskab. Denne udvidelse muliggør en mere dynamisk forståelse af, hvordan udsatte grønlænderes fællesskaber både formes af strukturelle marginaliseringsmekanismer og af de interne betydninger, som aktørerne selv tilskriver disse sociale rum.

8.8 Diskussion af orienterende begreber

Ovenstående redegørelser udgør tilsammen de orienterende begreber og fastlægger en teoretisk analyseramme. Vores tilgang er forankret i en hermeneutisk fortolkningsramme, hvor vekselvirkningen mellem del og helhed tydeligt træder frem på flere niveauer. Denne vekselvirkning afspejles blandt andet i, hvordan informanternes forståelser af egen livssituation og marginalisering formes af samfundsmæssige og strukturelle omstændigheder samt af de sociale fællesskaber, de indgår i. Dermed argumenterer vi for, at det ikke er muligt at analysere individers subjektive meningserfaringer isoleret fra de sociale og kulturelle kontekster, de navigerer i. Pointen understøttes af Layders forståelse af forbindelsen mellem objektive og subjektive dimensioner i det sociale liv, hvor disse begreber gør os i stand til at analysere, hvordan subjektive erfaringer formes imellem individ og struktur (Layder 1998:101). Gennem vores hermeneutiske synspunkt søger vi at forstå, hvordan udsatte grønlændere oplever deres subjektive verden og ligeledes have en forståelse for, hvordan de lever i en objektiv

verden, som betinger deres livssituation og muligheder. På denne måde fungerer de orienterende begreber som analytiske redskaber til at indfange de rammer, der former informanternes livssituation og til at forstå de oplevelser og meningsdannelser, der finder sted indenfor disse rammer.

Begrebsliggørelsen af hybriditet anskues både som et analytisk greb og er rammesættende for vores forståelse af forholdet mellem Grønland og Danmark. Dette forhold indebærer en forståelse af sammensmeltningen af forskellige kulturer, historiske erfaringer og sprog, som skal afspejle, hvordan udsatte grønlænderes oplevelser formes i mødet med det danske samfund. Den koloniale historicitet kan, ifølge Bhabha, ikke adskilles fra de nutidige magtstrukturer og relationelle dynamikker, som forsat har betydning for udsatte grønlænderes position og livssituationer. Vi må i forlængelse heraf anlægge et kritisk blik på forståelsen af kultursammensmeltningen, da hybriditet kan forstås som en mulighed for fri bevægelse og kulturel forhandling mellem minoritet og majoritet. Problematikken er, at hybriditet ikke nødvendigvis opleves som styrkende, men kan indebære tab og ambivalens, hvor individer risikerer at miste tilhørsforhold både til deres oprindelige kultur og majoritetskulturen. Netop oplevelsen af at miste egen kultur i mødet med majoritetssamfundet tydeliggøres af flere af vores informanter. Med inddragelse af begrebsliggørelserne af othering, etnoracial- og territorielt stigma, tilslutter vi os en forståelse, hvor samfundet er medvirkende til reproduktion af forskelle, som placerer bestemte grupper udenfor fællesskabet. Dermed anskues hybriditetsbegrebet ikke som en omkostningsfri kulturel udveksling, men må betragtes som værende en mere kompleks proces, hvor danskernes diskursive magt er dominerende og rammesættende for det normative blik. I henhold til othering og det postkoloniale perspektiv, opstår skabelsen af 'de andre' i grønlænderes møde med majoritetssamfundet. Dette skaber en overvejelse om, hvorvidt vi, med anvendelse af begrebet, er medvirkende til en fastholdelse af udsatte grønlændere i en marginaliseret position. Ud fra vores hermeneutiske ståsted bliver betragtningen central i vores forforståelser, hvorfor vi, gennem det analytiske blik, er opmærksomme på ikke at reproducere et billede af grønlændere, som udelukkende marginaliserede og underlegne i forhold til majoriteten. Begrebet anvendes med fokus på, at skabelsen af 'de andre' sker i relation til andre sociale sammenhænge, som informanterne indgår i, samt vores egen deltagelse i felten.

Ovenstående orienterende begreber er overvejende samfundskritiske, hvorfor subkulturteori er inddraget for at belyse mulige meningsfulde erfaringer og oplevelser med fællesskaber. Subkulturteori bliver essentielt, idet vi ønsker at belyse, hvorvidt subkulturer kan anskues som en løsning på social eksklusion, eller om det fastholder udsatte grønlændere i en udsat og marginaliseret position. Med afsæt i dette fremkommer et blik på inklusion og eksklusion i samfundet, som kan kobles til Irwins forståelse af rebelklassen, hvor det kan belyses, hvorvidt udsatte grønlændere, grundet etnoracial

stigma, kan opleve at blive kriminaliseret. Gennem empiriindsamlingen har vi set, at flere af informanterne oplever at blive stemplet som kriminelle og uberettiget sanktioneret, samtidig med at de finder tilhørsforhold i alternative fællesskaber. Hertil kan Hirschis begreber om sociale bånd anvendes til fortolkning af, hvordan svækkede relationer og tilknytning til samfundet kan øge risikoen for afvigende adfærd og kriminalitet. Da begrebet bygger på en antagelse om, at individer grundlæggende er socialiseret ind i den dominerende kultur og dens normer (Cullen&Ball 2019:114), risikerer det at overse eller underkende de sociale bånd, normer og forpligtelser, der eksisterer indenfor marginaliserede grupper. Ved at supplere med subkulturteori kan vi dertil få blik for, hvilke alternative fællesskaber og forpligtelser udsatte grønlandere indgår i og analysere, hvordan disse kan fungere som betydningsfulde fællesskaber i deres liv, hvor normerne er nogle andre. Anvendelsen af strukturel og personlig vold inddrages for at tydeliggøre relationen til majoritetssamfundet, hvor ulighed og marginalisering kan analyseres som former for vold, selv i fraværet af en direkte gerningsmand. En kritik af Galtungs perspektiv på vold er dog, at det kan forekomme abstrakt og omfattende. Hvis næsten alle former for ulighed og marginalisering kan betegnes som vold, kan det blive vanskeligt at skelne mellem reel vold og mere generelle former for uretfærdighed. Dette kan medføre, at vold, som konsekvens heraf, bliver et altomfattende fænomen, der beskriver strukturelle problemer. Endvidere kan grænsen mellem strukturel og personlig vold opfattes som flydende, da de to former for vold ofte overlapper hinanden. Dette ses eksempelvis når personlig vold, som politivold (jf. 8.5), udspringer af fast forankrede strukturelle normer. Trods disse begrænsninger er Galtungs begreber fortsat relevante til at afdække, hvordan både synlige og skjulte magtstrukturer skaber og opretholder ulighed, særligt i mødet mellem minoriteter og offentlige institutioner.

Selvom det postkoloniale perspektiv er vigtigt i analysen, finder vi det også essentielt at forholde os til informanternes udsathed, da disse faktorer gensidig påvirker hinanden. Vi foreslår derfor at anskue relationen mellem det etnoraciale og markører for udsathed som et dialektisk forhold, hvor magtstrukturer og sociale positioner kontinuerligt forhandles. Udsatte grønlandere vurderes ikke altid at indtage en fast position som 'de andre', men kan i visse situationer indgå som definerende aktører. Fælles for de anvendte begreber er deres afsæt i et socialkonstruktivistisk perspektiv, hvor sociale positioner og livssituationer forstås som noget, der skabes og forhandles gennem kontinuerlige sociale relationer og processer. Dermed anlægges et dialektisk perspektiv, hvor informanternes egne oplevelser og erfaringer med marginalisering og udsathed ses i samspil med de overordnede sociale og kulturelle strukturer, men med hovedvægt på de subjektive fortællinger og erindringer. Med afsæt i ovenstående anvendes de orienterende begreber i analysen, som er illustreret i tabellen i Bilag 6.

9 Metode

Med udgangspunkt i vores fokus på fortolkning af udsatte grønlænderes subjektive oplevelser, er den kvalitative tilgang fundet relevant, eftersom metoden fordrer fortolkning af erfaringer og sociale processer (Brinkmann&Tanggaard 2020:14), hvortil der efterstræbes analytisk generaliserbarhed. Hertil bliver tydeliggørelse af fremgangsmåder og beslutningsprocesser essentiel for specialets transparens, så læseren kan danne overblik og kritisk reflektere over metodiske beslutninger (Brinkmann&Tanggaard 2020:660). Med en fortolkende tilgang findes der ikke entydige svar (Brinkmann&Tanggaard 2020:669), hvilket nødvendiggør en refleksion over den indsamlede empiri og fundne resultaters videnskabelige gyldighed (Jacobsen et al. 2015:90). Ved løbende refleksion af specialets metodevalg, rettes fokus mod analytisk gyldighed og konsistens, hvor sammenhæng mellem forskellige valg kan sikre specialets troværdighed (Brinkmann&Tanggaard 2020:663). Dette for at specialet kan danne grundlag for videre forskning om oprindelige folks oplevelser af marginalisering og møde med majoritetssamfundet, samt hvordan dette former deres livssituation. Derudover sigter vi efter at bidrage til det kriminologiske forskningsfelts begrebsliggørelse og forståelse af normafvigelse.

9.1 Metodisk tilgang

Til indsamling af specialets empiri er multi-sited etnografi fundet relevant, eftersom vi ønsker at tilgå og fortolke feltet aktivt (Baarts 2015:33-43). Specialets empiriske grundlag baseres på en metodisk kombination af etnografisk feltarbejde ved tre væresteder i Aalborg, og to semistrukturerede interviews foretaget i et fængsel i Danmark. Dette muliggør en nuanceret og dybdegående forståelse af den enkelte case i sin helhed (jf. 6; Brinkmann&Tanggaard 2020:16). Dette skal anskues i samspil med den videnskabsteoretiske position i hermeneutikken, hvor særligt fortolkningsperspektivet er centralt. Metodekombinationen er valgt ud fra de praktiske begrænsninger ved gennemførelse af etnografisk feltarbejde i fængslet, hvormed feltets bredde åbnes op. Kombinationen vurderes dermed som værende gensidigt supplerende, idet den muliggør en mere helhedsorienteret forståelse af udsatte grønlænderes oplevelser af marginalisering, samt hvordan dette former deres livssituation. Med udgangspunkt i den adaptive tilgang og hermeneutiske position, søger vi gennem feltarbejdet at skabe en dybere forståelse af felten gennem aktiv deltagelse (Baarts 2015:41-42). De semistrukturerede interviews supplerer feltarbejdet ved at sikre en mere systematisk empiriindsamling samt udvidelse af informantgruppen, der anses som værende repræsentanter af den ønskede målgruppe (Kvale&Brinkmann 2015:185). Undersøgelsens design kan dog fremstå uensartet, idet de valgte metoder indebærer forskellige tilgange til informanterne, hvilket kan medføre en forskningseffekt og resultere i empiriske variationer. Det bliver således relevant at overveje, i hvilket omfang denne forsk-

ningseffekt potentielt er af afgørende betydning for specialets endelige resultater. De metodiske forskelle manifesterer sig i tilgangen til den multi-sided etnografi samt i omfanget af vores kendskab til informanterne. Dette betyder, at vi i højere grad har detaljerede beskrivelser af informanterne fra feltarbejdet end de indsatte i fængslet. På trods af dette fremstår virkeligheden anderledes, end hvad oprindeligt antaget, hvor vi stræber efter en nuanceret forståelse af udsathed, som ikke reducerer kompleksiteten af begrebet. Vi anerkender derfor de mange facetter af udsathed, som opleves af gruppen af udsatte grønlændere, hvorfor der forekommer flere ligheder end forskelle blandt informanterne. Afsluttende er en vis sammenhæng sikret i forbindelse med udarbejdelsen af observations- og interviewguiden, hvorved ensartede orienterende begreber og forskningsspørgsmål er anvendt (jf. 3.9), i ønsket om at højne konsistensen i specialet. Denne tilgang muliggør en sammenholdelse af den empiriske viden, som er opnået gennem kombinationen af disse metoder.

9.2 Adgang til forskningsfeltet

I rekrutteringsprocessen fokuseres der på udsatte grønlændere i Danmark. Informanterne repræsenterer en bred målgruppe, da Arctic henvender sig til unge mellem 18-30 år, mens informanter, der besøger Kirkens og Parasollen, ofte er over 30 år. Ved indledede samtaler med gatekeepers (Karpatschhof 2020:572-573) præsenterede vi specialets formål, herunder ønsket om at løfte stemmen for en ofte overset gruppe med grønlandsk baggrund i Danmark. Til rekruttering af informanter, har vi blandt andet gjort brug af vores netværk fra tidligere projekter omhandlende grønlændere, som fik betydning for vores adgang til felten (Christensen et al. 2021; Christensen et al. 2023). Indledningsvist kontaktede vi Det Grønlandske Hus og andre væresteder. Hertil opstod en snowball-effekt (Larsen 2018:214), hvor vi fik kontakt til Arctics nye projektleder, Christina. Grundet vores tidligere samarbejde, fik vi igen tilladelse til at foretage feltarbejde, hvorved Christina har fungeret som gatekeeper. Efter en kort samtale med en frivillig fra Kirkens, fik vi tilladelse til at foretage feltarbejde. Ved Parasollen fungerede personalerepræsentant, Hanne, som gatekeeper og ønskede, på trods af tidligere besøg, en indledende samtale, da de vægter beskyttelsen af deres gæster højt. Herefter har vi fået adgang til begge væresteder, hvor vi blot har informeret om vores tilstedeværelse før besøg.

Gennem Camilla og Emmas frivillige arbejde ved Den Sociale Retshjælp fungerede den konstituerende direktør, Julie Jørgensen, som gatekeeper i den indledende rekrutteringsfase af informanter i fængslet. Gennem arbejdet har vi en gyldig sikkerhedsgodkendelse, som Julie videresendte til de enkelte institutioner. Dette kan ellers være en tidskrævende proces, hvorfor det formentlig har medført en hurtigere adgang. Gennem hende fik vi kontakt til en forebyggelseskoordinator fra et fængsel i Danmark, der delte vores rekrutteringsopslag (Bilag 3) i fængslet. Rekrutteringsopslaget indeholder

en kort præsentation af specialets formål, kriterier for informanter samt en redegørelse for, hvordan anonymisering håndteres. På opfordring fra personalet ved et andet fængsel, anmodede vi om adgang til danske fængsler via Kriminalforsorgen, som ikke har svaret. Opslaget er derfor kun blevet delt i ét fængsel. Grundet vores anmodning om adgang til adskillige fængsler i Danmark, kan der argumenteres for en tilfældig udvælgelse af informanter.

Adgang til felten handler ikke kun om at få tilladelse til at udføre feltarbejde i en bestemt kontekst. Det viser sig ofte, at den formelle tilladelse til at være fysisk til stede er én ting, mens den uformelle adgang til feltet opnås gennem informanternes anerkendelse, respekt og accept af etnografens tilstedeværelse (Baarts 2015:45). Både den formelle og uformelle adgang har vist sig at være mere udfordrende end forventet, hvor vi har oplevet en tydelig ændring sammenlignet med tidligere år. Dette skyldes en stigende mængde henvendelser fra danskere, der viser interesse for grønlandere grundet den nuværende spænding mellem Grønland og Danmark. Derfor er personalet meget forsigtige og skeptiske overfor, hvem de lader komme i kontakt med den udsatte gruppe af grønlandere. Dette kan få betydning for specialets resultater, da vi har oplevet, at relationerne til informanterne har taget lang tid at opbygge, hvor flere har været tilbageholdende med at dele deres oplevelser eller taget afstand til os. Derfor har vi gjort det klart for både informanter og personale, at vores fokus ikke er rettet mod den politiske situation, og at det ikke er årsagen til vores tilstedeværelse eller interesse. Udfordringen med at etablere kontakt har krævet flere besøg i felten, hvorfor vi indledningsvist undlod at tale om emner, relateret til specialet, for at opbygge gode relationer til informanterne. En samtale med Christina fra Arctic bekræfter ovenstående. Her forklares det, at der grundet den stigende interesse inden for området er flere af de unge, der har givet udtryk for, at de ikke dukker op, hvis der fortsat kommer studerende og journalister udefra. Vi var dog fortsat velkomne, da de unge på forhånd har kendskab til os (Arctic:1-2). Vi har løbende haft en dialog med Christina for at sikre, at vores tilstedeværelse ikke blev for indgribende i de unges hverdag. Vores tidligere kontakt og relationer har derfor været en nøglefaktor for vores adgang, da flere af de unge tydeligt husker, hvem vi er, hvilket også bekræftes i en observation fra første dag ved Arctic; *“Lige inden vi takker af for i dag, siger Arkalo til Christina: “Hvorfor har du ikke sagt, at det var dem, der kom? De må jo gerne være her””* (Arctic:3). Yderligere har en udfordring under feltarbejdet været, at vi, med vores udelukkende dansktalende baggrund, skiller os markant ud fra miljøet, hvilket i visse situationer har ført til, at vi er blevet ekskluderet fra samtaler, der er foregået på grønlandsk, hvilket har skabt nogle barrierer.

9.3 Udarbejdelse af guides

Til indsamlingen af empiri, har vi udarbejdet en observations- (Bilag 1) og interviewguide (Bilag 2). Begge indeholder tematikker, orienterende begreber og forskningsspørgsmål. I både observations- og interviewguiden anvendes eksempelvis orienterende begreber som; sociale bånd, stigma og othering og tematikker som; mødet med systemet, bredere sociale rammer og normafgivende adfærd. Interviewguiden indeholder endvidere interviewspørgsmål, der anvendes til at opnå uddybende beskrivelser af specialets fokus og er formuleret i et sprog, der er forståeligt for informanten. Dette er medvirkende til, at der ikke opstår misforståelser, hvilket højner gyldigheden (Tanggaard&Brinkmann 2020:44-47; Kvale&Brinkmann 2015:318). Forskningsspørgsmålene anvendes til at undersøge og forklare sociale processer (Tanggaard&Brinkmann 2020:46-47), der har betydning for udsatte grønlænderes møde med det danske samfund. Et eksempel på vores forskningsspørgsmål er; *“Hvordan oplever udsatte grønlændere marginalisering og diskrimination i mødet med det danske samfund?”* (stigma, othering, hybriditet, strukturel vold). For at forskningsspørgsmålene bliver anvendelige og forståelige for informanten, operationaliseres disse gennem interviewspørgsmål som; *“Har du oplevet at blive behandlet anderledes end andre indsatte, som ikke har en grønlandsk baggrund?”* (Bilag 2), og observationsspørgsmål som; *“Hvordan er din oplevelse af at være grønlænder i Danmark?”* (Bilag 1). Operationaliseringen af disse spørgsmål øger gyldigheden i specialet, da der dannes bedre forudsætninger for at opnå retvisende empiriske beskrivelser (Kvale&Brinkmann 2015:323). I interviewguiden har vi mere specifikt fokus på kriminalitet, eftersom informanterne er indsatte. Dette er også indskrevet i observationsguiden, hvor vi dog har fokus på ikke at fremstille alle grønlændere på værestederne som kriminelle. Observationsguiden er justeret løbende til det felt, vi undersøger (Kristensen 2019:198). Denne skaber en struktureret ramme for feltarbejdet, samtidig med at vi anskuer felten med fleksibilitet. Dermed får vi mulighed for at få indsigt i personer, gruppedynamikker, rummet, aktiviteter og andet, der er relevant for undersøgelsen. Yderligere har vi udarbejdet spørgsmål, der er relevante at have for øje i interaktionen med de observerede. Disse er med til at sikre et fælles fokus i feltarbejdet, idet vi er tre forskere. Observations- og interviewguiden skaber således transparens og er ydermere medvirkende til, at vi opnår viden, om det vi reelt set ønsker, hvilket øger specialets gyldighed (Jensen&Kvist 2019:56).

9.4 Etnografisk feltarbejde

Vores feltarbejde strækker sig over en periode på to måneder, hvor vi har været afsted en til to gange om ugen, af cirka tre til fem timers varighed. Det er sammenlagt blevet til 100 timer i felten. Metoden bidrager med en unik mulighed for at forstå og opnå viden om det sociale liv (Hastrup 2020:65-66; Baarts 2015:17,42). Feltarbejdet giver således en mulighed for at få en dybdegående indsigt i udsatte

grønlanderes fortællinger, og de normer og relationer der udfolder sig i de sociale kontekster, de indgår i. Feltet er ikke kun et bestemt sted, men er tilmed et sociale felt, hvor det fysiske rum og de sociale praksisser subtilt smelter sammen (Hastrup 2020:70). En forudsætning for at undersøge feltet er, at det gøres i dets naturlige kontekst (Baarts 2015:41-42). Indenfor metoden handler det derfor om, at vi som etnografer interagerer med det felt, vi studerer, både kropsligt og sprogligt, for at opnå en forståelse for og erfare de selvfølgeligheder, der udspiller sig i den sociale kontekst. Vores opgave er dermed at indgå i sociale sammenhænge og fællesskaber gennem aktiv deltagelse, hvor vi tager feltet på os (Baarts 2015:23-25). Dette kommer blandt andet til udtryk under vores besøg hos Arctic, hvor chefkokken Elias har svært ved at give arbejdsopgaver fra sig. Alligevel får vi lov til at hjælpe, idet vi med et smil på læben siger at, *“Der skal jo være en chefkok i et køkken, som har overblikket”*. *Det får ham til at grine endnu mere. Han nikker, som om han anerkender logikken i det og giver mig hurtige instrukser til, hvordan løgene skal skæres*” (Arctic:13). Yderligere diskuteres og italesættes selvfølgeligheder ikke, men de har stor betydning for de menneskelige praksisser, vi oplever (Baarts 2015:25; Hastrup 2020:95). Ved vores besøg på Parasollen og Kirkens har vi tilegnet os viden om de daglige praksisser, hvor mange af informanterne kommer og går fra værestederne, oftest for at drikke en øl eller ryge en joint udenfor værestedernes matrikel. Hertil retter vi som forskere opmærksomhed mod det indlysende samt det skjulte og stiller spørgsmål (Baarts 2015:29) for at få dybere indsigt i udsatte grønlanderes hverdagsrutiner og livssituation. I relation til vores hermeneutiske- og adaptive tilgang skabes viden i sociale interaktioner, hvor forholdet mellem feltet og forsker bliver centralt i skabelsen af nye perspektiver.

9.4.1 Deltagerobservation og feltroller

Vores feltarbejde har til formål at opnå et indefraperspektiv, hvilket indebærer en undersøgelse af, hvordan mennesker forstår og oplever deres verden. Denne tilgang fokuserer særligt på, hvordan specifikke fællesskaber eller grupper lever, arbejder og indgår i dynamiske sociale relationer, samt hvordan de forholder sig til konteksten og deres omgivelser (Baarts 2015:58; Mørck 2019:180). Hertil har vi ladet os inspirere af James P. Spradley, i den måde vi tilgår felten på, hvor den sociale situation består af tre centrale elementer; sted, aktør og aktiviteter, der skaber fundamentet for en etnografisk undersøgelse (Spradley 2012:40-41). I denne sammenhæng refererer stederne til de fysiske rammer, der undersøges, som er Arctic, Kirkens og Parasollen. Aktørerne defineres som alle de personer, der har opholdt sig på værestederne under feltarbejdet, hvortil deres roller har varieret afhængigt af de situationer, der har udspillet sig (Spradley 2012:40-43). Aktiviteter ser vi både, som det der finder sted på værestederne, det som observeres, men også de fortællinger informanterne deler om deres

livssituation, som ikke kan observeres i rummet. Dette er særligt i henhold til det retrospektive element, hvor vi, gennem gengivelser fra informanterne, får indsigt i dele af deres liv, som ikke foregår på værestederne. Her findes en væsentlig forskel i, hvor aktivt forskeren involverer sig, både i samspillet med aktørerne og i de aktiviteter, der observeres (Spradley 2012:56).

Konkret under empiriindsamlingen har vi som etnografer forsøgt at finde en balance mellem nogle gange at være mere observerende og andre gange at være mere deltagende, hvorfor vi finder det fordelagtigt at anvende en moderat deltagelse, hvor observation og deltagelse vekselvis anvendes (Baarts 2015:59; Spradley 2012:58). I vores interaktion og relationsdannelse med informanterne, indtager vi en rolle, der både er distanceret og samtidig naturlig, hvor vi søger at forstå informanternes perspektiver uden at blive så involverede, at vi mister den nødvendige analytiske distance (Kristiansen 2007:230). For at opnå en dybere indsigt i udsatte grønlanderes handlinger, adfærd og holdninger, har vi bevidst tilpasset vores roller i felten for at undgå at udvikle konsistente og bestemte opfattelser af informanterne og værestederne. Dette er samtidig med til at sikre gyldigheden gennem en løbende udfordring af hinandens forståelser og indforståethed, hvilket har fungeret som en kontinuerlig kvalitetskontrol (Baarts 2015:64-65). I begyndelsen af feltarbejdet var vi mere observerende ved Arctic og fokuserede på at opbygge og genopbygge relationer til de unge grønlandere. Modsat har vi fra start været mere deltagende ved Parasollen og Kirkens. Det skyldes, at vi primært har foretaget feltarbejdet alene ved Parasollen, hvor vi efter aftale med Hanne havde et synligt skilt på, der tydeligt angav, at vi var studerende. Dermed indgik vi som en del af værestedets daglige rutiner, eksempelvis gennem aktiviteter som ludo og puslespil (Parasollen:51; Kirkens:8). Ved Kirkens har vi udelukkende været to ad gangen, hvilket har gjort det nemmere at indgå i miljøet, hvor vi typisk har fordelt os i forskellige områder, da værestedet er stort. Som etnograf er det afgørende at navigere mellem at være subjekt og objekt, hvilket kræver en bevidsthed om, hvordan vi både påvirker og påvirkes af det sociale miljø, vi studerer. Dette indebærer en bevægelse mellem analytisk distance og involvering, hvilket afspejler en dobbelthed, der former vidensproduktionen (Baarts 2015:61-63). Ved Arctic har vi, i kraft af et tidligere kendskab til nogle af de unge, været opmærksomme på at håndtere forholdet mellem en venskabelig genkendelse og en professionel tilgang. Flere har husket både samtaler og hændelser fra det tidligere feltarbejde, hvilket skabte en mere venlig og uformel stemning.

Yderligere har vi været opmærksomme på positioneringen mellem os som forskere og frivillige på værestederne. Særligt ved Parasollen og Kirkens har vi været bevidste om at undgå at blive opfattet som en del af de offentlige institutioner af gæsterne. Vi har derfor forsøgt at etablere relationer uden at skabe falske forhåbninger om hjælp eller forandringer, hvilket vi har gjort ved tydeligt at forklare, at vi er i gang med at skrive vores speciale og ønsker at lytte til deres fortællinger og oplevelser.

Desuden har vi erfaret, at vi selv er blevet genstand for observation, hvorfor det er afgørende at reflektere over, hvordan vi præsenterer os selv. Dette afspejles blandt andet i vores valg af neutralt og afslappet tøj samt en imødekomende udstråling, når vi besøger værestederne, for at nedtone den fysiske forskel mellem gæsterne og os. Under feltarbejdet har vi desuden erfaret, at graden af fuldskab blandt gæsterne stiger i takt med antallet af solskinstimer, hvilket har gjort det udfordrende at opretholde en balance i positioneringen mellem dem og os. Dette kommer blandt andet til udtryk en dag ved Kirkens, hvor en gæst, Vivi, bliver ophidset over vores tilstedeværelse ved bordet og udbryder, *“folk som dig, de kigger altid sådan på mig [...] du vil studere og sådan noget, og du ved alligevel ikke en skid, og du ved ikke noget om noget”* (Kirkens:33). Situationen illustrerer, hvordan vi som udefrakommende for Vivi bliver et symbol på majoritetssamfundet og den afstand eller uforståenhed, der ofte præger dets syn på udsatte grønlændere. Dette bliver særligt tydeligt i forhold til hendes oplevelse af det danske samfund, følelse af uretfærdighed og modvilje mod danskere. Her påpeger hun de fordomme, hun oplever, at danskere har om grønlændere, samtidig med at hun selv generaliserer ved at rette disse oplevelser mod os (Kirkens:33). Ovenstående understreger, at graden af adgang til felten varierer, hvor vi nogle steder opnår en høj grad af reel adgang, mens vi andre gange kun opnår viden på overfladen, fordi enkelte personer enten er usikre på, hvem vi er eller ikke har tillid til os. Dette har direkte betydning for den viden og empiri, vi har mulighed for at indsamle om udsatte grønlænderes livssituation. På trods af de beskrevne udfordringer, har vi oplevet, at mange informanter gerne har ville indgå i en samtale og dele deres erfaringer. Dermed har det styrket vores relation til informanterne, at vi er kommet på de samme væresteder før, samt at vi i løbet af vores feltarbejde har haft mulighed for at besøge værestederne adskillige gange. Denne gentagne tilstedeværelse har bidraget til at opbygge en tillid og gensidig genkendelse mellem informanterne og os som etnografer (Spradley 2012:41-43; Baarts 2015:45-46).

9.4.2 Feltnoter

Under feltarbejdet har vi løbende nedskrevet feltnoter på vores mobil eller papir. Yderligere har vi anvendt mobilen til at indtale uddybende beskrivelser under eller umiddelbart efter feltarbejdet (Arctic; Parasollen; Kirkens). Feltnoter kan opdeles i ude og hjemme, hvor ude er det sted, hvor empiri indsamles og nedskrives i noter, og hjemme er der, hvor etnografien nedskrives (Baarts 2015:14-15). Feltnoter giver mulighed for, at etnografen kan nedskrive de indtryk, betragtninger, samtaler og tanker, der har været i mødet med felten (Baarts 2015:69). Scratchnotes (Baarts 2015:76) har været svært at nedskrive i felten, da det har virket forstyrrende, idet informanterne har rettet opmærksomheden mod noterne, eller er blevet stille i samtalen. Vi har derfor forsøgt at nedskrive scratchnotes, når der har været en længere pause i samtalen, eksempelvis hvis informanten skulle hente kaffe, øl, ryge eller

noget fjerde (Kirkens:15). Vi har også anvendt sætningen, *“jeg går lige på toilet”*, for at få mulighed for at nedskrive noter undervejs i et andet lokale. Vi har prioriteret at få omskrevet scratchnotes til tykke beskrivelser hurtigst muligt, gerne indenfor 24 timer, for at undgå, at noterne bliver ‘kolde’ (Baarts 2015:76). Tykke beskrivelser er dybdegående feltnoter, der indbefatter en beskrivelse af handlinger og meningen med disse handlinger (Baarts 2015:76-77). Vi har ydermere anvendt erindringsnoter, der er observationer, erfaringer og indtryk, som vi ikke har skrevet ned undervejs, men som sidenhen er blevet tydelige (Baarts 2015:76). Dette er fremtrædende i forhold til den samlede oplevelse af værestederne, hvor atmosfæren, grundet den varierende informantgruppe, har været meget forskellig på de respektive væresteder. Samtidig styrker udarbejdelsen af grundige feltnoter gyl-digheden og transparensen, eftersom vi tilstræber at udforme et retvisende billede af informanterne og deres livssituation. Vi har desuden været opmærksomme på, at vi er tre forskellige personer, der tilgår felten, hvilket har betydning for de udarbejdede feltnoter. Vi har derfor forinden aftalt, hvordan og hvor detaljeret disse skulle være samt markeret egne tanker og refleksioner med ‘*’. Vi anvender således ikke udelukkende deskriptive noter, men inddrager også refleksive noter, hvor der ikke alene nedskrives observationer af det studerede, men ligeledes overvejelser om vores egne positioner, perspektiver og den relationelle dynamik mellem os som forskere og de studerede (Baarts 2015:74,77). Der vil dog være forskelle i feltnoterne, da vi husker og bemærker forskellige ting. Dette betragter vi som en fordel, særligt når vi har været flere afsted sammen, da det kan bidrage til flere vinkler og bredere indsigt i felten og dets selvfølgeligheder. Forskellene viser sig eksempelvis i vores forskellige fokus på henholdsvis ensomhed og kriminalitet.

9.5 Semistruktureret interview

En af informanterne kan i øjeblikket ikke benytte sig af væresteder, men har tidligere været en fast gæst ved forskellige væresteder i Danmark. Netop denne problematik er blevet fremhævet af fagpersonale på Parasollen (jf. 4.1), hvor flere gæster befinder sig i et limbo mellem fængselsophold og livet som fast gæst på væresteder. For at kunne belyse denne problematik, gør vi brug af semistruktureret interviews til at indfange erfaringer fra informanterne i fængslet.

En åben tilgang og en bevidst naivitet hos os som interviewpersoner kan være værdifuld, da det giver informanterne mulighed for at udtrykke sig frit med egne ord, men samtidig bør interviewet hvile på et solidt teoretisk grundlag. Dette sker gennem en flydende og naturlig samtale, hvor vi ikke begrænser os til interviewguidens faste temaer og på forhånd udarbejdede spørgsmål, men ligeledes skaber rum til at afvige fra guiden og stille uddybende spørgsmål, der udspringer af informanternes fortæl-

linger (Kvale&Brinkmann 2015:49). Erfaring viser, at de mest vellykkede interviews ofte gennemføres af interviewere med et indgående kendskab til emnet, da dette muliggør skarpere og mere relevante spørgsmål (Brinkmann&Tanggaard 2020:43), hvortil vi kan trække på viden fra tidligere projekter. Dette understøtter specialets hermeneutiske ståsted, der indebærer forudindtagne perspektiver, samt vores adaptive tilgang, hvor åbenheden er en central forudsætning. Den semistrukturerede interviewform er således en fordelagtig tilgang, da den har tilstrækkelig struktur til at sikre, at relevante emner bliver belyst (Ingemann et al. 2019:178), hvilket er afgørende i forhold til specialets fokus på kriminalitet, afvigelser og livssituation. Vi vurderer, at interviewene kan bidrage til at udvide vores gruppe af grønlandske informanter, som fortsat betragtes som en del af kontinuummet af ud-sathed. Informanterne fra fængslet giver en unik mulighed for at repræsentere grønlandere, der har foretaget et eller flere lovbrud, og derfor på nuværende tidspunkt er i kontakt med retssystemet. Med henblik på at sikre transparensen, er de to gennemførte interviews blevet transskriberet (Interview). Transskriptionerne udgør en central del af det empiriske grundlag for undersøgelsen af fænomenet, hvormed der er udformet transskriptionskonventioner (Bilag 4). Disse har til formål at sikre konsistens i måden, hvorpå interviewene transskriberes. Dette skal tilsammen styrke grundlaget for den videre analytiske bearbejdning af empirien.

9.5.1 Gennemførelse af interview

I skabelsen af en god kontakt mellem os som interviewere og interviewpersonerne, er det vigtigt at lytte opmærksomt samt udvise respekt og forståelse for, hvad informanterne siger (Kvale&Brinkmann 2015:183). Vi har derfor understreget overfor informanterne, at der ikke findes forkerte eller rigtige svar, da vores formål med interviewene er at opnå en dybere forståelse af deres erfaringer og oplevelser af forskellige fænomener i deres livsverden (Brinkmann&Tanggaard 2020:35). Vi har indledt vores interviews med en kort briefing, hvor vi har præciseret rammerne, forklaret specialets og interviewets formål, gennemgået etiske retningslinjer og givet informanterne mulighed for at stille spørgsmål. Endvidere har vi tydeliggjort, at interviewoptagelserne vil blive slettet efter specialets aflevering, og at det kun er gruppens tre medlemmer, der har adgang til disse (Ingemann et al. 2019:179:180). Interviewene er blevet fulgt op af en debriefing, hvor vi har spurgt informanterne, om de har haft mere at tilføje, før interviewet er blevet afsluttet (Kvale&Brinkmann 2015:183-184).

Specialets to interviews er gennemført ved fysisk fremmøde i fængslet, idet ansigt-til-ansigt interaktioner er metodisk fordelagtige. Gennem vores fysiske tilstedeværelse har anerkendende nik, smil og en tydelig interesse medvirket til at opbygge en tryk og tillidsfuld samtale, hvilket har haft en positiv indvirkning på informanterne. Dette har vist sig i begge interviews, hvor Leo eksempelvis beskriver

interviewet som en positiv oplevelse på sin fødselsdag; *“Ja, det har været hyggeligt. Det har været dagens højdepunkt for mig”* (Interview:42). Dermed kan det udledes, at de to informanter har nydt at kunne tale åbent om vigtige perspektiver og oplevelser fra deres liv med opmærksomme lyttere (Kvale&Brinkmann 2015:183), samt at bryde med fængslets ensformige hverdag. Desuden er humor og grin blev inddraget, når det har virket passende og naturligt i konteksten, hvortil der er opstået en naturlig jargon mellem os og informanterne. Det har været afgørende at skabe en afslappet atmosfære, da fængslets besøgsrum, som personalet havde booket til interviewene, i sig selv ikke udgør et behageligt miljø for informanterne. Dette forstærkes yderligere af, at vi i begyndelsen måtte indhente mundtligt samtykke og bede om lov til at optage interviewet med en medbragt diktafon. Dette fremgår i interviewet med Jaaku, der i starten nævner, at han nu begynder at svede, mens han trækker ud i sin t-shirt (Interview:48). Her tydeliggøres det, at Jaaku var meget nervøs i interviewets indledende fase, hvilket dog aftog, efterhånden som interviewet skred frem. Denne nonverbale udtryksform skaber en mere nuanceret indsigt i informantens perspektiver og erfaringer (Kvale&Brinkmann 2015:184). Mødet med Jaaku har tydeliggjort vores position som forskere og repræsentanter af majoritetssamfundet, hvor relationen ikke fremstod ligeværdig. Vores tilstedeværelse som studerende blev et symbol på magt og viden, hvilket skabte en usikker stemning, som vi håndterede ved at tale roligt og anerkendende. Dermed har vores fysiske tilstedeværelse været afgørende for at opnå en nuanceret forståelse af de indsattes livssituation. At befinde os i samme rum som Leo og Jaaku har givet os en direkte indsigt i deres omgivelser og daglige sanseindtryk, hvilket har tilført vores empiri en særlig dybde og autenticitet, som ligeledes højner specialets gyldighed.

9.6 Etiske overvejelser

For at højne specialets transparens, bliver det nødvendigt at tydeliggøre de etiske overvejelser, som har præget de metodiske valg (Brinkmann 2020:582) og vores refleksioner under empiriindsamlingen. Der kan argumenteres for, at informanterne fra vores interviews befinder sig i en udsat position, som kan skabe etiske udfordringer, eftersom vi både skal tage højde for informanternes integritet samt sikre, at deres anonymitet og rettigheder respekteres (Brinkmann 2020:582). Dilemmaet giver anledning til en etisk overvejelse, der knytter sig til anvendelsen af informanternes fortællinger, hvor vi har indhentet mundtligt samtykke. Yderligere har informanterne underskrevet et samtykkedokument fra Kriminalforsorgen, hvor de bekræfter deres frivillige deltagelse. På de pågældende væresteder er der opnået formelt samtykke til at måtte gennemføre feltarbejde, hvilket dog ikke er ensbetydende med uformelt samtykke fra informanterne. Dette rejser komplekse etiske problematikker, idet mange af informanterne tilhører en marginaliseret gruppe, som til tider har været påvirket af rusmidler, når

de har opholdt sig på værestederne, herunder Parasollen og Kirkens. I sådanne tilfælde kan det medføre, at deres evne til at overskue de potentielle konsekvenser ved deltagelse er begrænset, hvormed forståelsen af informeret og reelt samtykke kan udfordres (Kristiansen 2007:241). På trods af disse problematikker, vurderer vi, at det forekommer nødvendigt at inkludere udsatte grønlændere for at opnå en nuanceret forståelse af deres oplevelse af egen livssituation. Dette understreger behovet for en kritisk refleksion over vores ansvar, hvorved vi følger praksis i forskning af minoritetsgrupper (Adams et al. 2013) samt forskning af People Who Use Drugs (Fisher 2011; Ensign 2003). På trods af udfordringerne omhandlende informeret samtykke af rusmiddelspåvirkede informanter, bør forskere, ifølge Celia B. Fisher, træffe kontekstafhængige vurderinger frem for at følge ufleksible universelle retningslinjer (Fisher 2011:737-738). Eksklusion af påvirkede informanter kan medvirke til en tilsidesættelse af deres ret til selv at definere og formidle egne fortællinger, hvilket kan reducere deres indflydelse på skabelsen af viden, der vedrører deres liv (Fisher 2011:739-740; Ensign 2003:47). Vi har dermed løbende under feltarbejdet vurderet, hvorvidt det har været etisk forsvarligt at fortsætte en samtale, samt om der har været behov for at gentage samtykkeproceduren, når en informant har været påvirket. Vurderingen hviler på vores evne til at afkode den sociale situation og håndtere følsomme situationer, for ikke at fremkalde ubehagelige følelser (Brinkmann 2020:598-599). Hermeneutikkens videnskabsteoretiske position bliver relevant, da den understøtter en bevidsthed om den dynamiske vekselvirkning mellem vores forforståelser og den sociale virkelighed, vi undersøger. Dette er særligt relevante i forhold til at sikre transparens af forskningens formål for informanterne og personalet på værestederne (Brinkmann 2020:598-599).

Et centralt etisk dilemma relaterer sig til risikoen for ubevidst at bidrage til stigmatisering af vores udsatte informantgruppe. Josephine Ensign påpeger, at forskning om udsatte grupper kræver en særlig opmærksomhed for ikke at forstærke stereotyper eller skabe sensationalistiske fortællinger og dermed fastholde negative opfattelser eller marginalisere gruppen yderligere (Ensign 2003:47-48). Perspektivet er særligt relevant i konteksten af udsatte grønlændere, da det er afgørende, at vi ikke fremstiller dem som en homogen gruppe, der udelukkende forbindes med kriminalitet. Det er dermed afgørende at afveje vores kriminologiske fokus med en opmærksomhed på den kompleksitet, der kendetegner informanterne. Ved at anerkende, at ikke alle udsatte grønlændere er involveret i kriminalitet, men at de på forskellige måder falder udenfor majoritetens normative forestillinger om livsførelse, kan spejlet bidrage til en mere nuanceret forståelse af målgruppen. Denne tilgang kræver en metodisk refleksion over vores rolle som forskere og relationen til informanterne samt et tæt samarbejde med værestedernes ledelse, som har et indgående kendskab til målgruppen. Ifølge Ensign kan denne form

for samarbejde styrke forskningens etiske legitimitet ved at sikre, at de udsattes perspektiver repræsenteres på en respektfuld og troværdig måde, som ikke reproducerer marginalisering (Ensign 2003:49). Vores resultater fremstår ikke alene som akademisk vidensproduktion, men bidrager ligeledes til en informerende praksis, der kan modvirke marginalisering og diskrimination. Dermed søger vi ikke blot at generere empirisk indsigt, men også at udfordre og nuancere de eksisterende narrativer, der knytter sig til udsatte grønlandere i Danmark.

Ydermere er det essentielt, at vi undgår en reduktionistisk tilgang, som pålægger informanterne en fastlåst grønlandsk identitet og en skildring af informanterne som repræsentanter af en grønlandsk kultur. Vores ønske om at balancere mellem forståelse og repræsentation kan udfordre idealet om en magtfri relation til informanterne, eftersom vi afslutningsvis har definitionsmagten i fortolkningen af den indsamlede empiri. For at modvirke ulige magtforhold mellem informanterne og os, har vi metodisk forsøgt at møde informanterne i øjenhøjde gennem en ydmyg og reflektiv tilgang. Ikke desto mindre er det relevant at diskutere, hvorvidt denne ambition fuldt ud kan realiseres inden for specialets kontekst, hvor informanternes grønlandske ophav uundgåeligt er af afgørende betydning. Under feltarbejdet har det fælles sprog været dansk, hvilket har skabt en sproglig magtasymmetri, da det ikke er alle informanternes modersmål. Det har betydet, at nogle informanter har haft sværere ved at udtrykke sig frit, hvilket kan resultere i tab af nuanceret viden. Samtidig har vi oplevet, at der er blevet skiftet til grønlandsk i situationer, hvor informanterne formentlig ikke har ønsket, at vi skulle forstå samtalen.

Afslutningsvis har vi sikret informanternes ret til anonymisering gennem brug af pseudonymer og sløring af personfølsomme oplysninger (Kvale&Brinkmann 2015:477-478). For at bevare den socio-kulturelle autenticitet og sikre en retvisende repræsentation i analysen, er pseudonymerne tildelt med hensyntagen til informanternes navnekulturelle baggrund, således at personer med grønlandske navne får grønlandske pseudonymer og vice versa. Dette valg skal understøtte en mere nuanceret forståelse af informanternes positioner i det sociale felt og minimere risikoen for stigmatisering. Ydermere skal det klargøres, at vi efterlever gældende GDPR-lovgivning vedrørende databeskyttelse og opdateret samtykke (Bryman 2016:135).

9.7 Analysestrategi og kodning

For at sikre transparens uddybes kodnings- og analysestrategien til forståelse af, hvordan specialets problemstilling behandles og analyseres (Jensen&Kvist 2019:43,56). For at kunne arbejde med em-

pirien, har det krævet en reduktion af kompleksiteten gennem kodning og systematisering (Jensen&Kvist 2019:55). Kodningsarbejdet er gennemført i Excel (Bilag 7), hvor der er oprettet et separat kodningsdokument for hvert værested samt et fælles dokument for de to interviews. Denne tilgang har gjort det muligt for os at kode hele empirimaterialet individuelt, samtidig med at der har været adgang til hinandens kodninger. Dette har bidraget til en systematisk identifikation af væsentlige tematikker samt fremmet en fælles analytisk forståelse. Vi sikrer dermed en højere grad af konsistens i analysen og reducerer risikoen for personlig bias (Jensen&Kvist 2019:56).

Vores kodningstilgang lader sig inspirere af Layders adaptive tilgang, som indbefatter forskellige kodningsfaser, hvilket hjælper med at finde mønstre og tilmed giver forståelse for manglende perspektiver (Layder 1998:56). Den første kodning lægger sig op ad præ- og provisorisk kodning, som er en åben kodning, hvor empirien gennemlæses og vigtige elementer, som er af relevans for vores problemformulering, markeres ved at knytte empiriske eller teoretiske noter til tekststykket (Layder 1998:56; Jacobsen 2007:268). Et eksempel på dette er tekststykket; *“Kisser fortæller, at hun er ensom, når hun ikke drikker”*, hvortil vi har skrevet en note; *“ensomhed”*. Dette er med til at skabe en struktur og en opmærksomhed omkring allerede overvejede og nye tematikker, der kan forekomme relevante for analysen. Den anden kodning laves ud fra kernekoder og satellitkoder (Bilag 7; Bilag 6), som anvendes i en gennemlæsning af empirien. Disse er både empiridrevne koder samt forudbestemte koder, der baserer sig på vores teoretiske viden (Layder 1998:56-57). De empiridrevne koder udspringer fra nogle af de tematikker, som vi er blevet opmærksomme på under den første åbne kodning. Eksempler på kernekoderne er; vold, sociale bånd og stigma, som henholdsvis er empiridrevet og teoridrevet samt tilhørende satellitkoder: strukturel vold, forpligtigelse og etnoracial stigma. Kodningen af vores empiri har således taget afsæt i orienterende begreber og empiridrevne koder, som vi løbende har modificeret, bekræftet eller fravalgt afhængigt af vores empiri (Layder 1998:57-48). Analysestrategien er således præget af vores hermeneutiske tilgang, idet analysen udarbejdes gennem meningsfortolkning, som indbefatter en mere dybdegående forståelse og fortolkning af den indsamlede empiri. Dette indbefatter en cirkularitet, hvor empiriens dele fortolkes og sættes i relation til en ny helhed og så videre (Kvale&Brinkmann 2015:271,275). Analysen vil dermed bestå af tre dele, hvor tematikkerne; mødet med det danske samfund, fællesskaber samt normafvigelse og kriminalitet analyseres.

10 Analyse

I følgende afsnit inviteres læseren ind i det felt, der har dannet rammen for vores empiriindsamling. Intentionen er at give en fornemmelse af det univers, vi har bevæget os i og lade læseren få et indblik i de personer (Bilag 5) og stemninger, som har præget vores speciale.

Det er tidlig morgen, da Emma og Camilla går mod fængslets administrationsbygning. I det lille lyse mødelokale sidder Jaaku, og sollyset falder skarpt ind gennem de store ruder. Hans hår stritter i alle retninger, og den turkisblå trøje har mørke plamager af sved, og Jaaku får fremstammet, at han er nervøs. Airconditionen kører på fuld styrke, da Leo træder ind i lokalet. Han bærer mærketøj, som straks får ham til at skille sig ud fra de andre indsatte. Flere kilometer mod nord står Katrine udenfor Parasollen i Aalborg og venter på at blive lukket ind af de frivillige. På bænken langs murværket ligger en grønlandsk mand sammenkrøbet, mens forbipasserende kaster korte blikke uden at stoppe op. Her, udenfor Parasollen, er han blot én af mange, som falder udenfor samfundets rammer, men alligevel eksisterer side om side med resten af byen (Parasollen:15). Indenfor på Parasollen er der en rolig stemning, og Kisser har sin t-shirt med skriften 'Hjemløses Landsforening' på. Hendes tynde hår er trukket tilbage i en høj hestehale, og det ene brilleglas mangler i hendes farverige stel. Brita træder ind, stadig varm i kinderne efter en byvandring med en gruppe læger, hvor hun fortalte om livet som udsat. Ved et af de bagerste borde sidder Steen med en kop kaffe. Han fortæller irriteret om sin jobkonsulent, der ikke hjælper ham med at få folkepension; *"Jeg skal bare sige, jeg er misbruger og sådan nogle ting, så kan det være, de gider hjælpe mig"* (Parasollen:53). Gitte Pia og Linus nikker ivrigt og fortæller tilmed om deres frustrationer.

Omkring frokosttid mødes vi foran Kirkens, hvor musik og råb giver ekko gennem gågaden. Da vi træder ind, bliver vi mødt af den velkendte gennemtrængende lugt af kogt fars, sved, røg og tis. En duft som dæmper appetitten. Alligevel sidder der mange omkring bordene, og ved grønlanderbordet i midten sidder Palle, Per, Bertram og Lasse, som spiser dagens ret. Vi hilser pænt på Otto, Polle og Joan, som nysgerrigt spørger ind til vores speciale, ivrige efter at fortælle deres oplevelser, der sjældent får plads udenfor disse vægge. Senere på eftermiddagen hopper vi på cyklerne og sætter kursen mod Arctic. På vejen møder vi Karin, der er på vej hjem til opgangsfællesskabet i Nørresundby, et sted hun gerne vil flytte væk fra. Ved Arctic står Elias og Ivik på deres vanlige pladser i køkkenet og eksperimenterer med eftermiddagsmaden, mens Aya sidder ved det lange bord med sin computer. Hendes store grønlandske sleeveatovering er synlig under den løse t-shirt, og hun koncentrerer sig om dagens 'kontorarbejde'. Stemningen er afslappet, og Lucas og Niki gør sig klar til tirsdagstræning.

10.1 Mødet med det danske samfund

I følgende afsnit undersøger vi, hvordan postkoloniale forhold mellem Grønland og Danmark har betydning for udsatte grønlænderes oplevelser af marginalisering i mødet med det danske samfund og dets institutioner. Møder, der både kan bidrage med meningsfulde erfaringer og samtidig synliggøre de udfordringer, der præger deres livssituation.

10.1.1 “Det er på grund af ham den hvide mand, som overtog vores land”

Under empiriindsamlingen er det blevet tydeligt, at relationen mellem grønlændere og danskere rummer spor af kolonial dominans og ulighed. Den koloniale arv påvirker fortsat udsatte grønlænderes liv i dag, hvor sociale vilkår, muligheder og følelsen af at høre til er præget af en lang historie med undertrykkelse og diskrimination. Under en samtale med Gitte Pia synliggøres dette, hvor hun vredt og højlydt siger;

“Det er på grund af ham den hvide mand, som overtog vores land, siden det har vi været andenrangsborgere. VI BLIVER ALDRIG ANDET END DET [...] Man kan være højtuddannet i Grønland, og så kommer man hertil, og så er man ingenting. Ingenting” (Parasollen:50).

Udsagnet fra Gitte Pia vidner således om en oplevelse af at være fastlåst i en marginaliseret position som andenrangsborgere, hvilket er en position, hun direkte knytter til kolonihistorien. Dette kan tolkes gennem Spivaks forståelse af begrebet othering, idet Gitte Pia peger på en oplevelse af, at denne andetgørelse ikke blot er sket i fortiden, men noget der lever videre i dag, hvor grønlændere fortsat oplever at blive betragtet som mindre værd og ikke på lige fod med majoritetssamfundet. Dette genkendes af flere informanter, heriblandt Leo, der under interviewet fortæller om en oplevelse på en togstation, hvor han endte i en diskussion med en dansk mand; *“Så spørger jeg ham: “Skal vi så også snakke dansk til jer, når I kommer til Grønland?” Så siger han: “Ja, fordi vi ejer jer. I skal snakke dansk til os””* (Interview:30). Episoden illustrerer, hvordan Leo oplever en tydelig kolonial magttænkning, hvor grønlændere opfattes som underlegne og danskere som ejere og magtudøvere. Palle sætter ord på denne problematik og forklarer at,

“det er som om, de slet ikke ser os som mennesker. Vi er bare nogen, der er i vejen [...] De forstår ikke, hvad vi siger. Så vi skal snakke dansk til dem [...], men selv når vi gør det, selv når vi prøver at bruge de rigtige ord, så lytter de ikke” (Kirkens:31).

Palles oplevelse tydeliggør en proces af othering, hvor han, trods sproglig tilpasning, ikke anerkendes som et ligeværdigt menneske. Han oplever at blive positioneret som afvigende i forhold til den danske majoritet og oplever dermed usynliggørelse og eksklusion fra det danske samfund, han forsøger at

indgå i. Oplevelsen af othering kan fortolkes i relation til hybriditet, hvor der løbende forekommer en forhandling i en kultursammensmeltning, som har fundet sted i hundredvis af år. I ovenstående citat tydeliggøres et iboende magtforhold i kultursammensmeltningen, hvor en dansk kultur fremstår som dominerende. Gitte Pia beskriver i den sammenhæng, hvordan,

*“folk på gaden er nogle idioter, fordi hun altid smiler til dem, men fordi hun er grøn-
lænder, så ser de bare sure ud og er fordømmende. Så nogle gange siger hun, at hun får et flip, hvor
hun stopper op og råber, “hvad fanden har jeg gjort dig, mand?” [...] “De er så generaliserende”.
De putter alle over en kam, forklarer hun, og det er hun træt af, for hun har jo været her i så lang tid
nu, så hun synes ikke, at hun burde blive behandlet sådan”* (Parasollen:50).

Citatet fremhæver, hvordan etnoracial stigma (jf. 8.3) kan præge udsatte grønlanderes livssituation, selv efter at have boet i Danmark i mange år. Gitte Pia har boet i Danmark i 40 år, men trods dette har hun en oplevelse af ikke at blive betragtet som en del af det danske samfund (Parasollen:47). Dette anskues som et eksempel på, hvordan mange års kultursammenvævning er præget af magtdy-
namikker, hvor der opstår et skel mellem ‘os’ og ‘dem’. Grundet sit grønlandske ophav opleves et etnoracial stigma, som videre medfører en andetgørelse fra det normative fællesskab. Gitte Pias re-
aktion vidner om en kritik af den generaliserende tilgang, mange grønlanderes mødes af, hvormed hun ikke accepterer tilstandene, som de er. Dette kan samtidig forstås som et ønske om anerkendelse og accept fra et majoritetssamfund, hvor manglen på dette kan anskues som en form for strukturel vold, indlejret i samfundets normer, hvilket medvirker til fastholdelse i en marginaliseret position. Denne fastholdelse kommer ligeledes til udtryk gennem en mere indirekte form for othering, hvor en implicit skelnen mellem ‘gode’ og ‘dårlige’ grønlandere bliver synliggjort af Brita. Med en tydelig eftertænkksomhed fortæller hun, hvordan hun på sin første dag på gymnasiet præsenterede sig selv; *“Jeg hedder Brita og er fra Grønland”* (Parasollen:29). Efterfølgende henvendte en medstuderende sig og sagde; *“Det skal du altså ikke være ked af. Du er jo en af de gode grønlandere”* (Parasol-
len:29). På daværende tidspunkt lagde Brita ikke meget i ordene, men med tiden begyndte det at nage hende, da det afslørede en ufrivillig kategorisering, hvor hendes grønlandske baggrund blev vurderet ud fra samfundets normer. Brita oplevede at blive kategoriseret og placeret i en marginaliserende ramme på baggrund af etnoracial stigma, hvor hun, som den ‘gode’ grønlænder, blev andetgjort fra danskere. Ydermere kan dette fortolkes som en othering, hvor Brita adskilles fra andre grønlandere, der i det dominerende samfundssyn fremstilles som ‘dårlige’ grønlandere, gennem en negativ konstrueret forestilling. Hun placeres dermed i en mellemposition, hvor hun hverken fuldt ud inkluderes blandt danskere eller identificeres med den stigmatiserede gruppe.

Ydermere skabes othering ikke kun af majoriteten, men også af minoriteten selv mod majoriteten. Specialets empiri viser, hvordan nogle informanter kategoriserer os som 'de andre' og tydeliggør en forskydning i othering-processen, hvor grønlændere, som oplever en andetgørelse, selv definerer en grænse mellem 'os' og 'dem' (jf. 8.2). Dette illustreres i en samtale med Karin, da hun med et grin pludselig udbryder; *"Sådan en som dig for eksempel"* (Parasollen:10). Selvom udtalelsen fremstår humoristisk og efterfølges af en kommentar om, at hun generelt oplever at blive behandlet godt, rummer den alligevel en underliggende kritik af den måde, hvorpå danskere møder grønlændere. Herved kan det tolkes, at Karin positionerer os som repræsentanter for en majoritetsgruppe, der ikke altid behandler grønlændere med retfærdighed eller respekt. Det bliver dermed tydeligt, at informanterne ligeledes har forestillinger om os, hvilket skaber en andetgørelse, der kan fortolkes som relateret til forholdet mellem Grønland og Danmark. Dette udspiller sig konkret i en samtale med Lasse, som fremhæver, at der findes gratis fodboldbilletter til udsatte i Aalborg, hvorved vi spørger, om han selv har deltaget i det. Til dette svarer han; *"Bare fordi jeg er grønlænder, er jeg altså ikke udsat"* (Kirkens:10). Reaktionen vidner om en oplevelse af at blive misforstået, som er velkendt blandt flere af informanterne, hvor deres grønlandske ophav forbindes med marginalisering. Det vurderes, at Lasse oplever spørgsmålet som et udtryk for etnoracial stigma, hvor han siger at, *"mange danskere har fordomme"* (Kirkens:10). Vi bliver dermed gjort til repræsentanter for et majoritetssamfund, hvis blik på grønlændere ofte er præget af stereotype forestillinger.

Dette analytiske fund kan med fordel belyses ved inddragelse af Sune Q. Jensens perspektiver fra artiklen *So, it is about how negative it is?!*, hvori han fremhæver, hvordan forskeren uundgåeligt træder ind i feltet som allerede positioneret (Jensen 2012:116). Vores position i værestedernes kontekst og informanternes opfattelse af os bør ikke forstås som metodiske forstyrrelser, men analyseres som en del af feltets virkelighed og som adgang til informanternes oplevelser med stigmatisering, marginalisering og othering (Jensen 2012:117&128). Ved at inddrage udsatte grønlænderes syn på os, som analytisk empiri, synliggøres både samfundsdiskurser, relationelle magtstrukturer samt deres reaktion mod disse (Jensen 2012:123-125). Hermed tydeliggøres feltets kompleksitet, hvor et etnoracialt stigma ligeledes kan knyttes til os som forskere på baggrund af vores danske ophav. Under en samtale med Vivi fortæller hun, at danskere er skyld i hendes misbrug; *"Det var først da hun kom til vores land, at vi lærte hende at ryge hash og drikke alkohol. Det gjorde hun ikke i Grønland, der var hun bare en god mor over for sine børn"* (Kirkens:33). Vivi placerer entydigt skylden for sit misbrug hos danskere og tegner dermed et billede af grønlændere som ofre og danskere som negativt påvirkende. Denne generalisering afslører Vivis opfattelse af danskere som en ensartet gruppe med fælles negative træk (Kirkens:33).

Ovenstående udsagn markerer således en klar grænse mellem ‘os grønlandere’ og ‘jer danskere’ og illustrerer, hvordan othering også udøves af marginaliserede grupper, i dette tilfælde som reaktion på tidligere erfaringer. Dette kan anskues som en reaktion på deres marginaliserede position, hvorved andetgørelse både bliver et udtryk for ulighed og en måde at forhandle tilhørsforhold på, men også et billede på en kultursammensmeltning, hvori der eksisterer et magtforhold. Med et grin siger Per; *“I Grønland er der både dansk, engelsk og grønlandsk i radioen, men i Danmark er der kun dansk. I er nogle egoister”* (Kirkens:7), hvilket understreger en kulturel hybriditet. Citatet illustrerer en manglende anerkendelse af grønlandsk sprog og kultur, hvormed hans oplevelse indikerer, at det kulturelle møde ikke udspiller sig i et ligeværdigt rum. Derimod fastholdes eksisterende forskelle frem for at forenes i en ny helhed. I stedet for en gensidig forandring synes det at være udsatte grønlandere, der forventes at tilpasse sig det danske samfund, mens deres grønlandske ophav skubbes i baggrunden. Denne magtfuldhed fremhæves af flere informanter, hvortil Aya fortæller, at mange grønlandere i Danmark gerne vil identificeres med deres grønlandske navne, og *“grønlandere vil også gerne ses som grønlandske”* (Arctic:11). Både Aya og Ivik understreger, at det danske system ikke giver plads til at vælge “Grønland” som identitet, og de oplever det som problematisk, at grønlandere negligeres som et folk med egne rettigheder og tilhørsforhold; *“Man bliver anset for at være dansk, når man kommer hertil fra Grønland. Der står også i ens pas, at man er dansk statsborger, men det er man jo ikke”* (Arctic:11). Jævnfør afsnit 1.2 kan denne oplevelse relateres til en rapport fra FN, som netop peger på, at oprindelige folk i højere grad oplever strukturel marginalisering (OHCHR), som vurderes at lægge sig til en oplevelse af ikke at blive anerkendt. Ud fra informanternes fortællinger fortolkes det, at udsatte grønlanderes møde med det danske samfund ikke finder sted i et ligeværdigt rum, idet ulige magtforhold opretholdes (jf. 8.1). Der tegner sig samtidig et billede af en marginalisering af grønlandsk kultur, hvor dansk kultur dominerer og sætter rammerne. Hertil oplever informanterne at skulle tilpasse sig danske strukturer og normer, mens deres egne perspektiver og tilhørsforhold fortrænges.

I forlængelse af disse oplevelser ses der desuden tegn på en svækket tilknytning til det danske samfund, hvor Jaaku opgivende fortæller, at *“det er et system forbeholdt danskere”* (Interview:74). Han beskriver følelsen af at være *“som en lus mellem to negle”*, hvor han hverken oplever at høre til i Danmark eller i Grønland (Interview:70). Hans oplevelse vidner om en følelse af afmagt og udelukkelse fra det danske samfund, hvor systemets strukturer opleves som utilgængelige. Dette kan belyses gennem Hirschi's begreb om sociale bånd, særligt tro, der handler om individets tro på og tilslutning til samfundets normer og regler (Hirschi 2017:23). Flere af informanternes udtalelser afspejler en manglende tillid til, at systemet er retfærdigt og inkluderende, hvilket skaber mistillid til systemet og

svækker mange grønlanderes tro på samfundet strukturer og normer, som kan øge risikoen for afvigende adfærd og yderligere marginalisering.

10.1.2 *“Du er altid underlegen i forhold til de der fucking nogen på kommunen”*

Af empirien fremgår det, at det postkoloniale forhold og marginalisering afspejles i de fordomme og forestillinger, som grønlandere møder i deres hverdag. Fordomme opleves forskelligt informanterne imellem, men fælles for dem er oplevelsen af othering. Denne othering kommer oftest til udtryk gennem etnoracial stigma, og Steen fortæller om en bustur, hvor en dansk mand spurgte ham undrende, hvorfor han ikke drak øl; *“Hvorfor skulle jeg?”* (Parasollen:9), havde han svaret. Ifølge Steen blev spørgsmålet stillet, udelukkende fordi han er grønlander, og han oplevede det som meget diskriminerende (Parasollen:9). Spørgsmålet i bussen vidner om, hvordan majoritetssamfundet ser mange udsatte grønlandere, som nogle der ikke kan andet end at drikke. Etnoracial stigma kommer således til udtryk gennem en problematisk bemærkning, som er bidragende til en samfundsmæssig afstandtagen, der vurderes at være medvirkende til at fastholde grønlandere i en marginaliseret position. Fordomme mod grønlandere gør sig ikke udelukkende gældende i det hverdagslige møde med samfundet, hvor de manifesterer sig i blikke, bemærkninger og stereotype antagelser. Vores empiri indikerer, at denne diskrimination også har en strukturel karakter, som kommer til udtryk i udsatte grønlanderes møde med offentlige institutioner, hvilket vurderes at have betydning for deres livssituation. Dette kan sammenholdes med afsnit 1.2, som viser, at canadiske inuitter fortsat oplever diskrimination, undertrykkelse og marginalisering i mødet med offentlige instanser som sundhedsvæsenet, uddannelsessystemet, retssystemet og andre velfærdsområder (Tait et al. 2019:29-33; Tasker 2019). Tilsvarende peger flere informanter på, hvordan deres grønlandske ophav kan få betydning i mødet med eksempelvis politiet og retssystemet.

Hertil opleves etnoracial stigma af Kisser, som beskriver en samtale med politiet, hvor de havde sagt; *“I er bare grønlandere, I kan bare holde jeres kæft”* (Parasollen:40). Ligeledes fortæller Leo om en episode i fængslet, hvor en fængselsvagt refererer til hans etnicitet ved at sige; *“Det er nok ikke spæk kød, men det kan nok alligevel spises”* (Interview:15), hvilket kan betragtes at være funderet i en underliggende stereotyp forestilling om grønlandere. Grundet den ulige magtbalance, vælger han ikke at irettesætte vagten. Eksemplet beskrives som en enkeltstående episode, hvorfor det kan forekomme svært at sige, hvorvidt disse fordomme generelt er indlejret i institutionens forestillinger om grønlandere. Ovenstående eksemplificerer, hvordan etnoracial stigma er medvirkende til en andetgørelse af udsatte grønlandere, hvortil Jaaku i en samtale med alarmcentralen oplever, at, *“det er lige så snart, de finder ud af, at det er en grønlander, så siger de, det er ikke vores problem, og så lægger*

de på” (Interview:58). Kisser, Leo og Jaakus erfaringer kan afspejle, hvordan de positioneres som ‘de andre’, hvor deres etnicitet er medvirkende til en diskriminerende behandling. Det vidner om en forskelsbehandling i mødet med offentlige institutioner, som tilmed kan fortolkes ved anvendelse af strukturel vold og rebelklassen, hvor udsatte grønlandere fratages de samme muligheder for hjælp grundet deres sociale position. Jaaku og Kisser oplever, at de ikke har de samme muligheder som danskere for at blive hørt og få hjælp fra politiet, hvilket bidrager til ulighed i samfundet. Dette gør sig ligeledes gældende i mødet med sundhedssystemet, hvor Brita oplever, at lægen antager, at hun har haft et alkoholmisbrug;

““Jeg kan se, at du har haft et alkoholmisbrug”. Brita bliver tydeligt provokeret af denne bemærkning. “Det kan han jo ikke vide noget om” [...] Brita reflekterer videre og mener, at lægens udtalelse er en ubevidst handling, som bygger på dybt rodfæstede fordomme om mennesker som hende” (Parasollen:24).

På trods af at spørgsmål vedrørende alkoholforbrug udgør en rutinemæssig del af en konsultation hos lægen, oplever Brita ikke at blive mødt som et individuelt menneske, men snarere som en repræsentant for en fordomsfuld forestilling om grønlandere. Britas oplevelse med sundhedsvæsenet kan anskues som en andetgørelse, hvor hendes etniske oprindelse overskygger helbredsmæssige behov (jf. 8.2). En væsentlig analytisk pointe er, at oplevelser af diskrimination og stigmatisering synes at eksistere som en indlejret forståelse i mange af informanternes bevidsthed. Dette vidner om en vedvarende opmærksomhed på, hvordan de potentielt bliver behandlet ud fra stereotype forestillinger, snarere end som ligeværdige borgere. Set i lyset af begrebet strukturel vold, kan episoden med Brita således anskues som et udtryk for et system, hvori ulighed og diskrimination er forankret. De ulige magtforhold og det postkoloniale forhold mellem Grønland og Danmark vurderes at have afgørende betydning i denne sammenhæng. Hverdagspraksisser, der for etniske danskere kan fremstå som neutrale, kan for udsatte grønlandere opleves som marginaliserende og diskriminerende. Dette kan fortolkes som en oplevelse af at blive fastholdt i en position af udsathed.

Yderligere fremgår det, at flere af informanterne oplever diskrimination og ulighed i mødet med kommunale indsatser. Steen har gennem to år forsøgt at få folkepension, hvortil han med en hævet stemme siger at; *“Det er fordi, han er grønlander, at de ikke vil give ham det ved kommunen”* (Parasollen:9). Han italesætter i den forbindelse, at han ser kommunens behandling som diskriminerende (Parasollen:9), grundet en manglende oplevelse af at modtage offentlige ydelser på lige vilkår med majoritetsbefolkningen. Set i lyset af begrebet strukturel vold, kan det fortolkes, at kommunale instanser producerer eller fastholder grønlandere i udsathed gennem indlejrede strukturer, idet der forekommer

en ulige adgang til ressourcer (Galtung 1969:170-173). Denne ulige adgang forstærkes yderligere af sprogbarrierer. Flere informanter fortæller, at de gentagne gange har været i risiko for at miste, eller har fået frataget deres offentlige ydelser, som følge af misforståelser i mødet med offentlige institutioner. For at hjælpe andre grønlændere, der grundet sprogbarrierer har svært ved at navigere i de offentlige institutioner, arbejder Aya som tolk. Hun fortæller, at *“der er mange ting, de kan have svært ved at forstå, og derfor opstår der også misforståelser”* (Arctic:11). Dette fremstår ligeledes som et tydeligt billede på strukturel vold, hvor samfundet ikke favner de sprogbarrierer, der kan forekomme mellem grønlændere og danskere, hvilket gør det vanskeligere for grønlændere at opnå lige muligheder og ressourcer. Brita og Kisser udviser en frustration over det komplekse kontanthjælpssystem, idet de fortæller, at mange grønlændere *“kæmper med at få økonomien til at hænge sammen, fordi systemet er så svært at forstå, og fordi man konstant er bange for at begå fejl, som kan få alvorlige konsekvenser”* (Parasollen:25), herunder fratagelse af offentlige ydelser. Endvidere fremhæver de, at mange grønlændere er meget autoritetstro i mødet med systemet. Dette kan bidrage til, at informationer overses eller misforstås, hvilket kan medføre en forværring af deres situation, hvormed Brita fortæller;

““Man siger bare ja, selvom man ikke ved, hvad man skal gøre”. Denne autoritetstro, som er blevet en del af den kultur, mange grønlændere vokser op i, gør det svært for dem at [...] stille spørgsmål ved systemet. [...] Mange grønlændere går fra møder med kommunen uden at forstå, hvad de skal gøre for at forbedre deres situation” (Parasollen:23).

I dette tilfælde tydeliggøres en hybriditetsforståelse, hvor det kulturelle møde mellem danske institutioner og grønlændere foregår i et magtfuldt rum. Dette vidner om en fortsat kolonial dominans, idet mødet mellem grønlændere og offentlige institutioner præges af en ensidig tilpasning, hvor en internaliseret autoritetstro får grønlændere til at sige ja uden reelt at forstå systemets krav. Det danske sprog forbliver det dominerende, hvormed grønlandsk sprog ikke er en almindelighed. I denne sammenhæng kan grønlænderes møde med kommunen forstås gennem begrebet rebelklassen, idet deres manglende evne til at navigere i systemet kan føre til yderligere marginalisering og stigmatisering. Ifølge Irwin er rebelklassen personer, der står udenfor det etablerede samfund og som ofte kriminaliseres eller sanktioneres grundet deres fremtoning og adfærd (Irwin 1985:111-112). I mødet med uddannelsessystemet oplever Aya en form for diskrimination, der adskiller sig fra de mere direkte konfrontationer i mødet med politiet og sundhedsvæsenet. I sin uddannelsesansøgning var det ikke muligt at vælge Grønland som oprindelsesland, da hun skulle oplyse sin etnicitet. Dette oplever Aya som fordomsfuldt og problematisk, eftersom grønlændere ikke betragtes som deres eget folk; *“Grønlændere vil også gerne ses som grønlandske”*, siger hun (Arctic:11). Hertil oplever flere informanter, at

de ikke har kunne anvende deres uddannelser i Danmark, som de har taget i Grønland, hvilket bliver en barriere (Parasollen:29,44). Med store armbevægelser udtrykker Gitte Pia også sin frustration;

”Vi kan alligevel fucking aldrig bruge vores uddannelse til noget” [...] Man er dårligt stillet, når man kommer hertil, fordi man starter på nul, selvom man skal lære dansk i skolen, så kan man alligevel ikke bruge det i sidste ende” (Parasollen:49).

Det vidner om en oplevelse af at leve i et samfund med underliggende strukturer, som ikke er indrettet til at imødekomme grønlandske livsbetingelser. Gennem forståelsen af strukturel vold kan det fortolkes, at systemet ikke eksplicit diskriminerer, men alligevel bidrager til en marginalisering af grønlandere. Når grønlandske uddannelser ikke kan anvendes i Danmark, vurderes det, at der opstår en ulighed i udsatte grønlandernes livschancer. Både Brita og Kisser beskriver, at de havde et andet liv i Grønland; *”De havde uddannelse, de havde familie, og de var ikke en del af det udsatte miljø [...] Men da de kom til Danmark ændrede alting sig. De begyndte at kæmpe med problemer, der førte dem ud i udsathed”* (Parasollen:29). Af citatet fremgår det, at mødet med det danske samfund kan have omfattende konsekvenser for udsatte grønlanderes sociale position og livssituation. I Danmark er Brita og Kisser blevet en del af det udsatte miljø, som er præget af marginalisering og misbrug. Ovenstående illustrerer således, hvordan strukturel vold kan forekomme omfattende og gennemgribende for samfundets udsatte, og ligeledes kan medvirke til denne udsathed (Galtung 1969:173-174). Dette relaterer sig ikke alene til uddannelsessystemet, da flere informanter beretter om begrænsede bolig- og arbejdsmuligheder. I en samtale med Per fortæller han, hvordan han i Grønland har haft mange jobs, men i Danmark aldrig har haft et arbejde. Siden han kom til Danmark, har han været jobsøgende og i aktivering i mange år (Kirkens:7). Dette vurderes at relatere sig til hans grønlandske ophav. Ligeledes beskriver Jaaku, at han gentagne gange har søgt arbejde, men oplever at få afslag grundet sit grønlandske ophav (Interview:56). Oplevelserne kan fortolkes som diskrimination og etnoracial stigma på arbejdsmarkedet, hvilket vidner om strukturel vold, som kan fastholde grønlandere i en marginaliseret position. I forlængelse af dette oplever mange en begrænset hjælp til boligsøgning, hvor Palle fortæller, at *”han forsøgte at søge hjælp fra kommunen, men oplevede, at de ikke forstod hans situation. ”De kunne ikke give mig en bolig””* (Kirkens:30). Aalborg Kommune har, i et forsøg på at imødegå boligproblematikker og mindske graden af udsathed, etableret opgangsfællesskaber, som flere af informanterne gør brug af. Dette initiativ er i tråd med de tidligere omtalte målrettede indsatser for udsatte grønlandere (jf. 1.1.3), idet opgangsfællesskaberne har til formål at støtte borgere, der har svært ved at opnå eller fastholde en bolig i almene boligtilbud. På trods af disse intentioner, udtrykker flere af informanterne en kritik af boligformen, da de oplever, at den bidrager til at fastholde udsatte grønlandere i en marginaliseret og sårbar livssituation (Parasollen:21).

10.1.3 “Jeg elsker Danmark”

Til trods for erfaringer med marginalisering, bliver det både under feltarbejdet og interviewene tydeligt, at flere informanter også fortæller om gode erfaringer i mødet med offentlige institutioner, hvor de har modtaget den nødvendige støtte og oplevet anerkendelse af deres situation. Denne tematik anskues dermed som et empirisk fund, som bidrager til at nuancere billedet af udsatte grønlanderes møde med offentlige institutioner, hvortil disse også kan forekomme meningsfulde. Gennem feltarbejdet er det blevet tydeligt, at flere informanter knytter oplevelsen af meningsfulde møder med det danske samfund til håb om forbedrede muligheder. Ved et bord hos Kirkens sidder en grønlandsk mand og løser kryds og tværs. Manden hedder Otto og har sin daglige gang ved Kirkens, hvor han kommer hver dag for at spise sin frokost og tale med personalet. Han kom til Danmark for at studere samfundsfag og politik på Aalborg Universitet, og i den forbindelse fortæller han at, “*det var nemt at flytte [...] Jeg faldt hurtigt til her i Danmark og fik mange venner*” (Kirkens:20). Han beskriver endvidere, at savnet til Grønland ikke fyldte meget, for han havde altid haft en drøm om at flytte til Danmark, hvor han havde en oplevelse af, at mulighederne var større og bedre (Kirkens:20). I modsætning til flere af de øvrige informanter, beskriver Otto ikke sine møder med offentlige institutioner som præget af diskrimination eller marginalisering. Dette kan tolkes ud fra en hybriditetsforståelse, hvor Ottos oplevelser anskues som et eksempel på, hvordan kulturmøder fungerer som dynamiske processer. De er ikke nødvendigvis entydigt præget af et magtforhold mellem majoritet og minoritet, men kan også rumme forhandlinger i det, Bhabha betegner som det tredje rum. Et rum der åbner op for mere fleksible og ligeværdige relationer, hvor anerkendelse og deltagelse bliver muligt (Bhabha 1994; Mambrol 2016).

Oplevelsen er ligeledes genkendelig blandt informanterne ved Arctic, hvor vi en solskinsdag møder to unge, vi ikke har set før. Med en rolig stemme fortæller Niki, at han ikke har oplevet diskrimination i Danmark og fremhæver, at han på mange af sine arbejdspladser har fået ros. Flere kollegaer har omtalt ham som “*vores yndlingsgrønlander*”, og han siger med et smil på læben, “*jeg elsker Danmark*” (Arctic:51). I denne situation indgår Niki i en relation, hvor hans etnicitet tilskrives en betydning, der kan tolkes som et eksempel på othering, men hvor det forbindes med en oplevelse af at blive værdsat og accepteret i arbejdsfællesskabet. Nikis oplevelse indikerer således, at kategorisering ikke nødvendigvis opfattes negativt, men kan få forskellig betydning afhængigt af konteksten, relationer og individuelle fortolkninger. Kontekster fremstår som en væsentlig faktor i udsatte grønlanderes oplevelser af meningsfulde møder med offentlige institutioner. I fængslet skabes nogle rammer, hvor en fælles status som indsat skaber et udgangspunkt for ligeværdige relationer. Både Leo og Jaaku

fortæller, at de sjældent har oplevet diskrimination i fængslet, hvormed der i denne specifikke kontekst opstår en sammensmeltning af de indsatte forskellige baggrunde. Under interviewet har Jaaku sat sig tilbage i stolen og beskriver, *“vi er alle sammen indsatte”* (Interview:62). Det peger på, at fængslet som kontekst kan opløse visse sociale skel, der ellers præger udsatte grønlænderes livssituation udenfor fængslet. På trods af at Jaaku i interviewet konsekvent beretter om erfaringer med marginalisering og diskrimination i det danske samfund, giver han udtryk for at, *“når jeg bliver løsladt, det er lige før, jeg har lyst til at begå ny kriminalitet, så jeg kan komme ind igen, fordi behandlingen herinde er noget bedre end udenfor”* (Interview:75). Citatet understreger, hvordan oplevelsen af inklusion og anerkendelse er situeret og foranderlig. Det viser tilmed, hvordan positioner i sociale hierarkier kan skifte afhængigt af konteksten og de sociale normer, der præger det konkrete fællesskab. Udenfor fængslet har Jaaku gentagne gange oplevet at blive positioneret som ‘de andre’ (jf. 8.2). Jaakus oplevelse illustrerer, hvordan et miljø som fængslet kan tilbyde en alternativ form for inklusion, hvor hans position som minoritet ikke nødvendigvis indebærer marginalisering. Dette kan ses som en form for hybriditet, hvor de sociale skel mellem ‘os’ og ‘dem’ i fængslet bliver mere flydende. Jævnfør afsnit 1.2, kan et sådant kontekstbetinget fællesskab sidestilles med Tait et al. (2019:20-21,27,33), hvormed mikro-forsoning, i form af ændringer i interpersonelle møder, vurderes at kunne medvirke til en reducere eller nedbrydning af sociale uligheder, som giver plads til mere ligeværdig behandling af udsatte grønlændere. Jaaku og Leos oplevelser findes ligeledes udenfor fængslets rammer, hvor flere informanter oplever et lignende meningsfuldt engagement og støtte i mødet med offentlige institutioner.

I forlængelse heraf erkender Otto at, *“der er mange regler og formaliteter, men han mener også, at hvis man er villig til at bruge tid på at navigere i systemet, kan man få hjælp til at finde arbejde”* (Kirkens:21). Med udgangspunkt i begrebsliggørelsen af sociale bånd, kan Ottos oplevelse fortolkes som en tro på samfundets regler, hvor der opretholdes en forestilling om, at det omgivende samfund og dets institutioner stadig kan tilbyde noget meningsfuldt. For at få adgang til hjælp fra offentlige institutioner kræver det, at der investeres tid og kræfter i at forstå og navigere i dem, hvortil troen på disse ikke er ubetinget, men knyttes til nogle meget konkrete betingelser og erfaringer. Det forudsætter således en evne til at navigere i komplekse strukturer, og at afkode hvilke krav og muligheder, der gælder i konkrete situationer. Hertil påpeger Schiermacher og Arnfjord (2021:6), at grønlændere møder systemiske barrierer, hvilket fordrer en indsats fra både dem selv og fagpersoner. Dog har vi at gøre med en udsat gruppe, hvor flere har svært ved at formulere og begå sig i offentlige institutioner, hvormed informanterne må besidde de nødvendige ressourcer. Dette kommer eksempelvis til udtryk under interviewet med Leo, som fortæller;

“Jeg skal snakke med socialrådgiveren, og så skal vi ansøge om fodlænke, og hvis jeg bliver godkendt, så kan jeg søge om at få hjælp fra Kriminalforsorgen og den kommune, jeg skal bo i. Så betaler de depositum og det hele [...], og så får jeg 10.000 kr. udbetalt, har jeg hørt, for blandt andet at kunne stå på egne ben til at starte med” (Interview:25).

Leos situation illustrerer, hvordan udsatte grønlændere, gennem konkrete og meningsfulde erfaringer med offentlige institutioner, udvikler en forståelse for de muligheder, der er til rådighed. Det er under samtalen med Leo blevet tydeligt, at han gentagne gange er blevet mødt med venlighed og respekt i retssystemet. Det har medført en tro på, at offentlige institutioner er villige til at hjælpe ham på en meningsfuld måde, hvilket kan styrke hans sociale bånd til samfundet (Hirschi 2017:23). Leo fremstår dermed ikke blot som passiv modtager, men involverer sig aktivt i processen med at søge fodlænke og boligstøtte efter endt afsoning. Det øger hans chance for at etablere en mere stabil tilværelse og kan mindske risikoen for tilbagefald til kriminalitet, når relationen til offentlige institutioners aktører er præget af respekt og tillid. Det er i disse møder, at tilliden etableres, og viljen til at følge samfundets regler og indgå i dets tilbud vokser. Dette kan anskues i overensstemmelse med Bjerger et al. (2021) (jf. 1.2.2), hvor et meningsfuldt møde i højere grad afhænger af relationen til enkelte medarbejdere end af offentlige institutioner som helhed. Dette peger på en ambivalens, hvor adgangen til hjælp og troen på systemet ikke alene beror på systemets tilgængelighed og tilbud, men i høj grad også afhænger af individets evne til at forstå, håndtere og udnytte de muligheder, der stilles til rådighed. Den ambivalente oplevelse af systemet genkendes hos flere af informanterne ved Arctic, heriblandt Lucas. En tirsdag eftermiddag træder han ind ad døren, tydeligt frustreret. Han har i en længere periode været fraværende hos Arctic og fortæller med en opgivende stemme om en tid præget af tilbagefald til misbrug samt tab af både bolig og sociale relationer. I et forsøg på at få hjælp, henvendte

“Lucas sig til Svenstrupgård [...], men mødet med dem var ikke nemt. “De ville have, at jeg skulle tage tilbage til Esbjerg [...] Nej, prøver du at slå mig ihjel?”, havde han svaret. I stedet kontaktede han sin rådgiver, som hjalp ham med at få kontakt til et herberg” (Arctic:31).

Oplevelsen af offentlige institutioners legitimitet fremstår som en afgørende forudsætning for, hvorvidt udsatte grønlændere accepterer de tilbud og løsninger, de møder. I samtalen med Lucas bliver en oplevelse af manglende forståelse for hans livssituation og tidligere problematiske relationer i Esbjerg tydeliggjort, hvilket kan medvirke til en svækket tillid til offentlige institutioner. I dette tilfælde søger Lucas hjælp hos sin rådgiver, som formår at tilbyde en mere konkret og tilpasset støtte, der tager udgangspunkt i hans aktuelle livsomstændigheder. Situationen illustrerer, at tilliden til institutionernes hjælpsomhed ikke er fast forankret, men i høj grad afhænger af både den specifikke rådgiver, og

måden hvorpå hjælpen formidles og tilpasses i den konkrete situation. Troen på offentlige institutioner fremstår dermed som situeret og betinget, hvilket peger på, at udsatte grønlænderes relation til velfærdssystemet er kontekstafhængig. Efter at have etableret kontakt til et herberg gennem sin rådgiver, fortæller Lucas, at der er sket en gradvis forbedring i hans livssituation. I takt med disse meningsfulde erfaringer, øges troen på offentlige institutioners evne og vilje til at understøtte ham, hvilket samtidig afføder en begyndende forpligtelse over for de muligheder, der tilbydes (Hirschi 2017:20-21). Dette bliver særligt tydeligt i Lucas' egne ønsker om at vende tilbage til uddannelsessystemet og få sit liv på rette spor. Set i lyset af begrebsliggørelsen af sociale bånd, kan en sådan forpligtelse bidrage til en større grad af accept og involvering i samfundets institutionelle rammer. For udsatte grønlændere manifesterer denne involvering sig imidlertid på forskellig vis, hvor vores informant Joan en dag på Parasollen fortæller;

“Hun har været med i et projekt, hvor hun sammen med noget af personalet skulle besøge en varmestue i Odense og en anden varmestue [...], hvor de så skulle komme med ideer til, hvad man kunne lave af aktiviteter, og for at se og fortælle om, hvordan tingene fungerer på de forskellige væresteder” (Parasollen:8).

Joans deltagelse kan, med udgangspunkt i det orienterende begreb sociale bånd, ses som et udtryk for involvering i et projekt omhandlende aktiviteter på væresteder. Den tid Joan bruger på deltagelse i projektet indikerer en involvering i sociale initiativer, hvilket kan bidrage til at fastholde en struktur i hverdagen. Projektet tilbyder en mulighed for, at Joan kan træde ud af sin vante kontekst og indgå i nye sociale relationer i en tryk og organiseret ramme. Gennem sådanne fælles aktiviteter og sociale interaktioner styrkes sociale bånd til både institutioner og medborgere, hvilket kan fremme en oplevelse af involvering i og tilknytning til samfundets fællesskaber (Hirschi 2017:18,22).

Samtidig bidrager aktiviteten til at skabe en mere ligeværdig relation mellem personale og gæster, idet de deltager på lige fod og indgår i dialog om erfaringer og ideer til meningsfulde aktiviteter. Projektet, som Joan involveres i, fungerer dermed som en konkret ramme, hvor sociale relationer ikke blot opstår, men aktivt udvikles og bekræftes gennem samarbejde. Dette kan have væsentlig betydning for både den enkeltes oplevelse af anerkendelse og udsatte grønlænderes muligheder for at navigere i sociale og institutionelle sammenhænge. Samtidig kan deres oplevelser styrke sociale bånd og fremme troen på offentlige institutioners normer og mål, eksempelvis ved at tage imod hjælp, deltage i aktiviteter eller følge institutionelle regler.

10.1.4 Delkonklusion

Afsluttende kan det af ovenstående delanalyser udledes, hvordan udsatte grønlandere oplever at blive betragtet som 'de andre'. Dette fund synliggør koloniale uligheder, hvor marginalisering og diskrimination præger udsatte grønlanderes møde med det danske samfund. Herved peger deres erfaringer på, at offentlige institutioners strukturer skaber betingelser, som begrænser deres adgang til uddannelse, bolig og økonomisk støtte, der tolkes som et billede på strukturel vold. Trods disse oplevelser, bliver det af empirien tydeligt, at møderne med offentlige institutioner kan forekomme meningsfulde, hvorved forpligtelse og øget motivation udspringer af oplevelsen af flere muligheder og tillid til offentlige institutioners støtte. Denne oplevelse kan forekomme kontekstafhængig og beror sig på informanternes ressourcer til at kunne navigere i komplekse strukturer og afkode formelle krav og muligheder.

10.2 Fællesskaber

I følgende afsnit undersøger vi fællesskabers betydning for udsatte grønlandere, med afsæt i deres egne fortællinger og vores feltobservationer. Alle informanter beskriver, hvordan fællesskaber på forskellig vis kan opleves som meningsbærende, men samtidig kan bidrage til at fastholde dem i en udsat position. Informanternes forskellige behov og formål vurderes at danne grundlag for små subkulturelle fællesskaber, der har indflydelse på, hvordan udsatte grønlandere oplever marginalisering og forholder sig til deres livsvilkår.

10.2.1 *"Man kan altid finde en undskyldning for at drikke"*

Følelsen af tilknytning og involvering vurderes at have stor betydning for mange af informanterne i relation til deres oplevelse af fællesskab og ensomhed. Hertil har vi gennem samtaler med informanter fået indblik i en kompleksitet, der eksisterer omkring fællesskaber blandt udsatte grønlandere, som ligeledes er i overensstemmelse med vores observationer.

På en solrig dag i Aalborg, har vi en aftale med Brita. Udenfor står en lille gruppe af mennesker og ryger, som alle venter på at dørene til Parasollen åbner, så de kan få deres morgenbrød og kaffe (Parasollen:12). De forbipasserendes blikke på gæsterne og gæsternes blikke tilbage afslører en tydelig social grænsedragning og eksemplificerer dermed en proces af othering. Dette peger på en gensidig positionering, hvor både gæster og forbipasserende skaber sociale kategorier, og begge grupper positioneres som 'de andre'. Situationen illustrerer, hvordan værestedernes placering i byens centrum skaber sociale mødesteder, hvor relationer, positioner og normer forhandles og udfordres i mødet mellem gæsterne og omverdenen. Denne proces synes præget af forestillinger om normalitet og afvigelse og finder sted i det offentlige rum, hvor det for os er tydeligt, hvem der er afvigere. Inde på

Parasollen venter Brita, som udstråler selvsikkerhed og bærer en slidt Hus Forbi hoodie. Hendes smil afslører en manglende tand i undermund, og hun spørger, “*var der en af jer, der kendte Hanne personligt?*” (Parasollen:15).

I tråd med Schiermachers artikel *Fra Grønland til gaden*, forklarer Brita, at mange grønlandere, som kommer til Danmark, ender i udsatte positioner (jf. 1.2.2). Mange oplever, at de hverken kan leve op til egne eller samfundets forventninger. Denne oplevelse indikerer en følelse af manglende forpligtelse og adskillelse i forhold til den normative forståelse af et meningsfuldt liv i majoritetssamfundet (jf. 8.6). Som konsekvens søger flere mod mere tilgængelige, udsatte fællesskaber (Parasollen:29), hvor anerkendelse kan opnås på baggrund af kriterier, der er mere opnåelige end dem, der dominerer majoritetssamfundet (Cohen 1955:149). Subkulturelle fællesskaber afhænger af, hvem man omgås med, hvortil Britas oplevelse er, at, “*når man færdes blandt udsatte, bliver ens handlinger aldrig stillet til regnskab. Der er ingen, der ser skævt til én, for alle ved, hvordan det er at stå i samme situation*” (Parasollen:18). For mange af informanterne ligger subkulturernes mening netop i fraværet af opnåelige normer og forventninger, samt i muligheden for at spejle sig i andre med lignende livsvilkår og erfaringer. Manglende tilknytning og oplevelsen af eksklusion synes at bidrage til, at alternative fællesskaber opstår, både i og udenfor værestederne, blandt udsatte grønlandere i Aalborg. Disse fællesskaber tilbyder en form for tilhørsforhold til subkulturer, hvor byen “*ikke er større end, at de grønlandere, der drikker, er synlige i gadebilledet, så man ved, hvor man skal gå hen*” (Parasollen:36). Subkulturelle fællesskaber kan dermed fungere som sociale og symbolske frirum, hvor fælles erfaringer med marginalisering kan deles blandt ‘de andre’.

Endvidere fremgår det dog, at disse fællesskaber rummer interne skel, hvor informanterne beskriver, hvordan der blandt grønlandere eksisterer en intern differentiering, hvor “*de gode grønlænder [...] kigger skævt til de udsatte grønlandere*” (Parasollen:36). Dermed bliver othering ikke kun et forhold mellem majoritetssamfundet og udsatte grønlandere, men ligeledes en proces som finder sted internt i den grønlandske gruppe. Dette kan sidestilles med fund fra vores tidligere udarbejdede undersøgelse (Christensen et al. 2021). Denne interne differentiering forstærkes af et etnoracial stigma, hvor graden af synlig udsathed bliver afgørende for, hvordan individet opfattes og positioneres, både af andre grønlandere og majoritetssamfundet. Brita fortæller, at hun i begyndelsen nægtede at anerkende sin udsathed, grundet en stolthed, der sad fast i hende;

“*Jeg ville ikke samle skodder op fra gaden, men så skal man jo lige binde sit snøreband, og så er man jo dernede eller, jeg skal aldrig rode i skraldespande, men så en dag bliver man nødt til at gøre det*” (Parasollen:18).

Citatet tydeliggør den gradvise forhandling af personlige grænser og selvforståelse, som finder sted i forsøget på at undgå at blive identificeret som en del af 'de andre'. Brita forsøger aktivt at fastholde en distance til de handlinger og sociale positioner, der forbindes med udsathed og dermed gruppen af udsatte grønlændere, hvis livssituation hun i stigende grad selv bliver en del af. Denne distance repræsenterer samtidig en internaliseret forståelse af majoritetssamfundets normative kriterier for succes, værdighed og anerkendelse. Mange af vores informanter beskriver lignende oplevelser. Med udgangspunkt i en forståelse af begrebet subkultur, befinder de sig i et limbo mellem ønsket om at høre til majoriteten og en oplevet nødvendighed af at søge mod alternative fællesskaber, med mere opnåelige kriterier (Cohen 1955:149). Endvidere illustrerer Britas fortælling, hvordan udsathed ikke blot kan forstås som en strukturel position, men også som en subjektiv og relationel oplevelse, hvor værdighed og sociale normer konstant forhandles. Udsathed er derved ikke en fast og afgrænset kategori, men snarere en tilstand, der eksisterer på et kontinuum, hvor den enkelte kan bevæge sig på (jf. 4.2).

I forlængelse heraf vurderes de førnævnte opgangsfællesskaber som væsentlige for mange udsatte grønlænderes livssituation, da tendensen er, at mange grønlændere samles i de samme opgangsfællesskaber (Parasollen:32). Inden for disse opstår der mindre subkulturer, der fungerer som alternative arenaer for anerkendelse og meningsfuldt samvær, hvor *“mange af de grønlændere, der bor i disse opgange, ofte er afhængige af hinanden for støtte og selskab”* (Parasollen:21-22). Dette perspektiv udgør et væsentligt element i forståelsen af, hvordan fællesskaber blandt udsatte grønlændere både rummer muligheder for tilhørsforhold og sociale bånd, men samtidig kan bidrage til at fastholde dem i en marginaliseret position. Brita fortæller hertil, at hun,

“ikke forstår, hvorfor man vælger at samle de udsatte. Der er mange muligheder for gode fællesskaber, hvor man kan søge hen, hvorfor så samle dem et sted, hvor man fastholder dem, så bliver de i hvert fald udsatte” (Parasollen:32).

Ifølge Schiermacher og Arnfjord (2021:61) kan ophold blandt udsatte grupper medføre en selvopfyldende profeti, hvortil vi vurderer, at anvisning til opgangsfællesskaber kan indebære, at grønlændere gradvist bliver mere udsatte. Kisser tilføjer, at konflikter og uenigheder er en gennemgående del af hverdagen i mange af de opgangsfællesskaber, hvor udsatte grønlændere bor og færdes. Beskrivelserne vidner således om et forsøg på at støtte udsatte borgere, men afslører samtidig, hvordan opgangsfællesskaberne kan forstærke både stigmatisering, udsathed og marginalisering i relation til det normative samfund. Blandt informanterne er det alment kendt, hvilke steder man bør undgå, og hvor det er mest trygt at opholde sig. Denne kollektive viden kan kobles til territorielt stigma, hvor bestemte opgange og deres beboere tillægges sociale og kulturelle karaktertræk, hvilket særligt opleves

blandt gruppen af udsatte grønlandere (Kalkan 2021:29). Opgangsfællesskaberne fungerer ikke blot som fysiske rammer for beboelse, men også som sociale markører, der bidrager til at forme informanternes livssituation. Disse fællesskaber kan dermed ansues som mikrozoner, hvor udsatte grønlandere navigerer mellem forskellige sociale rum, afhængigt af deres følelse af tilknytning og tryghed i de enkelte opgangsfællesskaber (jf. 8.3). Når konflikterne og festerne i opgangene intensiveres, kan det medføre, at nogle beboere ikke magter eller ønsker at opholde sig i egen bolig. Dette kan betegnes som funktionel hjemløshed (Benjaminsen 2024:85), idet de reelt mister muligheden for at bruge deres bolig som et trygt og privat rum. For den enkelte informant kan denne situation have betydelige konsekvenser for trivsel og følelsen af hjem, hvilket kommer til udtryk i samtalen med Kisser. Det er synligt, at hun er meget træt. Hun har for nyligt haft flere grønlandere overnattende i sin lejlighed, hvilket er meget almindeligt blandt gruppen (Parasollen:33). På trods af denne kutyme, understreger Kisser, at hun normalt undgår at åbne sit hjem op for nogen, *“for så kommer alle, og der ville være fest hele tiden [...] Folk er ligeglade, og de ødelægger ens ting”* (Parasollen:50). Relationerne og fællesskaberne blandt udsatte grønlandere synes dermed at være præget af dilemmaer, hvor sociale relationer både er essentielle, men også en kilde til utryghed, personlig vold og manglende kontrol over eget hjem. Fællesskabet blandt den grønlandske gruppe i Aalborg er præget af uformelle udvekslinger af information, hvor viden om, hvem der har adgang til bolig, hurtigt spredes. På den måde bliver fællesskaberne nødvendige subkulturer, men fastholder ligeledes de udsatte i en sårbar position. Dette eksemplificeres blandt andet i en samtale med Karin, der *“laver en bevægelse, som når man drikker af en flaske”* (Parasollen:4), da hun fortæller om søsterens besøg i sommer. Feltarbejdet har tydeliggjort, at misbrug udgør en gennemgående faktor i de fællesskaber, som udsatte grønlandere indgår i. Alkohol fremstår som en fælles social ramme, hvor individuelle forskelle udviskes, og subkulturen bliver tilgængelig gennem et fælles forbrug. Denne fællesnævner skaber et inkluderende rum, men indebærer samtidig et paradoks, eftersom flere af informanterne beskriver, hvordan disse subkulturer modarbejder deres ønske om forandring. Det bliver tydeligt, at de sociale dynamikker gør det vanskeligt at forpligte sig til et liv uden alkohol (jf. 8.6), da *“man altid kan finde en undskyldning for at drikke”* (Parasollen:18). Selvom de subkulturelle kriterier for anerkendelse og tilknytning umiddelbart fremstår lettilgængelige, oplever mange informanter, at de efterlades i en position, hvor de hverken kan leve op til majoritetssamfundets forventninger eller de normer, der eksisterer i de subkulturelle miljøer, de oprindeligt fandt tryghed og mening i. Hertil forklarer Lucas;

“Jeg er stoppet, for det er jo ikke godt for mig [...] Jeg gider ikke være en del af det miljø. Det er ikke til at være i. Man skal altid diskutere [...] Jeg har bare været alene for det meste” (Arctic:31).

Citatet illustrerer den ambivalente relation, som ofte eksisterer mellem udsatte individer og de subkulturer, de indgår i. Hertil udtrykkes et behov for at distancere sig fra miljøer, der opleves som belastende og konfliktfyldte. Ved at tage afstand fra miljøerne, bryder nogle informanter med subkulturernes interne normer og forventninger, hvilket placerer dem i en udsat position præget af ensomhed. Lucas' situation viser, hvordan det kan have sociale konsekvenser at forlade et miljø, der, selvom det er præget af udfordringer, også fungerer som en vigtig social ramme. Ensomheden, der følger dette brud, opleves ofte mindst lige så belastende, som de konflikter og magtkampe, udsatte grønlændere forsøger at frigøre sig fra i subkulturelle miljøer. Ydermere peger vores observationer på, hvordan relationer i marginaliserede subkulturer både kan fungere som nødvendige sociale bånd og som arenaer for sociale spændinger. Misbrug tilskrives således en betydning som både adgangsbillet til subkulturelle fællesskaber og som en barriere for forandring, hvilket understreger de komplekse dynamikker og den dobbelte konsekvens, der præger livet blandt udsatte grønlændere. Flere af informanterne fortsætter dog med at drikke, da forpligtelsen overfor de subkulturelle fællesskaber ofte vægtes højere end troen på majoritetssamfundet normer (Hirschi 2017:20-23). Disse subkulturer blandt udsatte grønlændere bør derfor ses som en form for tilpasning, hvor et alternativt meningsfællesskab giver mulighed for tilhør og anerkendelse. Forsøget på at træde ud af de etablerede subkulturer er præget af hårde sociale konsekvenser, hvor ensomheden, særligt i opgangsfællesskaberne, bliver meget udtalt. Kisser beskriver en situation,

“hvor hun engang forsøgte at stoppe med at drikke, da hun flyttede til en af opgangsfællesskaberne, men her blev hun så ensom, fordi alle omkring hende drak, og det samme gjorde hendes omgangskreds, hvortil hun faldt i og begyndte at drikke igen” (Parasollen:38-39).

Fraværet af deltagelse i disse fællesskaber, som er centreret omkring alkohol, medfører dermed en udtalt ensomhed, hvortil flere af informanterne udtrykker en manglende adgang til alternative sociale rum. Dette vanskeliggør en fastholdelse af en tilværelse udenfor disse subkulturer, hvorfor ensomheden udgør en væsentlig risiko for tilbagefald. Vi vurderer dermed, at de beskrevne dynamikker afslører, hvordan eksklusion ikke kun sker fra majoritetssamfundet, men også internt blandt udsatte grønlændere.

10.2.2 *“De skal komme hos Parasollen og få et socialt netværk”*

Til trods for at nogle informanter udtrykker en manglende adgang til alternative sociale rum, er det for os blevet tydeligt, hvordan værestederne spiller en central rolle for udsatte grønlænderes livssituation og de alternative meningsfulde fællesskaber, de indgår i. På værestederne er det ikke tilladt at

indtage alkohol og stoffer, hvor lederen Lise i en samtale understreger at, *“gæsterne er Parasollens primære fokus, for meningen er, at de skal komme hos Parasollen og få et socialt netværk”* (Parasollen:11). Dette vidner om, at værestederne ikke alene tilbyder et fysisk opholdssted, men ligeledes fungerer som sociale frirum, hvor der lægges vægt på at skabe meningsfulde relationer og fællesskaber. Værestederne kan i den forbindelse anskues som former for subkulturer, der eksisterer parallelt med samfundets øvrige offentlige institutioner. Gennem vores observationer bliver det klart, at der ikke sker en entydig afvisning af samfundets gældende kriterier for succes, men snarere en forhandling af, hvad et værdigt liv indebærer. Dette vidner om et mellemfelt, hvor værestedernes egne formål og samfundet normative forventninger smelter sammen med informanternes forståelse af, hvordan et liv ideelt bør leves. Værestederne indtræder således som aktører, der forhandler betydningen af værdighed, fællesskaber og social deltagelse. Her bliver hybriditet en synlig proces, hvor marginaliserede perspektiver får plads i den dominerende fortælling og er med til at omforme den. For mange af informanterne er det at få dækket basale behov, såsom et måltid mad, en væsentlig del af hverdagen, hvor det eksempelvis ved Parasollen er muligt at hente gratis frokost efter klokken 13 (Parasollen:11). Denne ordning udfordrer værestedernes intention om at fastholde en fysisk tilstedeværelse, da muligheden for at tage maden med kan mindske deltagelsen i fællesskabet på værestederne. Ydermere tilbyder værestederne støtte i form af hjælp til praktiske og sociale problemer, kontakt til offentlige institutioner og mulighed for uformelle samtaler med andre. Disse rammer giver mulighed for, at meningsfulde fællesskaber kan opstå, hvilket vurderes at have en afgørende betydning for udsatte grønlanderes livssituation.

En tirsdag eftermiddag ved Arctic illustrerer, hvordan værestedet fungerer som et trygt og stabilt rum for udsatte grønlandere. Lucas sidder sammenkrøbet ved bordet og mumler nogle ting på grønlandsk. Sætningen hænger et øjeblik i rummet, inden en ansat opfanger det og lægger en hånd på Lucas' arm. Berøringen er mild og indikerer en tydelig forståelse. Uden at stille direkte spørgsmål signalerer hun gennem sit nærvær, at han er velkommen til at dele det, der er svært, hvormed Lucas siger; *“Jeg kan mærke, at alt bare er tungt og træls”* (Arctic:28-29). Lucas er i dag mødt op ved Arctic for at være med til tirsdagstræning, da *“det har været en god måde for ham at komme afsted på”* (Arctic:29). Herved fungerer værestederne som et fast holdepunkt i informanternes hverdagsliv, hvor der, gennem forståelsen af sociale bånd (jf. 8.6), skabes en oplevelse af forpligtelse og struktur i en hverdag, der for mange er præget af uforudsigelighed og ensomhed. Otto sætter ord på dette og fortæller at, *“det er en god undskyldning for mig at komme ud af døren om morgenen”* (Kirkens:22), hvorefter han lægger hovedet mod bordet og sukker dybt. Hans fortælling bliver efterfuldt af en stilhed, som vidner om den sårbarhed, der knytter sig til oplevelsen af ensomhed. Der tegner sig et generelt billede af, at

flere af informanterne oplever ensomhed og en manglende tilknytning til egen bolig som et følsomt emne, særligt fordi de ikke nødvendigvis betragter sig selv som udsatte. I den sammenhæng får værestederne karakter af et alternativt hjemligt rum, hvor social kontakt og fællesskaber kan mindske følelsen af ensomhed. Steen fortæller at,

“han godt kan lide at komme på de forskellige væresteder. Faktisk bruger Steen det meste af sin dag på værestederne i Aalborg. Han har ikke meget at lave [...], så han har en daglig rutine [...] Om morgenen tager han først til Mølleplads, hvor de på værestedet serverer gratis morgenmad. Herefter tager han hen til Kirkens for at få en kop kaffe og for at hilse på dem, han kender. Derefter fortsætter han videre til Parasollen [...] for at få sin frokost hver dag. Efterfølgende tager han et smut forbi Det Grønlandske Hus” (Parasollen:54).

Steens rutine afspejler en søgen efter fællesskab og tilhørsforhold, der mangler i hans hverdagsliv. Fraværet af sociale relationer og aktiviteter i egen bolig gør værestederne til centrale arenaer, hvor informanterne kan undgå ensomhed og skabe stabilitet i hverdagen. Dette kan tolkes ud fra det orienterende begreb sociale bånd, særligt forpligtelse og involvering, idet værestederne både rummer uformelle relationer og mere faste forpligtelser. Steens valg om at besøge de respektive væresteder, som en daglig rutine, indikerer en involvering og følelse af forpligtelse til at tage ansvar for egen livssituation. Forpligtelsen til at møde op kan forstås som en måde, hvorpå værestederne tilbyder en gensidig relation, hvor udsatte grønlandere anerkendes som aktive deltagere i et meningsfuldt fællesskab. De styrkede sociale bånd, Lucas og Otto oplever, kan øge troen på samfundets normer og regler, hvilket kan mindske afvigende adfærd (Hirschi 2017:23). Endvidere afspejler det, hvordan informanterne aktivt søger at påvirke egen livssituation gennem handlinger og valg, selv i en marginaliseret position.

Gennem vores feltarbejde på væresteder har vi observeret, hvordan sociale og etniske opdelinger manifesterer sig i det fysiske rum. Det er især tydeligt på Parasollen og Kirkens, hvor fællesskabet er åbent for alle etniciteter, hvorimod Arctic udelukkende henvender sig til unge grønlandere. Dermed opstår en skarp intern grænsedragning i minoritetsmiljøet på værestederne, hvor Henning og Lars, to danske gæster ved Kirkens og medlemmer af gruppen ‘Slynglerne’, klart foretrækker at sidde adskilt fra de grønlandske gæster. Da vi spørger, hvorfor de ikke sidder ved det store midterbord, svarer Henning; *“Nej for helvede da, det er grønlænderbordet, der sidder grønlænderne, der gider vi ikke at sidde” [...] Jeg spørger, om de altid sidder der? “Ja, i grønlænderenden”*” (Kirkens:6). Slynglerne konstruerer dermed en grænse mellem ‘os’ og ‘dem’, hvilket tydeliggør, hvordan andetgørelse også

finder sted mellem marginaliserede grupper på værestederne (jf. 8.2). Dermed skabes både en symbolsk og fysisk afstand til grønlændere gennem deres faste placering i rummet ved Kirkens. Denne interne andetgørelse mellem marginaliserede grupper afspejler majoritetssamfundets normer og kan anskues som et forsøg på at adskille sig fra en stærk stigmatiseret position i samfundet. Skelnen mellem 'os' og 'dem' bliver således et tydeligt billede på en kultursammensmeltning, som har eksisteret i mange år, men som fortsat kan forekomme problematisk, de to kulturer imellem. Dette vidner således om en social organisering, hvor bestemte borde tillægges en grønlandsk identitet og er forbeholdt grønlandske gæster, hvilket medfører et territorielt stigma. Udadtil fremstår værestederne som et fri- rum for alle, men vores observationer viser, at subkulturelle normer og sociale hierarkier præger hverdagen. Som gæst forventes man at navigere i et sæt af uformelle regler, der styrer udsatte grønlænderes daglige færden. Disse normer var ikke umiddelbart synlige for os i begyndelsen af feltarbejdet, men blev gradvist tydelige i takt med, at vi fik adgang til de sociale dynamikker og positioneringer i rummene. Til trods for denne etniske opdeling, udtrykker nogle informanter et ønske om at bryde med etablerede grænser, hvor Otto fortæller; *"Jeg kommer ikke så meget ved Det Grønlandske Hus, da vi jo er i Danmark. Så kan man jo lige så godt komme her og snakke med alle mulige andre"* (Kirkens:21). Ottos udtalelse tyder på, at værestederne for ham repræsenterer en mulighed for at indgå i bredere og mere åbne fællesskaber. Dog har værestedernes åbenhed sine begrænsninger, da de subkulturelle normer og uformelle fællesskaber både skaber inklusion og eksklusion på værestederne. Vores observationer peger således på et komplekst paradoks i de sociale dynamikker, som udspiller sig blandt udsatte grønlændere. På den ene side fungerer værestederne som beskyttende og inkluderende rum, der tilbyder fællesskab og støtte. På den anden side har vi gentagne gange iagttaget, hvordan flere af informanterne alligevel sidder alene eller med en tom stol imellem sig ved de lange fællesborde. Situationen skaber et fællesskab i ensomheden, hvormed flere deler samme sociale position og livssituation, men alligevel er adskilte i det sociale rum. En væsentlig nuance i paradokset er, at det der umiddelbart kan fremstå som ensomhed, eksempelvis når personer sidder alene, ikke nødvendigvis er udtryk for social isolation. Tværtimod kan det at opsøge væresteder fungere som en betydningsfuld struktur i hverdagen og skabe en form for subkultur.

Ydermere opstår en anden problematik i relation til værestedernes formål om at rumme og hjælpe alle udsatte borgere i Aalborg, som udfordres i forbindelse med personlig vold, hvilket nogle af informanterne beskriver som en del af de fællesskaber, der eksisterer udenfor værestedernes rammer. Her bliver værestederne konfronteret med et vanskeligt dilemma, da de har til opgave at støtte alle gæster, både ofre for vold og dem, der har begået den. Dette paradoks fremstår tydeligt for gæsterne på værestedet, hvortil Brita fortæller; *"På et sted som Café Parasollen, er begge parter i forholdet*

lige, da værestedet skal være til rådighed og tilbyde samme hjælp til begge parter i forholdet, da begge ofte benytter værestederne” (Parasollen:41). Citatet peger på, at når det fællesskab, informanterne søger støtte i, rummer tidligere eller nuværende udøvere af vold, kan det svække tilliden og troen på, at der reelt er nogen, der kan hjælpe dem. Dette kan forstærke følelsen af udsathed og marginalisering.

10.2.3 Delkonklusion

Opsummerende viser ovenstående delanalyser, at fællesskaber og ensomhed spiller en rolle for udsatte grønlænderes livssituation. Disse fællesskaber anskues som små subkulturer, der kan give en form for anerkendelse og gensidige relationer, men som samtidig fastholder dem i en marginaliseret position. Subkulturerne vurderes at forekomme grundet en svækket tro på samfundets normer og øget afstand til majoritetssamfundet. Flere informanter har givet udtryk for, at de, i forsøg på at bryde med subkulturerne, risikerer at blive opfattet som ‘de andre’ af tidligere ligesindede, hvilket placerer dem i en sårbar mellemposition uden et klart tilhørsforhold. I forlængelse heraf betragtes væresteder som subkulturer, der tilbyder støtte og socialt fællesskab med mulighed for ikke at indgå i misbrugsfællesskaberne. Dog rummer disse subkulturer en risiko for at forstærke oplevelsen af isolation og magtesløshed, når konflikter og uløste sociale spændinger opstår indenfor disse rammer. Det er dermed essentielt at belyse fællesskabernes kompleksitet og deres rolle i udsatte grønlænderes oplevelse af marginalisering, da netop denne indsigt er afgørende for at forstå deres livssituation.

10.3 Normafvigende adfærd og kriminalitet

I det følgende afsnit analyseres, hvordan udsatte grønlændere oplever at afvige fra samfundets dominerende normer, samt hvordan disse oplevelser former deres livssituation. Endvidere belyses, hvordan de oplever kriminalisering og sanktionering med særligt fokus på, hvordan denne kriminalisering kan forstås som forankret i kulturelle forestillinger og samfundsmæssige diskurser relateret til deres grønlandske ophav.

10.3.1 “Nogle gange tænker jeg også fuck dem”

Empiriindsamlingen har tydeliggjort, at afvigende adfærd og kriminalitet i høj grad præger miljøet, som mange grønlændere færdes i. Det kan tolkes ud fra, at flere af informanterne beretter, at marginalisering og manglende accepteret i majoritetssamfundet kan føre til, at nogle søger alternative strategier som normafvigende adfærd og kriminalitet, i håndteringen af deres livssituation. I den forbindelse bliver vores forståelse af normafvigende adfærd og kriminalitet central, da vi ønsker at tydeliggøre den kompleksitet, der eksisterer i spændingsfeltet mellem disse (jf. 4.1). Brita fortæller om, hvordan en indre smerte, under hendes misbrugstid, kom til udtryk gennem udadrettet vrede, der

prægede omgivelserne negativt. Hun beskriver en tydelig sammenhæng mellem øget alkoholforbrug og intensiveret vrede (Parasollen:31). Vreden kan fortolkes som en reaktion på den strukturelle ulighed og marginalisering, som mange grønlandere oplever i mødet med det danske samfund. Det er ikke nødvendigvis fysisk vold, men en synlig og udadreagerende vrede rettet mod et samfund, som mange grønlandere føler sig ekskluderet fra (jf. 8.5). Det er derfor relevant at inddrage Galtungs begreb om personlig vold, da eksemplet vidner om normafvigende adfærd. Flere informanter beskriver, at vrede i høj grad kommer til udtryk som impulsive og ukontrollerede reaktioner på deres oplevelser af en indre smerte. Ydermere kan det tolkes, at personlig vold kan opstå i konkrete situationer, hvor Jaaku beskriver;

“Det er tredje gang, jeg sidder inde, men det er når, jeg har et for stort alkoholforbrug. Jeg kommer op og toppes med folk [...] Men det er også kun fordi, jeg har været påvirket af alkohol, at det er gået galt” (Interview:58).

I dette tilfælde er der tale om personlig vold, hvor Jaaku er direkte involveret. Her vurderes alkohol at fungere som en forstærkende faktor, der reducerer hans impuls kontrol og svækker troen på de sociale normer, der normalt regulerer adfærd, hvorved risikoen for voldelige konfrontationer øges (Hirschi 2017:23). Jaakus beskrivelser kan fortolkes gennem det orienterende begreb sociale bånd, særligt med fokus på forpligtelse. Jaaku forklarer i citatet, at hans lovovertrædelser udelukkende finder sted under påvirkning af alkohol. Det kan således tolkes som en svækket evne til at anvende den ‘sunde fornuft’, som Hirschi (2017) associerer med forpligtelse. Jaaku har desuden svært ved at opnå og fastholde beskæftigelse, hvilket understøtter pointen om en svækket forpligtelse (Interview:55-56). Sammenholdt kan det tolkes, at misbrug, en marginaliseret tilværelse og manglende beskæftigelse kan svække båndene til samfundet og mindske evnen til konsekvensberegning. I forlængelse heraf kan det medvirke til, at Jaaku ikke oplever, at han har noget at miste ved at begå kriminalitet. Et andet eksempel som synliggør kriminalitet i de miljøer, mange grønlandere befinder sig, findes i en samtale med Bertram. Han fortæller, at han snart skal i fængsel for en voldsepisode, hvor, *“han kom til at slå to personer på samme tid [...] Han har lært, at han fremover bare skal forlade situationen, hvis en konflikt opstår, men det kan være svært, når man er påvirket”* (Kirkens:37). Bertrams udsagn illustrerer, hvordan misbrug kan udløse vold i konfliktfyldte situationer og dermed forstås som en medvirkende årsag til kriminalitet. Brita, Jaaku og Bertrams oplevelser kan sidestilles med eksisterende forskning af Schiermacher, der beskriver, hvordan grønlandske tilflyttere risikerer at ende i udsatte miljøer, hvilket kan medføre en forværring af problemer som misbrug og kriminalitet, herunder vold (Schiermacher 2020:31-32).

I forlængelse heraf peger Brita og Kisser på, hvordan især unge grønlændere ofte rejser til Danmark med store ambitioner om uddannelse, men i mødet med samfundet oplever nederlag eller udelukkelse. Mange ender derfor med at søge mod alternative fællesskaber;

“Følelsen af fiasko gør ondt, og for mange bliver alkohol en vej ud af smerten. De søger fællesskaber, hvor de kan spejle sig i andre i samme situation [...] I de her miljøer kender alle hinanden. Hvis du falder igennem systemet, er der ingen økonomisk sikkerhed, ingen penge, ingen muligheder, kun et fællesskab, hvor druk er en del af hverdagen” (Parasollen:29).

Ud fra Brita og Kissers fortælling kan det udledes, at følelsen af nederlag og afvisning i uddannelses-systemet kan svække de sociale bånd, særligt forpligtelse og involvering, hvilket for mange resulterer i normafvigende adfærd (Hirschi 2017:20-22). Når båndene til samfundet svækkes, mindskes incitamentet til at følge dets normer, hvilket i nogle tilfælde håndteres gennem alkohol og søgen mod et fællesskab med andre i samme situation. På baggrund af ovenstående, er det relevant at inddrage det orienterende begreb subkultur, der opstår som kollektive strategier og reaktioner på nogle fælles sociale problemer blandt marginaliserede grupper (Cohen 1955:150-151). Kriminalitet og afvigende adfærd, herunder vold, kan således tolkes som mulige reaktioner på marginalisering, svækkede sociale bånd eller som elementer i en subkultur blandt udsatte grupper.

Ydermere finder vi, at afvigelse og kriminalitet ikke udelukkende kan forklares som et resultat af marginalisering fra det danske samfund. Kriminalitet kan ses som en konsekvens af kedsomhed og manglende spænding. Leo fortæller, at han så et opslag på Facebook, hvor man kunne tjene en løn mellem 80.000 og 120.000 kroner om måneden (Interview:10). Han begyndte derfor at sælge stoffer, selvom han, *“jo ikke manglede noget. Jeg havde jo en stabil økonomi [...] Jeg tror, det er spændingen. Det var jo samme hverdag”* (Interview:17). Leo beskriver sin opvækst som værende meget god, hvor han ikke har manglet noget. Dog beskriver han endvidere at,

“min omgangskreds har været god [...] men jeg var nok et problembarn i vores familie. Jeg har været en vild dreng. [...] Det sorte får i familien måske, hvor skolen hele tiden ringede til mine forældre. Leo laver ballade” (Interview:4).

Selvom Leo nævner, at hans omgangskreds og opvækst var god, så beskriver han sig selv som en, der ofte lavede ballade. Han fortæller hertil at, *“mig og skolen har aldrig været venner”* (Interview:33). Leos udtalelser afspejler en oplevelse af kedsomhed og rastløshed, som kan tolkes ud fra et svagt socialt bånd i form af manglende involvering i skolen. Han beskriver en afstand til skolen og et manglende engagement i tidskrævende og strukturerede aktiviteter, hvilket har givet plads til afvigende

adfærd. Samtidig fremstår hans forpligtelse til uddannelse som svag, hvilket kan antyde, at Leo ikke synes at være motiveret af langsigtede mål eller bekymret for konsekvenserne ved at miste uddannelsesmuligheder (Hirschi 2017:20-22). Dermed kan kriminalitet komme til at fremstå som en meningsfuld og tilgængelig måde at skabe variation og spænding i hverdagen. Overordnet indikerer vores empiri, at mange af informanterne er relativt løst koblet til samfundet i mange henseender og derfor har mindre at miste. Lucas fortæller med tydelig frustration og dæmpet stemme, at han er droppet ud af sin uddannelse: *“Jeg var ellers meget glad for uddannelsen [...], men jeg kunne ikke rigtigt overskue at møde op længere”* (Arctic:31). Han beskriver desuden, at han ikke længere har en tæt forbindelse til sin familie (Arctic:30), og en nær ven er gået bort. Om tiden efter dødsfaldet beskriver han at, *“jeg begyndte ellers at drikke rigtig hårdt og tage hårde stoffer igen”*, men tilføjer, at han nu er stoppet og for det meste bare er alene (Arctic:31). Vi vurderer, at Lucas’ fortælling vidner om, hvordan fraværet af stærke sociale bånd, herunder manglende tilknytning til nære relationer samt svag forpligtelse til og involvering i uddannelse, kan være medvirkende til mistrivsel og skabe et tomrum, der øger risikoen for afvigende adfærd. En lignende tendens gør sig gældende i Linus’ fortælling, der også beskriver en tilværelse præget af svækkede sociale bånd og afhængighed. Linus fortæller, at han er vokset op med sin mor og søster, men mistede kontakten til sin familie for flere år siden. Først for nylig har han genetableret lidt kontakt. Selvom han beskriver det som rart, udtrykker han også en vis ambivalens; *“Nogle gange tænker jeg også fuck dem”* (Parasollen:55). Linus har ingen familie i Danmark, men til gengæld en stor omgangskreds i både Aalborg og København. En omgangskreds han selv beskriver som præget af alkohol- og stofmisbrug (Parasollen:55,57). Efter en arbejdsulykke mistede han sit job, sin bolig og endte på gaden. Han har siden været i fængsel tre gange. Linus fortæller, at han, *“ryger hash lige fra han vågner om morgenen for at dulme nerverne og tankerne [...] Han har aldrig røget så meget hash, som han har gjort de seneste år”* (Parasollen:57-58). Linus’ livsforhold kan tolkes som en svækkelse af flere sociale bånd, hvor de brudte og kun delvist genetablerede familierelationer vidner om en ustabil og svag tilknytning til hans nære relationer. Ligeledes signalerer tabet af arbejde og bolig en svag forpligtelse og involvering i samfundets institutioner. Linus’ omgangskreds fremstår som et alternativt fællesskab, hvor afvigelse fra majoritetssamfundets normer giver en form for anerkendelse og mening. De svækkede sociale bånd kan medvirke til en reduceret tro og dermed accept af og tillid til samfundets normer og regler, hvilket kan bidrage til en livssituation præget af normafvigende adfærd (Hirschi 2017:18-23).

Niki og Per har også udtrykt en svær barndom præget af tab af nære relationer, både i form af familie og venner. For Per begyndte bruddene allerede i barndommen, da han som otteårig mistede sin far, blev anbragt på børnehjem og forlod skolen, hvilket resulterede i et liv præget af druk og gentagne

møder med politiet (Kirkens:7). Niki fortæller ligeledes om en svær opvækst med aggressivitet, en psykisk syg mor og flere tragiske dødsfald blandt venner. Han prioriterer sine venskaber og har distanceret sig fra sin familie (Arctic:49-50). Hertil kan det tolkes, at svækkede sociale bånd påvirker både Per og Nikis livssituation, hvor særligt den svækkede tilknytning til familie og tabet af nære relationer kan have øget deres sårbarhed overfor afvigende adfærd. På baggrund af ovenstående er det relevant at belyse, hvordan stærke sociale bånd, især tilknytning til familie, kan have en afgørende betydning for at modvirke afvigende adfærd. Det tydeliggøres af Brita, hvor det efter mange års misbrug netop blev families vedvarende støtte og tro på hende, der motiverede hende til at bryde med sit alkohol- og stofmisbrug. På trods af, at hun gentagne gange oplevede at skuffe sin familie, følte hun sig aldrig opgivet (Parasollen:18), hvilket blev afgørende for hendes motivation til at skabe forandring for egen livssituation.

10.3.2 *“I må ikke være her, I er en skamplet”*

Som tidligere beskrevet oplever mange af informanterne at blive stigmatiseret grundet deres kulturelle karakteristika, hvilket bidrager til en underliggende opfattelse af dem som afvigende fra den normative samfundsstruktur. I den forbindelse oplever mange at blive betragtet som alkoholmisbrugere eller kriminelle, fordi de er grønlandere. Dette medvirker til en oplevelse af at blive behandlet som afviger eller gjort til ‘de andre’. Yderligere kan det anskues gennem det orienterende begreb rebelklassen, hvor personer der, ifølge Irwin (1985), er afvigende eller dårligt integreret i samfundet, har en øget sandsynlighed for at blive sanktioneret eller kriminaliseret. Flere af informanterne beskriver en oplevelse af at blive sanktioneret på baggrund af deres udseende eller udsatte position. Jaaku fortæller, at han blev fyret fra tidligere jobs som kasseassistent, fordi kunderne blev utrygge ved hans tilstedeværelse; *“Når jeg arbejder i sådan en Brugs ude på landet, så bliver de ældre i området bange for at handle der, fordi jeg har det udseende, som jeg har”* (Interview:57). Ifølge Jaaku ligger der ikke andre forklaringer til grund for hans firing, hvormed denne sanktionering kan knyttes til etno-racial stigma. I denne sammenhæng anskues Jaaku således som en del af rebelklassen, hvor manglende tilknytning til arbejdsmarkedet i betydelig grad har influeret udviklingen af hans misbrug af alkohol og euforiserende stoffer (Interview:58). I lyset af begrebet rebelklassen, kan Jaakus situation således anskues som et eksempel på, hvordan et mislykket forsøg på at indgå i samfundets etablerede strukturer kan resultere i en afvigelse fra disse, hvilket i hans tilfælde synes at forstærke hans udsathed. Dette kan tilmed betragtes ud fra det orienterende begreb sociale bånd, hvor en manglende forpligtelse til arbejdsmarkedet vidner om et svækket bånd til samfundet, som kan øge risikoen for afvigende adfærd (jf. 8.6).

Som tidligere belyst har flere informanter berettet om en oplevelse af at blive sanktioneret gennem institutionelle møder. Polle beskriver, hvordan politiet ikke hjalp i forbindelse med et indbrud i hans egen bolig. Han mistede dermed mange af sine ejendele uden at få nogen former for erstatning, hvilket kan opfattes som strukturel vold. Som konsekvens heraf stoppede han med at betale regninger og husleje, hvilket førte til hjemløshed; *“De får ikke nogen penge, hvis jeg ikke får nogen penge”* (Kirkens:5). Polles reaktion kan anskues som en modstand mod offentlige institutioner, hvortil vi vurderer, at han forsøger at opnå en form for kontrol over eget liv. Dette har dog alvorlige konsekvenser, der medvirker til en afvigende livssituation. En lignende oplevelse beskrives af Jaaku, der fortæller, at han gentagne gange har forsøgt at kontakte politiet i forbindelse med trusler i eget hjem, uden at få den retmæssige hjælp;

“Når jeg prøver at anmelde trusler på min egen adresse ved alarmcentralen, så siger de, det er ikke vores problem, og så lægger de på. Det er lige så snart, de finder ud af, at det er en grønlander [...], og så er jeg gået i selvforsvar og blevet voldelig over for dem, fordi jeg har fået lidt tæsk, og så giver jeg igen, og så bliver jeg anholdt for grov vold” (Interview:58-59).

Citatet illustrerer, hvordan Jaaku oplever en ulighed i mødet med offentlige institutioner, hvor hans etniske baggrund og sociale position synes at påvirke alarmcentralen og politiets måde at agere på. Når Jaaku selv er offer for kriminalitet, oplever han, at hjælpen udebliver, mens alarmcentralen og politiet i højere grad handler hurtigt, når han mistænkes for kriminelle handlinger. Oplevelsen kan yderligere fortolkes i relation til eksisterende forskning (jf. 1.2.1), hvor det fremhæves, at oprindelige folk i Canada oftere arresteres og i mindre grad beskyttes som ofre for kriminalitet, sammenlignet med den øvrige befolkning. De behandles således ikke på lige vilkår med den øvrige befolkning og er i højere risiko for at blive arresteret ved mistanke om kriminalitet, hvilket betegnes som overpolisering, mens de omvendt ofte overses som ofre for kriminalitet, hvilket beskrives som underpolicering (Lantz&Ward 2023; Samuels-Wortley 2021). Begrebsliggørelsen af over- og underpolicering kan anvendes til fortolkning af Polle og Jaakus oplevelser, hvor over- og underpolicering relaterer sig direkte til deres fremtoning og etnicitet. Deres fortællinger vidner om en oplevelse af strukturel vold og uretfærdighed, som medvirker til sanktionering og kriminalisering. Bjerger et al. (2021:45) argumenterer for, at oplevelser som disse medfører en øget afstand til offentlige institutioner og reducerer villigheden til at anmelde kriminalitet eller opsøge hjælp. Hertil fortolker vi, med anvendelse af re-belklassen, hvordan personer, der kan forekomme marginaliseret og dårligt integreret i samfundet, i højere grad kan opleve at blive sanktioneret og kriminaliseret grundet etnoracial stigma og deres fremtoning (Irwin 1985:39-40,111-112). I den forbindelse kan der opstå en selvopfyldende profeti, hvor oplevelsen af kriminalisering kan bidrage til yderligere marginalisering, hvilket i nogle tilfælde

kan føre til afvigelse eller reel kriminalitet (Irwin 1985:118). Ud fra informanternes fortællinger tegner der sig et væsentligt analytisk perspektiv, idet kriminalisering ikke udelukkende fremstår som en konsekvens af reel kriminel adfærd, men i højere grad som et resultat af samfundsmæssige diskurser. Dette illustreres eksempelvis af Vivi, som oplever at blive kriminaliseret på baggrund af sit grønlandske ophav, snarere end som følge af en konkret lovovertrædelse. Under et besøg ved Kirkens nævner vi, at nogle af os læser kriminologi, hvortil Vivi svarer vredt; *“Ja selvfølgelig, så er du bare kommet her for at studere sådan nogle som mig, sådan nogle kriminelle nogle som mig”* (Kirkens:32). Dermed opstår et paradoks, idet flere af informanterne, på trods af deres oplevelser af uberettiget kriminalisering, rent faktisk udviser afvigende adfærd (jf. 10.3.1).

For nogle informanter manifesterer kriminalisering sig også geografisk, hvilket kan fortolkes som et territorielt stigma. Da Polle i sin tid kom til Aalborg, havde han af økonomiske årsager ikke mulighed for at få en bolig, hvorfor han fik anvist en bolig af kommunen i opgangsfællesskabet Signalkbakken, i daglig tale kaldet *‘Kriminalbakken’* (Kirkens:5). Tildelingen af bolig i et stigmatiseret boligområde kan, set i lyset af begrebet rebelklassen, medvirke til, at socialt marginaliserede grupper bliver mistænkeliggjort, hvilket fremmer udstødelse og vanskeliggør deres mulighed for at leve op til samfundets normative forventninger. Denne mistænkeliggørelse kommer også til udtryk i det offentlige rum. Kisser fortæller, at hun en dag sad på en bænk tæt ved Parasollen og solgte aviser, da en gruppe grønlændere i nærheden lavede meget larm og drak. En vagt nærmede sig gruppen og sagde at, *“I må ikke være her, I er en skamplet”* (Parasollen:27). Kisser, som ikke var en del af gruppen, fortæller, at hun frygtede at blive inddraget i urolighederne, hvorfor hun samlede sine aviser sammen og trak sig fra situationen (Parasollen:27). Hendes reaktion kan ansues som en frygt for at blive uretmæssigt kriminaliseret og sanktioneret på baggrund af hendes grønlandske udseende. Episoden vidner således om et etnoralacial stigma og en opfattelse af, at hun kan blive ‘blandet ind i noget’, fordi hun er grønlander. Dette er desuden et tydeligt eksempel på, hvordan man som en del af en bestemt social klasse, rebelklassen, kan opleve at blive sanktioneret eller kriminaliseret alene på baggrund af ens tilstedeværelse.

Sanktioner opleves også for nogle af informanterne som en permanent marginaliseret position, hvor det kan forekomme svært at indgå i samfundet. Palle oplever, at kommunen vil have ham på førtidspension, men han fortæller, at han, *“vil arbejde, have noget at stå op til. Have en hverdag”* (Kirkens:29). Kommunens pres for at få ham på førtidspension kan forstås som et udtryk for strukturel vold, hvor hans individuelle behov ikke bliver tilstrækkeligt imødekommet. Denne situation illustrerer, hvordan offentlige institutioners standardiserede praksis begrænser hans muligheder, hvilket kan

fortolkes som en form for sanktionering. Flere informanter beretter om, at oplevelsen af at være fastlåst i systemet kan medvirke til en følelse af afmagt, hvor Brita fortæller at, *“alle frustrationerne over det offentlige system, sprogbarrierer mv., gør grønlænderne frustrerede, sure, kede af det, vrede osv., hvilket så kommer til at gå ud over den ved siden af”* (Parasollen:41). I samtalen tydeliggør Brita, hvordan oplevelsen af kriminalisering og sanktionering ofte fører til vrede og frustration, hvilket kan manifestere sig i personlig vold internt blandt udsatte grønlændere (Galtung 1969:184). Denne personlige vold kan tolkes som et resultat af frustrationen over offentlige institutioner, der opleves som utilgængelige eller uretfærdige, og derfor er svære at rette vreden imod. I denne kontekst kan sanktioner og kriminalisering, forstået gennem begrebet rebelklassen, bidrage til en selvopfyldende profeti, hvor marginalisering forstærkes gennem både sociale dynamikker og institutionelle mekanismer.

10.3.3 Delkonklusion

Ovenstående delanalyser peger på, at mange udsatte grønlændere har svage sociale bånd, hvilket kan placere dem i en udsat livssituation og øge risikoen for normafvigelse og kriminalitet, netop fordi en løs tilknytning til samfundet efterlader dem med mindre at miste. Hertil peger sidste delanalyse på, at flere informanter oplever at blive sanktioneret og kriminaliseret i henhold til deres grønlandske ophav, snarere end på baggrund af egentlige kriminelle handlinger eller afvigende adfærd. Dette kan for nogle medføre reel afvigende adfærd, herunder kriminelle handlinger. Dog fremgår det af analysen, at kriminalisering og sanktionering ikke entydigt skaber kriminalitet, men vi vurderer, at andre omstændigheder også kan medvirke til normafvigende adfærd. Dette kan ansues som en del af en bredere afvigelsesproces, hvor svækkede sociale bånd, stigmatisering og strukturel eksklusion tilsammen danner grobund for betingelser, der øger risikoen for marginalisering og normafvigelse.

11 Diskussion

11.1 Positionering i et konfliktpræget felt

Efter Donald Trumps genvalg som USA's præsident i november 2024, er der opstået en øget politisk opmærksomhed på Grønlands geopolitiske position, hvilket har medført en voksende politisk interesse i det danske samfund (Terp-Hansen 2025; Westh 2025). Det kan dermed diskuteres, hvorvidt specialets undersøgelse af udsatte grønlænderes oplevelser af marginalisering i det danske samfund er præget af det aktuelle spændingsforhold mellem Grønland og Danmark. Under vores tidligere projekter i 2021 og 2023 erfarede vi, at adgangen til felten og opbygningen af relationer til informanterne var væsentligt lettere. Vores tilstedeværelse blev dengang mødt med en særlig tillid og tryghed, som kom til udtryk gennem grønlændernes imødekommenhed og involvering (Christensen et al. 2021; Christensen et al. 2023).

I udarbejdelsen af specialet har adgangen til felten vist sig at være mere udfordrende, hvorfor det kan diskuteres, hvordan det øgede fokus på Grønland har gjort det vanskeligere at etablere kontakt med målgruppen. Det er gennem specialets tilblivelse blevet tydeligt, at vi befinder os i et felt præget af det konfliktfyldte forhold mellem Grønland og Danmark, hvor vores position som danske studerende har haft en indflydelse på den viden, vi har fået adgang til og mulighed for at skabe. Vi har været opmærksomme på ikke at virke påtrængende eller belaste informanterne unødigt, også selvom vores tilstedeværelse har været med gode intentioner. Som tidligere nævnt gav flere af de unge ved Arctic udtryk for, at de ikke ville dukke op, hvis der fortsat kom studerende og andre udefra (jf. 9.2). Feltet har dermed været præget af en udtalt sårbarhed, som både mærkes blandt informanterne og anerkendes af personalet, der værner om de unge. Særligt ved Arctic har personalets tilstedeværelse begrænset muligheden for at indgå i mere dybe samtaler med informanterne. I modsætning til tidligere undersøgelser, hvor informanterne i højere grad deltog i fælles aktiviteter som spil og gåture, har dette haft en betydning for den empiri, vi har kunnet indsamle. Det har medført, at netop disse informanter kun i begrænset omfang inddrages i analysen. Dette understreger en grundlæggende udfordring ved at undersøge udsatte grupper i et felt præget af politiske spændinger.

Det er i den forbindelse interessant at diskutere, hvilken betydning det har haft for felten og vores positionering, at vi selv er en del af majoritetssamfundet og dansktalende. Under feltarbejdet har vi på den ene side oplevet at få adgang til dybere personlige fortællinger fra flere af informanterne, hvor mødet har været præget af imødekommenhed og tillid. På den anden side har vi mødt modvilje, hvor nogle samtaler forblev overfladiske, eller hvor nogle tydeligt undveg vores spørgsmål, eksempelvis ved emneskift, eller afviste enhver form for dialog (Parasollen:10). En væsentlig faktor i denne sammenhæng kan være en sprogbarriere, hvortil flere informanter har beskrevet, hvordan der kan være information, der ikke forstås eller misforstås. Vi har således udelukkende ført samtaler med grønlændere, som kunne begå sig på dansk, hvilket til tider har medført en ulige magtrelation under feltarbejdet. Dette fordrer en kritisk refleksion om, hvorvidt visse erfaringer og perspektiver er forblevet usynlige for os, og om nogle af informanternes udsagn i højere grad har været tilpasset det, de antog, vi ønskede at høre, hvilket kan anses som social desirability bias. Denne problematik kan ligeledes ses i lyset af de førmtalte underliggende samfundsdiskurser, hvormed det kan diskuteres, hvorvidt den aktuelle situation mellem Grønland og Danmark medvirker til en udbredt følelse af mistillid og usikkerhed blandt informanterne. Ydermere hvordan vi som danske studerende kan blive opfattet som repræsentanter for en danskhed, som mange grønlændere opfatter sig som ekskluderet fra. Jævnfør afsnit 10.1.2 fremhæver Kisser og Brita, hvordan mange grønlændere, grundet en kulturelt indlejret autoritetstro, ikke nødvendigvis formår at sige fra i mødet med offentlige institutioner, hvilket kan

være med til at skabe afstand mellem grønlandere og offentlige institutioner (Parasollen:30). Det kan dermed diskuteres, hvorvidt magtdynamikker i feltarbejdet har været med til at opretholde en distance mellem nogle af informanterne og os, hvor vi gennem typificeringer forbindes med autoritet og kontrol (Jensen 2012:116-117). Ovenstående overvejelser peger på en mere nuanceret forståelse af vores position i felten, hvilket kan have indflydelse på både relationer og den empiri, vi har kunnet indsamle. Det rejser spørgsmålet om, hvordan vi som forskere kan navigere i spændingsfeltet mellem ønsket om at give marginaliserede grupper en stemme, med risikoen for samtidig at reproducere den sociale distance, vi netop søger at belyse.

Problematikken har fyldt i vores feltarbejde, hvor vi, på baggrund af vores forforståelser og metodiske overvejelser, har bestræbt os på at fremstå åbne og inkluderende. Således må det overvejes, om denne bevidsthed har været tilstrækkelig til at modvirke de magtforhold og den ulige position, vi uundgåeligt indtager i mødet med en marginaliseret gruppe. Vores egen positionering har både åbnet og lukket døre, og vores adgang har været præget af både relationelle investeringer og af de strukturelle fortællinger, vi uundgåeligt er blevet en del af. Dermed bliver gode intentioner ikke altafgørende, hvormed samfundsmæssige kontekster har medvirket til fastsættelsen af vores positioner i feltarbejdet (Jensen 2012). Dette fordrer, at vi i analysen af vores empiri har forholdt os kritiske til, hvordan vores rolle som forskere har påvirket både de fortællinger, vi har fået adgang til, og dem vi ikke har.

11.2 Bidrag til forskningsfeltet

Vores empiriske fund bør ikke alene kontekstualiseres gennem refleksioner over vores positionering og metodiske tilgang, men ligeledes diskuteres i relation til eksisterende forskning på området. I følgende diskussion vil der således refereres til eksisterende forskning, som er præsenteret i problemfeltet, hvilket sammenholdes med vores analytiske fund. Der findes i en dansk kontekst forskning om udsatte grønlandere i Danmark, hvor særligt Schiermachers undersøgelser kan fremhæves. Dog vurderer vi, at disse ikke på samme vis fokuserer på de postkoloniale forhold, som, vi argumenterer for, former udsatte grønlænderes oplevelser af marginalisering og livssituation. I den forbindelse kan der, på baggrund af vores analytiske fund, argumenteres for, at vi bidrager med centrale fund til studier om Indigenous peoples i en dansk kontekst. Hertil med konkret fokus på udsatte grønlandere, hvilket som tidligere nævnt synes at være et underbelyst forskningsfelt. Jævnfør afsnit 1.2, peges der i studier af Indigenous peoples på, at mange oprindelige folk oplever diskrimination og marginalisering i mødet med majoritetssamfundet. Dette relaterer sig særligt til erfaringer med kolonisering, hvor flere studier påpeger strukturelle krænkelse af rettigheder, undertrykkelse og udsathed (Bartlett et al. 2007:287-88; Cunneen&Tauri 2019:359-62; O'brien et al. 2023:173-74; OHCHR 2020:84). Vi har

på samme vis fundet, at mange af informanterne oplever marginalisering og diskrimination i mødet med det danske samfund og offentlige institutioner. Dog påpeger flere informanter, at mødet med offentlige institutioner også kan forekomme meningsfuldt, hvilket bidrager med en vigtig nuance til forskningsfeltet. Yderligere peger studier om inuitter og métis i Canada på lignende tendenser i forhold til postkoloniale forhold, hvor de endvidere bidrager med et blik på kriminalisering og viktimisering (Tait et al. 2019:29-33; Tasker 2019). Dette relater sig til strukturelle og personlige forhold, som kan øge risikoen for kriminalitet og kriminalisering blandt oprindelige folk (David&Mitchell 2021:39; Prairie 2002:185-186; Hsieh&Pugh 1993). Netop disse problematikker fremhæver mange af specialets informanter, hvor afvigelse og kriminalitet ofte bliver en del af udsatte grønlanderes livssituation, hvilket kan knyttes til oplevelsen af marginalisering og en løs tilknytning til samfundet. Herved opstår et spørgsmål om, hvorvidt disse studier i tilstrækkelig grad anlægger et kritisk blik og undgår at reducere oprindelige folk til passive ofre. I forlængelse heraf vurderer vi, at vi selv indskriver os i en forskningstradition, der har haft en tendens til offergørelse. Selvom dette ikke har været et analytisk fokuspunkt, har vi haft en opmærksomhed på at undgå at reproducere en offergørende fortælling om udsatte grønlandere, hvilket kan ansues på to måder. For det første anerkender vi, at der ikke eksisterer et entydigt forhold mellem sociale vilkår og afvigelse, hvorved marginaliserede livs-omstændigheder ikke automatisk fører til afvigende adfærd. For det andet har vi, i arbejdet med empirien, været opmærksomme på ikke at fremstille informanterne som passive ofre, da det vurderes, at de selv giver udtryk for handlekraft og tager del i at forme deres livssituation. Dette kræver et nuanceret perspektiv, der modvirker reproduktionen af offergørende narrativer og i stedet anerkender udsatte grønlandere som autonome aktører i egen livssituation.

12 Konklusion

I det følgende sammenfattes de analytiske fund i en samlet konklusion, der besvarer specialets problemformulering:

Hvordan former udsatte grønlanderes oplevelser af marginalisering i det danske samfund deres livssituation, og hvordan kan denne livssituation føre til normafvigelse?

I specialet har postkoloniale forståelser været rammesættende for analysen, hvor hybriditet og othering har vist sig at være centrale begreber i forståelsen af udsatte grønlanderes møde med det danske samfund. Oplevelsen af othering kan tolkes i relation til hybriditet, idet der konstant foregår en forhandling i kultursammensmeltningen mellem grønlandere og danskere. Analysen tydeliggør, at denne forhandling ikke er magtneutral, hvortil det på baggrund heraf kan konkluderes, at der ligger

et iboende magtforhold, hvor grønlandsk kultur andetgøres i mødet med dansk kultur, der positioneres som dominerende.

Det kan konkluderes ud fra specialets empiriske fund, at grønlænderes møde med offentlige institutioner ikke nødvendigvis er præget af mistillid og marginalisering, men tværtimod kan opleves som meningsfuldt, når hjælpen fremstår relevant og tilpasset den enkeltes livssituation og ressourcer. Særligt kontakten med engagerede og forstående ansatte styrker tilliden til de offentlige institutioner og de sociale bånd til samfundet, hvilket kan bidrage til at reducere oplevelsen af marginalisering og normafvigelse. I mødet med det danske samfund oplever mange udsatte grønlændere at blive marginaliseret, hvilket har betydning for deres livssituation og relationer. Vores empiriske fund viser, hvordan dette kan føre til ensomhed og misbrug. Analysen har tydeliggjort, hvordan svækkede sociale bånd til majoritetssamfundet kan føre til en oplevelse af isolation og eksklusion, hvilket skaber grobund for subkulturer. I disse fællesskaber bliver alkohol- og stofmisbrug en integreret og normaliseret del af hverdagen for mange udsatte grønlændere og fungerer som en måde at håndtere eksklusion og ensomhed på. For nogle af informanterne viser ensomheden sig som en følelse af ikke at høre til hverken i majoritetssamfundet eller i de alternative fællesskaber, som nogle søger tilflugt og tryghed i. Misbruget kommer dermed til at fremstå som en strategi i en tilværelse præget af udsathed og manglende tilknytning. Ved anvendelse af subkultur, bliver det som led i vores adaptive tilgang muligt at konceptualisere, hvordan disse subkulturer på den ene side tilbyder meningsfulde fællesskaber, men på den anden side er med til at fastholde udsatte grønlændere i en marginaliseret position, hvor normafvigelse og misbrug accepteres.

Ydermere kan det af vores teoretiske analyse konkluderes, at udsatte grønlænderes livssituation i det danske samfund i høj grad formes af oplevelser med marginalisering. Flere informanter oplever at blive marginaliseret på baggrund af etnoracial stigma og det dominerende samfundssyn, hvor de positioneres som 'de andre'. Ydermere bidrager territorielt stigma til oplevelsen af marginalisering, hvor geografiske placeringer eller bestemte steder i rummet associeres med udsatte grønlændere og tillægges negative betydninger. Oplevelsen af marginalisering forstærkes af en strukturel vold, hvor offentlige institutioner medvirker til, at der opstår en ulighed i udsatte grønlænderes adgang til uddannelse, bolig, økonomisk støtte og hjælp fra politiet. Endvidere bliver det i analysen tydeliggjort, at oplevelser med kriminalisering for flere knytter sig til deres grønlandske ophav, frem for konkrete afvigende handlinger eller reel kriminalitet. Denne oplevelse knytter sig til det Irwin betegner som rebelklassen, hvorfor vi teoretisk kan udlede, at marginaliserede grupper i højere grad oplever at blive sanktioneret og kriminaliseret sammenlignet med majoritetsbefolkningen. Mange af informanterne giver udtryk for, at en marginaliseret livssituation har betydning for sociale bånd. Særligt udgør svækkede eller

løse sociale bånd til samfundet et centralt element i udviklingen af normafvigende adfærd. Dette i form af svage bånd til nære relationer, uddannelses- og beskæftigelsesforhold samt offentlige institutioner.

Opsummerende kan det konkluderes, at oplevelsen af othering og et postkoloniale magtforhold mellem grønlandsk og dansk kultur bidrager til etnoral og territorialt stigma, som påvirker udsatte grønlanderes adgang til ressourcer, sociale relationer og muligheder for deltagelse i majoritetssamfundet. Dette skaber livssituationer præget af eksklusion, ensomhed og misbrug, hvor subkulturer både tilbyder mening og tryghed, men samtidig fastholder individer i udsathed. Endvidere kan det udledes, at svækkede sociale bånd, oplevelser med strukturel vold og kriminalisering øger risikoen for normafvigelse, idet relationen til samfundets institutioner og normer svækkes. Dog peger fundene også på, at tillidsfulde relationer til engagerede fagpersoner og meningsfuld støtte kan mindske oplevelsen af marginalisering og styrke sociale bånd til samfundet. Derved kan det konkluderes, at oplevelser af marginalisering kan skabe en livssituation, hvor normafvigende adfærd fremstår som mere tilgængeligt eller meningsfuldt for udsatte grønlandere. Afslutningsvis finder vi, at vold både rettes mod omverdenen og internt i udsatte miljøer, hvor personlig vold hyppigt forekommer. I den forbindelse har vi observeret forskelle i voldsepisoder, som relaterer sig til mulige kønsspecifikke mønstre, hvilket ligger udenfor de orienterende begrebers forklaringskraft. Dette fund indikerer et behov for videre forskning.

13 Perspektivering

Med afsæt i specialets case om udsatte grønlandere i Aalborg og vores empiriske fund, rejses to perspektiver, som relaterer sig til oplevelser af marginalisering. Det første perspektiv knytter sig til valget af vores case, som anskues i lyset af den indsamlede empiri. Jævnfør afsnit 11, fremgår det, at der findes betydelige ligheder mellem den eksisterende forskning på området og vores fund. Denne overensstemmelse er medvirkende til at styrke specialets analytiske generaliserbarhed, hvormed det kan konkluderes, at vores case, udsatte grønlanderes oplevelser af marginalisering i det danske samfund, synes velvalgt i forhold til det sociale fænomen, marginalisering af oprindelige folk. Derved fremstår casen relevant og kvalificeret i forhold til at belyse de problematikker, der knytter sig til oprindelige folk i en dansk kontekst. Vores fund indikerer, at udsatte grønlanderes oplevelse af marginalisering skal forstås i relation til postkoloniale forhold, der tilsvarende gør sig gældende blandt oprindelige folk i Canada. Eksempelvis kan der identificeres en analytisk generalisering i udsatte grønlanderes oplevelser af marginalisering og diskrimination i mødet med offentlige institutioner, hvilket også fremhæves i canadisk forskning på området (Tait et al. 2019: 32-33). Endvidere peger

informanternes oplevelser på, at marginalisering ofte er tæt forbundet med livssituationer præget af afvigelse og kriminalitet. Denne iagttagelse skal ses i relation til forståelsesrammen om normafvigelse og kriminalitet (jf. 4.1), hvor afvigelse ikke nødvendigvis kan sidestilles med kriminalitet. I stedet henleder det opmærksomheden mod, hvordan udsatte grønlændere oplever at blive betragtet som afvigende, i forhold til samfundets normative forventninger af andre i det danske samfund. Herved belyser vi i specialet, hvordan udsatte grønlændere konstrueres som afvigere gennem både afstandtagen og eksklusion fra samfundets normative orden. I forlængelse heraf opstår det andet perspektiv, hvilket rejser spørgsmålet om, hvorvidt marginalisering og eksklusion for visse individer er tæt forbundet med normafvigelse og kriminalitet. I vores analyse fremgår det, at et liv på kanten af samfundet kan medføre, at udsatte grønlændere oplever, at de ikke har noget at miste, hvilket potentielt kan forstærke afvigende adfærd og social eksklusion.

Hertil er det relevant at perspektivere til andre minoritetsgrupper, da flere af de samme dynamikker synes at gøre sig gældende blandt disse grupper. Gennem samtaler med en fagperson², som har været tilknyttet Parasollen i mere end tyve år, er det blevet tydeliggjort, at minoritetsgrupper fra Østeuropa oplever tilsvarende erfaringer med marginalisering, diskrimination og kriminalisering. Dette peger på, at der eksisterer nogle generelle mekanismer, som går på tværs af etniciteter, hvorfor det findes relevant at perspektivere til den etniske minoritetsgruppe af romaer i Norge (Falck 2021; Lauritzen 2023). Runa Falck belyser, hvordan samfundsmæssige forestillinger om romaer afspejles i diskriminationslovgivningen og er med til at forme deres vilkår og adgang til rettigheder i det norske samfund (Falck 2021:361). Her påpeger Falck, at diskrimination og antiziganisme bidrager til at begrænse romaers adgang til blandt andet bolig, uddannelse og offentlige institutioner (Falck 2021:376-378). Disse fund stemmer overens med vores fund, hvor størstedelen af informanterne giver udtryk for, at oplevelser med diskrimination, i mødet med offentlige institutioner og etnoracial stigma, udgør en væsentlig faktor i deres udsathed, positionering i samfundet samt livssituation. Ydermere fremhæver Falck en udbredt stereotyp forestilling og kriminalisering af romaer i den norske befolkning og argumenterer for, at handlinger, som i udgangspunktet er harmløse, ikke bør kriminaliseres (Falck 2021:366,376). Vores analyse peger tilsvarende på oplevelser med kriminalisering og stereotype forestillinger, hvor flere informanter beskriver, hvordan de oplever at blive kriminaliseret, som følge af normafvigende adfærd og deres grønlandske ophav, hvilket former deres livssituation. Dog er det væsentligt at fremhæve en central forskel mellem udsatte grønlændere og romaer, idet grønlændere har status som et oprindeligt folk og dansk statsborgerskab. Trods denne forskel, findes det relevant

² Samtale med fagpersonale, som er ansat ved et kommunalt tilbud, der hjælper socialt udsatte grupper i Aalborg

at perspektivere til denne etniske minoritetsgruppe, da det kan bidrage til en nuanceret forståelse af, hvordan strukturelle barrierer og marginalisering opleves af individerne selv.

14 Litteraturliste

Bøger:

1. Andersen, Mikkel Hvidtfeldt, Lars Jørgensen & Søren Davidsen. 2019: "Litteratur - og informationssøgning i samfundsvidenskaberne" i Kristensen, Catharina Juul & M. Azhar Husain 2019: *Metoder i samfundsvidenskaberne*. Samfundslitteratur
2. Antoft, Rasmus & Heidi H. Salomonsen 2007: "Det kvalitative casestudium – introduktion til en forskningsstrategi", i Antoft, Rasmus et al. (red.): *Håndværk & horisonter. Tradition og nytænkning I kvalitativ metode*. Syddansk Universitetsforlag
3. Bhabha, Homi K. 1994: "The Location of Culture". Routledge
4. Brinkmann, Svend & Lene Tanggaard 2020: *Kvalitative metoder- En grundbog*. København: Hans Reitzels Forlag
5. Brinkmann, Svend 2020: "Etik i en kvalitativ verden" i Brinkmann, Svend & Lene Tanggaard: *Kvalitative metoder- En grundbog*. København: Hans Reitzels Forlag
6. Bryman, Alan 2016: *Social research strategies* (5. udg.). New York: Oxford University Press
7. Baarts, Charlotte 2015: *Introduktion til Etnografisk Metode*. Odense: Syddansk Universitetsforlag
8. Cohen, Albert K. 1955: "Delinquent Boys: The Culture of the Gang" in Cullen, Francis T., Roben Agnew & Pamela Wilcox 2022 *Criminological theory- Past to present* (pp. 237-245). New York: Oxford University Press
9. Cullen, Francis T., Robert Agnew & Pamela Wilcox 2022: *Criminological Theory: Past to Present*. 7 th ed. Oxford University Press
10. De Vaus, David A. 2001: *Research Design in Social Research*. London/Thousand Oaks/New Delhi: SAGE Publications
11. Gilje, Niels & Grimen, Harald 2002: *Samfundsvidenskabernes forudsætninger*. København: Hans Reitzels Forlag
12. Hastrup, Kirsten 2020: "Feltarbejde", i Brinkmann, Svend & Lene Tanggaard: *Kvalitative metoder- En grundbog*. København: Hans Reitzels Forlag
13. Hirschi, Travis 1969: "Social Bond Theory" in Cullen, Francis T., Roben Agnew & Pamela Wilcox 2022 *Criminological theory- Past to present*. New York: Oxford University Press
14. Hirschi, Travis 2017: *Causes of Delinquency* (e-book). Routledge. ISBN 9781315081649

15. Højberg, Henriette 2014: "Hermeneutik - Forståelse og fortolkning i samfundsvidenskaberne", i Fuglsang, Lars; Poul Bitsch Olsen & Klaus Rasborg (red.): *Videnskabsteori i Samfundsvidenskaberne - På tværs af fagkulturer og paradigmer*. (3. udg.). København: Samfundslitteratur
16. Ingemann, Jan Holm, Lena Kjeldsen, Iben Nørup & Stine Rasmussen 2019: "Introduktion til interviewmetode" i Ingemann, Jan Holm, Lena Kjeldsen, Iben Nørup & Stine Rasmussen: *Kvalitative undersøgelser i praksis. Viden om mennesker og samfund*. Samfundslitteratur
17. Irwin, John 1985: *The Jail – Managing the Underclass in American Society*. Berkeley: University of California Press (s. 39-40, 111-112, 118)
18. Jacobsen, Michael Hviid 2007: "Adaptiv teori - den tredje vej til viden. En stående invitation til systemsociologi", i Antoft, Rasmus, Michael Hviid Jacobsen, Anja Jørgensen & Søren Kristiansen (red): *Håndværker & Horisonter – Tradition og nytænkning i kvalitativ metode* (1. udg.). Odense: Syddansk Universitetsforlag
19. Jacobsen, Michael Hviid. et al. 2015: *Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning* (3. udg.). København: Hans Reitzels forlag
20. Jensen, M. C. D., & J. Kvist 2019: "Hvordan laver man en stærk analysestrategi?" i Kristensen, Catharina Juul & M. Azhar Hussain 2019: *Metoder i samfundsvidenskaberne* (2. udg., s. 43-60). Samfundslitteratur
21. Juul, Søren 2012: "Hermeneutik" i Juul, Søren & Kirsten Bransholm Pedersen (red): *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori - en indføring*. København: Hans Reitzels Forlag
22. Kalkan, Hakan 2021: *Vejen til respekt – Om gadens liv på Nørrebro*. Hans Reitzels Forlag: København
23. Karpatschhof, Benny 2020: "Den kvalitative undersøgelsesforms særlige kvaliteter" i Kristensen, Catharina Juul 2019: "Shadowing - observationer af enkeltpersoners praksis" i Kristensen, Catharina Juul & M. Azhar Hussain 2019: *Metoder i samfundsvidenskaberne* (2. udg., s. 191-206). Samfundslitteratur
24. Kristiansen, Søren 2007: "Etik og feltarbejde" i Antoft, Rasmus, Michael Hviid Jacobsen, Anja Jørgensen og Søren Kistiansen 2007: *Håndværk & horisonter- tradition og nytænkning i kvalitativ metode*
25. Kvale, Steiner & Svend Brinkmann 2015: *Interview*. København: Hans Reitzels Forlag
26. Larsen, M. C. 2018: "Internetetnografi På online feltarbejde mellem hverdagspraksisser og netværkskommunikation" i Jacobsen Michael Hviid Jacobsen & Hanne Louise Jensen (red.): *Etnografier*. Hans Reitzels Forlag

27. Lauritzen, Solvor Mjøberg 2023: "Antosignisme i Norge". *Norsk sosiologisk tidsskrift*. Nr. 7(1), 2023:23-40
28. Layder, Derek 1998: *Sociological Practice – Linking Theory and Social Research*. Great Britain: SAGE Publications Ltd
29. Lilly, J Robert, Francis T. Cullen & Richard A. Ball 2019: "The Complexity of Control: Hirschi's Two Theories and Beyond" in Lilly, J Robert, Francis T. Cullen & Richard A. Ball 2019: *Criminological Theory - Context and Consequences* (7. Edt.). New York: Oxford University Press
30. Mørck, Yvonne 2019: "Feltstudie" i Kristensen, Catharina Juul & M. Azar Hussain: *Metoder i samfundsvidenskaberne*. Samfundslitteratur. Frederiksberg
31. Runa Falck 2021: "Discrimination against Roma: Evidence from two survey experiments in Norway". *Migration Studies*, Nr. 9(3), 2021:360–382
32. Spradley James P. 2012: "Deltagerobservation", i Pedersen, Martin et al.(red.): *Deltagerobservation – En metode til undersøgelse af psykologiske fænomener* (s. 39-60)
33. Tanggaard, Lene & Svend Brinkmann 2020: "Interviewet: Samtalen som forskningsmetode" i Brinkmann, Svend & Lene Tanggaard 2020: *Kvalitative metoder- En grundbog*. København: Hans Reitzels Forlag
34. Togeby, Lise 2004: *Grønlændere i Danmark – en overset minoritet*. Aarhus Universitetsforlag. Lokaliseret d. 18.12.2021, fra https://unipress.dk/media/14493/87-7934-799-1_gr_nlaendere_i_danmark.pdf

Artikler:

1. Abrahamsen, Matianne Roed, Katrine Hjulmann & Michael Strandfelt 2016: "Hver tiende grønlander i Danmark er socialt udsat". Nordjyske. Lokaliseret d. 18.12.2021, fra <https://nordjyske.dk/plus/hver-tiende-groenlaender-i-danmark-er-socialt-udsat/491ae2b2-accb-4019-a0b5-998930226305>
2. Abrahamsen, Sebastian 2024: "Grønlændere ender som 'usynlige spøgelser' i Danmark. Regler spænder ben og fører til hjemløshed". Zetland.dk. Lokaliseret 07.03.2025, fra <https://www.zetland.dk/historie/s8yypKgX-ae7jrB33-71f6f#4>
3. Baviskar, Siddhartha 2015: "Grønlændere i Danmark". Det Nationale forskningscenter for Velfærd (SFI): København. Lokaliseret d. 04.04.2023, fra <https://www.vive.dk/media/pure/5566/278073>
4. Benjaminsen, Lars 2024: "Hjemløshed i Danmark 2024". VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

5. Benjaminsen, Lars, Nina Fabricius & Eva Børjesson Buus 2006: "Indsatser for social udsatte – Evaluering af puljen til socialt udsatte grupper i de seks største byer – delrapport III". *SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd*
6. Bjerger, Bagga, Maj Nygaard-Christensen & Siri Mørch Pedersen 2021: "Udsatte grønlandere: hverdagsliv, vold og fællesskaber". *Center for Rusmiddelforskning*. Aarhus Universitet
7. Cali-Tzay, Mr. Francisco 2023: "United Nations Special Rapporteur on Rights of Indigenous Peoples. United Nations Human Rights Special Procedures. Visit to Denmark and Greenland 1-10. February 2023". Ohchr.org. Lokaliseret d. 07.03.2025, fra <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/ahrc5431add1-visit-denmark-and-greenland-report-special-rapporteur-rights>
8. Christensen, Anna Katrine Bommer, Emilie Sakariasen Dahl, Nikoline Gulstad, Ida Schou Frandsen og Emma Eg Grønkjær Pedersen 2021: "Er det tid til at udskifte billedet om den fordrukne grønlander på bænken?". Aalborg Universitet
9. Christensen, Anna Katrine Bommer, Emilie Sakariasen Dahl, Nikoline Gulstad, Ida Schou Frandsen og Emma Eg Grønkjær Pedersen 2023: "At være ung, samtidig med at befinde sig i et kulturelt krydsfelt – hvad gør det for unge grønlandere i Danmark?". Aalborg Universitet
10. Eiriksson, Birgitte Arent & Mette Fjord Kristensen 2023: "Retssikkerhed for grønlandere i udsatte positioner i Danmark". Justitia. København. Lokaliseret 07.03.2025, fra <https://www.ft.dk/samling/20222/almdel/GRU/bilag/52/2701017.pdf>
11. Hansen, Per Hjelm 2006: "Socialt udsatte Grønlandere i Aalborg". Lokaliseret d. 18.12.2021, fra <https://www.udsattegroenlaendere.dk/wp-content/uploads/aalborg-rapport.pdf>
12. Lidsmoes, Ivalu 2021: "Haabetz Colonie – Den første koloni i Grønland". Københavns Universitet. Lokaliseret d. 04.04.2023, fra https://navn.ku.dk/maanedens_navn/haabetz-colonie/
13. Laage-Petersen, Jette 2015: "Ligebehandling af grønlandere i Danmark. Institut for menneskerettigheder. Lokaliseret d. 07.03.2025, fra https://menneskeret.dk/files/media/dokumenter/udgivelser/ligebehandling_2015/ligebehandling_groenlaendere_dk_2015.pdf
14. OHCHR. 2020: "United Nations Human Rights Report 2020"
15. Schiermacher, Mille Bianco 2020: "Fra Grønland til Gaden". København: Kofoeds Skole. Lokaliseret d. 07.03.2025, fra <https://uk.uni.gl/find-employee/department-of-social-work/mille-bianco-schiermacher/>

16. Terp-Hansen, Jakob 2025: "Danske EU-politikere besøger Grønland". Altinget.dk d. 27. januar 2025. Lokaliseret d. 06.02.2025 fra <https://www.alinget.dk/artikel/danske-europa-parlamentarikere-besoeger-groenland>
17. Truth and Reconciliation Commission of Canada 2015: "Truth and Reconciliation Commission of Canada: Calls to Action". Lokaliseret d. 20.05.2025, fra https://www2.gov.bc.ca/assets/gov/british-columbians-our-governments/indigenous-people/aboriginal-peoples-documents/calls_to_action_english2.pdf
18. Westh, Rasmus Raun 2025: "Grønland hastevædtager forbud mod udenlandske donationer til politikere og partier". Altinget.dk d. 05. februar 2025. Lokaliseret d. 06.02.2025 fra <https://www.alinget.dk/arktis/artikel/groenland-hastevædtager-forbud-mod-udenlandske-donationer-til-politikere-og-partier>

Hjemmeside:

1. Cafeparasollen.dk: "Forside". Lokaliseret 15.05.2025, fra <https://cafeparasollen.dk/?fbclid=IwAR37K0vc4NNZrNwdjyyk522Qidhm-piv2Qn0LYXPdFxp9j5nVWwzF67ED8xw>
2. Danmarks Statistik 2025: "Personer født i Grønland og bosat i Danmark 1. januar efter køn, alder og forældres fødested" Statistikbanken.dk. Lokaliseret f. 07.03.2025, fra <https://www.statistikbanken.dk/BEF5G>
3. Danmarkshistorien.dk: "Grønlands historie" (n.d.). Lokaliseret d. 04.04.2023, fra <https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/groenland/>.
4. dgh-aalborg.dk: "Arctic Street Lab". Lokaliseret d. 15.05.2025, fra <https://dgh-aalborg.dk/arctic-street-food>
5. Dr.dk 2021: "Grønlands Historie". Lokaliseret d. 23.04.2023, fra <https://www.dr.dk/dr-laer/webfeature/tidslinje-groenland#!/>
6. Kirkenskorshaer.dk: "Sådan hjælper vi i Aalborg". Lokaliseret 15.05.2025, fra <https://kirkenskorshaer.dk/aalborg>
7. OpenAI. 2025: *AI-genereret billede skabt med DALL·E via ChatGPT* [Digital illustration]. Genereret af forfatteren d. 18.05.2025, fra <https://chat.openai.com/>
8. Socialstyrelsen.dk 2020: "Om udsatte grønlandere". Lokaliseret d. 21.02.2022, fra <https://socialstyrelsen.dk/voksne/udsatte-gronlaendere/om-udsatte-gronlaendere>
9. Studerende.aau.dk: "Generativ AI på AAU". Studerende.aau.dk. Lokaliseret d. 29.04.2025, fra <https://www.studerende.aau.dk/praktisk/it/generativ-ai-pa-aau>

10. Udsattegroenlaendere.dk: “Viden- Socialt udsatte grønlandere”. Lokaliseret d. 18.05.2023, fra <https://www.udsattegroenlaendere.dk/viden-om-udsatte-gronlaendere/socialt-udsatte-gronlaendere/>
11. Aalborg.dk: “Varmestuer og væresteder for udsatte”. Aalborg.dk. Lokaliseret d. 07.03.2025, fra <https://www.aalborg.dk/mit-liv/sundhed-og-omsorg/udsatte-og-saarbare/varmestuer-og-vaeresteder>

Artikler i tidsskrifter:

1. Adams, Pornpimon, Waranya Wongwit, Krisana Pengsaa, Srisin Khusmith, Wijitr Fun-gladda, Warissara Chaiyaphan, Chanthima Limphattharacharoen, Sukanya Prakobtham & Jaranit Kaewkungwal 2013: “Ethical issues in research involving minority populations: the process and outcomes of protocol review by the Ethics Committee of the Faculty of Tropical Medicine, Mahidol University, Thailand”. *BMC Med Ethics*, Nr. 14/33, 2013. <https://doi.org/10.1186/1472-6939-14-33>
2. Bartlett, Judith G., Lucia Madariaga-Vignudo, John D. O’Neil, and Harriet V. Kuhnlein. 2007: “Identifying Indigenous Peoples for Health Research in a Global Context: A Review of Perspectives and Challenges”. *International Journal of Circumpolar Health*, Nr. 66(4):287–307. doi: 10.3402/IJCH.V66I4.18270
3. Cunneen, Chris, and Juan Marcellus Tauri 2019: “Indigenous Peoples, Criminology, and Criminal Justice”. *Annual Review of Criminology*, Nr. 2(1):359–81. doi: 10.1146/annurev-criminol-011518-024630
4. David, Jean Denis & Mitchell, M. 2021: “Contacts with the police and the over-representation of Indigenous peoples in the Canadian criminal justice system”. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice*, Nr. 63(2):23–45. <https://doi.org/10.3138/cjccj.2020-0004>
5. David, Jean Denis 2019: “Exploration Des Facteurs Associés à La Confiance Des Autochtones Envers La Police Au Canada: La Pertinence Du Modèle Expressif”. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice*, Nr. 61(4):120–38. doi: 10.3138/cjccj.2018-0060
6. Ensign, Josephine 2003: “Ethical Issues in qualitative health research with homeless youths”. *Journal of Advanced Nursing*, Nr. 43/1 2003:43-50. doi: [10.1046/j.1365-2648.2003.02671.x](https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.2003.02671.x)
7. Ermine, Willie. 2007: “The Ethical Space of Engagement”. *Indigenous Law Journal*, Nr. 6(1)

8. Fisher, Celia B. 2011: "Addiction Research Ethics and the Belmont Principles: Do Drug Users Have a Different Moral Voice?". *Subst Use Misuse*, Nr. 46/6, 2011:728-741. doi: 10.3109/10826084.2010.528125
9. Galtung, Johan 1969: "Violence, Peace, and Peace Research". *Journal of Peace Research*. Nr. 6(3), 167–191
10. Holck, Lotte & Sara Louise Muhr 2022: "From Institutionalized Othering to Disruptive Collaboration: A Postcolonial Analysis of the Police Force in Greenland". *Equality, Diversity and Inclusion*, Nr. 41(7), 993-1013. Lokaliseret d. 04.04.2023, fra <https://doi.org/10.1108/EDI-01-2018-0018>
11. Hsieh, Ching-Chi and M.D. Pugh 1993: "Poverty, income inequality, and violent crime: A meta-analysis of recent aggregate data studies". *Criminal Justice Review*, Nr. 18(2):182–202
12. Jensen, Sune Q. 2011: "Othering, identity formation and agency". *Qualitative Studies*, Nr. 2:2, 63-78. Lokaliseret d. 03.05.2023, fra <https://tidsskrift.dk/qual/article/view/5510>
13. Jensen, Sune Qvotrup 2010: "Østerbro Outlaws – om subkulturteori og marginaliserede unge mænd med indvandrerbaggrund". *Tidsskrift for ungdomsforskning*, Nr. 10(1), 2010: 3-21
14. Jensen, Sune Qvotrup 2012: "“So, it is about how negative it is?!” Understanding researcher/researched interactions as relations between intersectional social positions". *Qualitative Studies*, Nr. 3(2), 115-132
15. Justinussen, Jens Christian Svabo 2019: "Rigsfællesskabet i et føderalt perspektiv". *Politica*, Nr. 4/51, 2019. <https://doi.org/10.7146/politica.v51i4.131171>
16. Lantz, B. & Ward, C. 2023: "Disproportionately Punished, Yet Still Neglected: Variation in Official Police Responses to American Indian/Alaska Native Offending and Victimization". *Journal of Research in Crime and Delinquency*, Nr.60(1):79-111. <https://doi.org/10.1177/00224278221120691> (Original work published 2023)
17. Mambrol, Nasrullah 2016: "Homi Bhabha's Concept of Hybridity". *Literary Theory and Criticism*. Lokaliseret d. 05.05.2025, fra <https://literariness.org/2016/04/08/homi-bhabhas-concept-of-hybridity/>
18. Mitchell, Terry, Courtney Arseneau & Darren Thomas 2019: "Colonial Trauma: Complex, Continuous, Collective, Cumulative and Compounding Effects on the Health of Indigenous Peoples in Canada and Beyond". *International Journal of Indigenous Health*, Nr. 14(2):74–94. doi: 10.32799/ijih.v14i2.32251

19. Monchalin, Lisa 2010: "Canadian Aboriginal peoples victimization, offending and it's prevention: Gathering the evidence". *Crime Prevention and Community Safety*, Nr. 12(2):119–132. <https://doi.org/10.1057/cpcs.2009.23>
20. Nygaard-Christensen, M. & Bagga Bjerger 2021: "The construction of "socially marginalised Greenlanders" as a target group in Danish welfare policy and practice 1". *NJSR-Nordic Journal of Social Research 2021-Nordic Journal of Social Research* (Vol. 12). www.nordicjsr.net
21. O'brien, Grace, Pey Chun Pan, Mustapha Sheikh & Simon Prideaux 2023: "Indigenous Emancipation: The Fight Against Marginalisation, Criminalisation, and Oppression". *Social Inclusion*, Nr. 11(2):173–76
22. Prairie, Carol 2002: "Aboriginal over-representation in the criminal justice system: A tale of nine cities". *Canadian Journal of Criminology*, Nr. 44:181-208. 10.3138/cjcrim.44.2.181
23. Ren, Carina, Rikke Becker Jacobsen, Mette Simonsen Abildgaard & Christian Thomsen 2023: "Introduction: Emerging Issues in Contemporary Greenland (Kalaallit Nunaat)". *Études Inuit Studies* 1–8. doi: 10.1007/978-3-031-41344-5_11
24. Samuels-Wortley, K. 2021: "To Serve and Protect Whom? Using Composite Counter-Storytelling to Explore Black and Indigenous Youth Experiences and Perceptions of the Police in Canada". *Crime & Delinquency*, Nr. 67(8):1137-1164. <https://doi.org/10.1177/0011128721989077> (Original work published 2021)
25. Schiermacher, Mille Bianco & Steven Casper Arnfjord 2021: "Socialpolitiske barrierer i Rigsfællesskabet- Strukturel vold mod udsatte grønlændere i mødet med Danmark". *Social Kritik* 33, Nr. 164, 2021:56-63
26. Spivak, Gayatri Chakravorty 1985: "The Rani of Sirmur: an essay in reading the archives". *History and Theory*, Nr. 24(3): 247-272
27. Tait, Caroline Lilly, William Mussell & Robert Henry 2019: "Micro-Reconciliation as a Pathway for Transformative Change". *International Journal of Indigenous Health*, Nr. 14(2):19–38. doi: 10.32799/IJIH.V14I2.31928
28. Wacquant, Loïc 2007: "Territorial Stigmatization in the Age of Advanced Marginality". *Thesis Eleven*, Nr. 91(1):66-77. <https://doi.org/10.1177/0725513607082003> (Original work published 2007)